Colecția Clepsidra

mircea POPESCU

Iarba din fața casei

Clepsidra

EDITURA EMINESCU

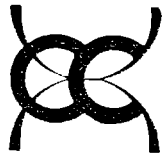

Colecția Clepsidra

Coperta de
SERGIU DINCULESCU

MIRCEA POPESCU

iarba din fața casei

Colecția
Clepsidra

EDITURA EMINESCU

București 1980

Chestorul Lupulescu împături ziarul *Universul*, de duminică, 1 iunie 1934, și-l așeză în servieta de piele neagră. Apoi, deschise sertarul cel mai de jos al biroului și scoase de acolo, cu grijă, o sticlă plată din care trase pe gît o dușcă zdravănă. Obrajii i se colorară pe dată și ochii mici și negri ca tăciunii sticliră jucăuși.

Tocmai repetase, cu deosebită satisfacție, acest gest, cînd, fără să bată la ușă, așa cum s-ar fi cuvenit, năvăli în încăpere Milu Dandu :

— Domn' chestor ! Dom'...

Cuvintele îi înghețară pe buze. Milu privește aiurit cînd la sticla din mîna chestorului, cînd la ochii sticloși ai acestuia, care-l cercetează plini de răutate. Încearcă să bată în retragere, dar nu ajunge să pună mîna pe clanța de la ușă, pentru că-i aude vocea aspră, metalică, dură :

— De ce intri așa, ca un necioplit ? Stai ! Unde pleci ?

— Dom' chestor...

— Vorbește, găgăuță ! Spune, ce vrei ?

Milu prinde curaj. Trage aer în piept, clipește șmecherește din ochi și rostește cu emfază :

— De data asta, îl prind sigur...

Chestorul așază sticla la locul ei, încuie cu grijă sertarul, apoi netezește cu palma postavul verde de pe birou.

— Pe cine prinzi, mă ? !

— Omul nostru...

— Care din ei ?

Milu își rotește privirea prin încăpere, ca și cum ar vrea mai întîi să se asigure că nu-l aude nimeni, și abia după aceea rostește, sugrumat de emoție :

— De care s-a interesat și dom' prefect.

Din nou, privirea pătrunzătoare a chestorului îl străpunge pe Milu cu răutate și dispreț :

— Pe ăla, măi ? Hm ! Poate copiii tăi, dacă te-oi însura cu o femeie deșteaptă.

— Zău, dom' chestor...

— Gura !

Palma grea se abate, fără milă, pe postavul biroului. O vreme, nu se mai aude decît bîzîitul unei muște care zboară fără rost prin toate colțurile încăperii. În sfîrșit, musca își găsește un loc pe mînerul servietei. Chestorul Lupulescu o urmărește tot timpul cu privirea, agasat de zumzetul ce i se pare nemaipomenit de obraznic. Cu infinite precauții, ia un dosar de pe birou, îl îndoaie și-apoi îl abate fulgerător peste muscă. După aceea, cu un surîs blajin, se lasă moale pe spetează scaunului.

— Ai văzut, măi păcătosule ?

Milu înclină capul, rînjind prostește :

— Îhî !

— Așa trebuie procedat și cu individul. Tactic. Cum am procedat eu cu musca. Înțelegi ?

Milu nu pricepe mai nimica, dar nu îndrăznește să întrebe ceva, de frică să nu-și atragă iar mînia lui Lupulescu.

— Înțeleg, domnule chestor ! murmură el, mai mult ca pentru sine.

— Înțelegi pe dracu să te ia ! urlă Lupulescu. Asta nu-i o treabă pentru mintea ta. Tu nu ești bun decît să-i

ciomăgești pe arestați. N-ai minte nici cît o gorilă. Te cunosc eu cine-mi ești și cît îți poate pielea.

Chestorul se dezlănțuie cu o furie pe care nu încearcă să și-o stăpînească. Pare foarte satisfăcut că, sub ploaia de invective, subalternul său, „spaima arestaților", lat în spate și numai pachete de mușchi pe bicepși, își pleacă acum capul și își încovoaie trupul, arătînd ca un elev mustruluit de profesorul său, pentru că a fost prins copiind.

— Cheamă-l numaidecît pe Gore ! Hai, marș, trap ! Executarea !

Milu coboară scările pînă la parter, strîngînd neputincios pumnii săi mari, înfigîndu-și unghiile cu ciudă în palme. Prin fața ochilor încețoșați de furie îi apar în clipele acelea imagini fugare din viață.

*

În urmă cu zece ani, fotografia lui Milu Dandu se răsfăța, la loc de cinste, în ziarele sportive. Titlurile articolelor sublinîau, cu voită emfază, calitățile sale naturale. „Colosul ringului a mai doborît un campion" ; „Uriașul din port spulberă tot ce întîlnește în cale" ; „Un al doilea Carnera, cu pumni de aur", și așa mai departe, pe același ton, cît mai colorat și mai senzațional cu putință. În cincisprezece meciuri, ca amator, Milu Dandu cucerise tot atîtea victorii, din care treisprezece înainte de limită. Cîțiva manageri doriseră să-l atragă în sălile lor de box, îndemnîndu-l totodată să treacă la profesionism. Dar uriașul, deși nu avea nici o meserie stabilă, refuzase toate promisiunile oamenilor de afaceri ce roiau în jurul lui. Numai că într-o seară... Își amintește foarte bine. Băuse peste măsură, deoarece tocmai îl părăsise Maria, fata

acceea parcă sculptată în lemn de Santal. Unde plecase și cu cine anume, nu știa. Găsise acasă, pe masă, o foaie de hîrtie, ruptă dintr-un caiet de dictando, pe care o mînă stîngace scrisese : „Am plecat și nu mă mai întorc". Șapte cuvinte simple, dar categorice. Maria îl iubea, dar era mîndră și nu înțelegea să mai stea lîngă un bărbat care-i rostise disprețuitor :

„— Cînd am să mă satur de tine, să știi că-ți fac vînt, să te duci unde-oi ști !"

Maria nu așteptase să se întîmple așa ceva și i-o luase înainte, plecînd singură, neîndemnată decît de mîndrie și demnitate. Milu ridicase nedumerit din umeri, mototolise foaia de caiet și o azvîrlise pe fereastră. Apoi intrase în cîrciuma lui Fane Roșioru : „La doi mateloți". Cînd rachiul i s-a urcat la cap, parcă i s-a întunecat și bruma de minte pe care-o avea. Așa, fără nici o noimă, a pus mîna pe un scaun și a fărîmat oglinda cea mare, așezată deasupra tejghelei. Pe urmă, a început să împartă, în dreapta și-n stînga, pumni zdraveni acelora care săriseră să-l potolească. Oamenii icneau, urlau și se prăbușeau ca niște saci plini cu cartofi, împrejurul său. Bătaia s-a potolit numai cînd jupîn Roșioru s-a strecurat tiptil pe la spatele lui Milu și l-a trăsnit în moalele capului cu cîrja lui Gică invalidul. Milu a căzut mai întîi în genunchi, ca o viță înjunghiată, apoi s-a-ntins cît era de lung pe scîndurile mucegăite ale cîrciumii. Cîțiva dintre cei de față au vrut să-l facă fărîme pe uriașul care zăcea inconștient, lipsit de apărare, dar tot Fane Roșioru l-a salvat, poate chiar de la moarte. A răcnit la oameni să se dea îndărăt, „că-i păcat să strivească un campion atît de mare, cum n-a mai văzut nimeni pînă acum". Cîrciumarul s-a despăgubit singur de toate stricăciunile. I-a luat lui Milu toți banii pe care-i avea în portofel, cam de două ori

mai mult decît paguba lui. Pe urmă, ajutat de cîțiva bărbați vînjoși, l-a cărat pînă-n stradă și l-a urcat în duba poliției — un copil de-al lui Roșioru alergase la comisariatul cel mai apropiat și anunțase prăpădul de la cîrciuma „lu' tata".

S-a nimerit ca de serviciu să fie Dima Lupulescu, proaspăt sosit pe atunci de pe meleagurile Dîmboviței, ajutor de comisar cu multe veleități de avansare, dar fără prea mari nădejdi de împlinire a arzătoarei dorințe, din pricina firii sale, lașă și lipsită de voință.

— Tu ești, mă, ăla de-a făcut scandal și prăpăd la cîrciuma lui Roșioru ? îl ia din scurt pe uriașul ce se bălăbănește pe picioare, încă mahmur și ametit nu numai de băutură, dar și de lovitura primită de la cîrciumar.

— Eu, dom' comisar ! și zgîiește ochii la ajutorul de comisar, impresionat de uniforma acestuia.

— Mă, știi că pot să te trimit la ocnă pentru treaba asta ? Să-ți putrezească acolo oasele, săpînd la sare, pînă te-o lua dracu. Înțelegi, găgăuță ?

— 'nțeleg, dom' comisar.

Dima Lupulescu își plimbă privirea pe statura uriașă cu un amestec de admirație și de ciudă. Tare mult l-ar fi tentat să-i dea vreo două între coaste, mai ales că acum pumnii de temut ai individului sînt prinși zdravăn în cătușe. „Pentru ce mi l-aș face însă dușman ? Un asemenea specimen e mai bine să ți-l apropii", gîndi el.

— Numele și prenumele ! vorbește ceva mai potolit Lupulescu, luînd o foaie de hîrtie dintr-un sertar și pregătindu-se să însemne cu stiloul datele interogatoriului.

— Milu.

— Milu și mai cum ?

— Dandu.

— Care-i de familie și care de botez ?

Individul stă cîtva timp pe gînduri.

— Cum adică ?

— Pe taică-tu cum îl cheamă ?

— A murit, dom' comisar.

— Măi Păcală, eu te întreb care-i numele lui ? Nu mă interesează dacă mai trăiește sau nu.

— Sînt copil găsit, dom' comisar. Nu-mi cunosc părinții. Dandu îl chema pe omul care m-a crescut și după dînsul mi-au dat și mie numele.

— Aha ! Bun ! Deci, te cheamă Dandu. Și de unde, pînă unde, numele ăsta caraghios ? Milu...

— Așa sînt trecut în acte, dom'comisar.

— Cîți ani ani ?

— Douăzeci și cinci împliniți.

— Care va să zică ai făcut și armata.

— Făcut, mormăie individul.

— Ce meserie învîrtești ?

— Cum adică ?

— Lucrezi pe undeva ? Sau hoinărești, teleleu...?

Fruntea lui Milu se încrețește, brăzdată de cute adînci, în vreme ce-și strînge, neputincios, pumnii prinși în cătușe.

— Eu ?

— Da, tu !

— Sînt hamal în port. Și boxer, adaugă el cu multă mîndrie.

— Bine, măi, fie cum zici tu. Eu te cred, da' să nu dea dracu să mă minți, c-ai pățit-o cu mine !

— Pe cinstea mea că nu vă mint, dom' comisar !

În acel moment, în încăperea comisariatului intră Grigore Androne. E un bărbat de statură potrivită, slab, cu nasul lung și coroiat, dîndu-i înfățișarea unei păsări de pradă. Îmbrăcat elegant, cu un costum croit după ulti-

mul jurnal de modă și încălțat cu pantofi din piele fină, pare un actor, rătăcit din întîmplare în clădirea comisariatului. În realitate, Androne-i cel mai abil agent civil al poliției din oraș. Este unicul fiu al unei familii boierești, mult scăpătată în ultima vreme. După ce terminase liceul, se înscrisese la Facultatea de drept din București. Ajunsese prin anul trei, dar mai avea încă restanțe din primul. Îi plăcea viața ușoară, luxoasă și nu mai găsea timp și pentru învățătură. Toți banii pe care îi trimitea taică-său se iroseau în chefuri, jocuri de noroc sau cadouri scumpe făcute în stînga și în dreapta, cui nu te așteptai.

Cînd bătrînul Androne află de toate acestea, se mînie rău și hotărî să-l retragă de la facultate. Sperase că odrasla lui o să ajungă un avocat renumit, cu multă clientelă. Sperase că va reface în bună măsură averea secătuită a familiei și cînd colo fiu-său risipea și bruma de bani care-i mai rămăsese.

În drum spre port, chiar în trenul care-i aducea pe amîndoi acasă, se întîlniră cu colonelul Jorj Zamfirescu, un vechi amic, căruia bătrînul Androne îi povesti întreaga odisee a fiului său.

— Am o slujbă potrivită pentru Grigore, mustăci colonelul, fixîndu-l cu ochi de expert pe junele student.

În vagonul-restaurant, în fața unei sticle de vin alb, tămîios, din pivnițele Știrbey, colonelul le spuse că știe cîteva locuri libere de agenți civili la chestura din oraș.

— După cum vă închipuiți, fraților, chestorul nu angajează așa, pe oricine. E nevoie de băieți cu doxă și cu ceva recomandații... Or, dinspre partea asta, eu sînt persoana cea mai nimerită, se umflă colonelul în pene, în vreme ce

soarbe lacom licoarea din pahar. Sînt foarte bun amic cu chestorul. Uite-așa !

Și le arată, drept exemplificare, două degete butucănoase, împreunate.

Astfel ajunsese Grigore Andronc, zis Gore, agent civil al chesturii din oraș și nimeni n-ar fi putut spune că nu reușise să se descurce onorabil în noul său post. Dimpotrivă.

Acum, cînd intrase în biroul ajutorului de comisar și-l zărise pe Milu Dandu, se oprise în prag și privea cu admirație neprefăcută spre namila încătușată.

— Bună, Gore ! mormăie Lupulescu, neascunzîndu-și nemulțumirea că fusese tulburat din treaba pe care o începuse

— Bună seara, domnule comisar ajutor ! sublinie Andronc, nu fără ironie.

Relațiile dintre ei nu erau deloc apropiate, ba se poate spune că între cei doi existau animozități abil ascunse, dar izbucnind de multe ori în discuții pătimașe, chiar violente.

Lupulescu contestă în sinea lui meritele subordonatului, dar, știind că acesta e susținut de multe din mărimile orașului, se mulțumește cu atît ; deocamdată. Această realitate atîrnă greu în balanță și ajutorul de comisar, laș și dornic de parvenire, adeseori reușește să-și înăbușe antipatia, să-și înfrîngă simțămintele.

În ceea ce-l privește pe Grigore Andronc, pentru el, ajutorul de comisar nu e decît un cretin care nu izbutește să se descurce nici în afacerile cele mai simple cu putință. Știindu-l însă răzbunător, într-un fel se teme de el și se mulțumește mai totdeauna doar să-l ironizeze.

— Băiatul ăsta nu minte deloc, domnule comisar ajutor, continuă Andronc, după cîteva momente de tăcere,

în care i-a studiat cu admirație statura atletică a lui Milu Dandu. L-am văzut boxînd de vreo două ori. Și mi-a plăcut.

Milu privește cu recunoștință către agent și zîmbește mîndru că e cunoscut.

„Începe să mă plictisească Androne ăsta. În definitiv, am și eu oamenii mei sus-puși, așa că n-ar trebui să mă mai tem atîta. Și prea face caz de bruma de carte pe care a învățat-o", gîndește Lupulescu, simțind că devine din ce în ce mai nervos și că va avea iar o dispută cu subalternul său.

— Cînd o să auzi ce-a făcut, n-o să-ți mai placă atîta ! bodogăni el.

— Am văzut tot ! vine pe neașteptate replica lui Androne.

— Cum așa ? !

— Eram de față... la cîrciuma lui Roșioru... cînd s-a întîmplat povestea.

— Și de ce n-ai intervenit ?

— Fiindcă m-am amuzat.

— Nu înțeleg, ce era de rîs ?

— Am vrut să văd de ce-i în stare băiatul ăsta într-o astfel de împrejurare, eam cîte parale face.

— Ascultă, Androne, am impresia că ai băut și tu în cîrciuma lui Roșioru.

— Doar un pahar de coniac grecesc. Veritabil. Eu nu beau mult și prost, ca alții. Puțin, dar bun.

E o aluzie evidentă la gusturile îndoielnice ale ajutorului de comisar. Congestionat, cu ochii lucind de mînie, Lupulescu izbește cu pumnul în birou :

— Lasă-mă, dom'le, cu teoriile ! Eu îl fac pe boxerul dumitale să înfunde pușcăria. A ciomăgit vreo zece per-

soane, a spart o oglindă, o parte din veselă și cîteva sticle cu băuturi. Ce dracu, nu ajunge ?

— Ba da. Numai că eu m-am gîndit la cu totul altceva, atunci cînd i-am urmărit evoluția, ca să zic așa.

Androne se întoarce brusc către tînărul hamal :

— Ce zici, băiete, ți-ar place să lucrezi la poliție ?

Întrebarea este atît de neașteptată, încît Milu Dandu se zăpăcește rău de tot și răspunde involuntar, uitînd de meseria lui și de planurile pe care și le făurise :

— Da, să trăiți !

...Așa și-a început cariera de agent în poliție Milu Dandu, în urmă cu zece ani.

Recrutat de Androne pentru calitățile sale atletice și mai ales pentru a face din el apărătorul propriei sale persoane — căci fiul moșierului, în ciuda reputației sale, e lipsit de curaj și de un fizic corespunzător —, Milu a devenit ceea ce se numește în limbajul vulgar al infractorilor „o gorilă". Îl urmărește, aproape ca o umbră, pe Androne, în toate acțiunile acestuia și în caz de pericol intervine. Androne e creierul ; Milu, executantul. Se completează atît de bine unul pe altul, încît le-ar fi greu să se mai despartă. Lucrează de ani de zile în aceeași brigadă, dar tot sub conducerea lui Lupulescu.

Între timp, fostul ajutor de comisar a ajuns chestor și se ocupă acum numai de „cazurile politice". Vechile animozități dintre el și Androne nu au încetat. Cu toate acestea, Lupulescu continuă și acum să-l solicite în toate acțiunile mai importante, bizuindu-se pe abilitatea și experiența lui.

*

Cînd Milu intră în cîrciuma „La doi mateloți", îl întîmpină duhoarea corpurilor transpirate și mirosul de

bere acră, larma de nedescris și fumul aspru și opac al țigărilor din tutun de proastă calitate.

La o masă așezată într-un colț retras al localului, Grigore Androne savurează un pahar cu vin italienesc, pe care patronul l-a primit în dar de la căpitanul unui vas de cursă lungă. Cînd zărește silueta lui Milu, acoperind în întregime cadrul ușii, îi face un semn abia perceptibil, pe care agentul îl înțelege imediat.

Androne a rămas același tip abil și prudent. De mai bine de zece ani se află în serviciul poliției, dar numai cîțiva inițiați cunosc acest lucru. Cea mai mare parte dintre colegii lui nu știu că fiul răposatului moșier e un agent temut, specializat mai ales în depistarea comuniștilor.

După ce se prefacă că a căutat pe cineva în local, Milu lese în stradă și coboară alene scările de piatră care duc spre cheiul portului.

*

Înserarea cuprinde împrejurimile.

Vapoarele ancorate în port și-au aprins luminile de bord.

Marea e liniștită. Doar din cînd în cînd, cîte un val spală țărmul și digul, apoi apa se retrage, bolborosind înfundată.

Pe chei nu e prea multă agitație.

De două zile hamalii din port sînt în grevă.

*

Milu se oprește în loc, își aprinde o țigară și trage cu coada ochiului în urmă. Sus, în capătul scărilor, a apărut silueta lui Androne. Acesta coboară treptele sprinten,

apoi se apropie de Milu, scoate o tabacheră de aur din buzunar și îi cere un foc să-și aprindă țigara.

— S-a întîmplat ceva foarte important ?

Vocea îi e aspră, dar vorbește pe un ton atît de scăzut, că Milu abia descifrează sensul întrebării.

— Da. Șeful vrea să vă vadă. Spune că e urgent...

— Ți-am atras atenția să nu mă mai cauți la circiumă.

— Știu. Dar e urgent. Așa a spus...

— Vorbește mai încet ! îl întrerupe Androne. Nu e nevoie să țipi. Am auzul foarte bun.

Urmează cîteva clipe de tăcere. Androne scrutează prin întuneric împrejurimile. Cît vezi cu ochii, nu se zărește nici țipenie de om. Asta se pare că-l mai liniștește și Milu presimte că poate să-și descarce sufletul.

— Cred că știu cine e omul pe care-l căutăm.

— De unde ai aflat ?

— Am dibuit un fir. Dar șeful zice că n-are încredere în mine.

— Hm ! Bine ! Spune-i lui Lupulescu că ne întîlnim la locul știut. Să vii și tu.

Milu îl admiră pe Androne cum se strecoară ca o pisică de-a lungul cheiului și cum dispare parcă înghițit de întuneric. Nu prea înțelege el rostul acestor întîlniri, nici de ce Androne se ferește să fie văzut prea des în compania lui și a altor agenți.

E drept, de demult, Androne i-a explicat ceva, dar mare lucru n-a priceput, mai ales că nici nu a dat importanță celor spuse. Ridică din umeri și pornește din nou spre oraș. „E dat naibii Androne ăsta", gîndește el, dar nu simte un sentiment de ciudă, ci unul de profundă admirație. Înainte de a urca scările, azvîrle mucul de țigară pe caldarîm și-l strivește puternic cu bombeul pantofului. Și, prin asociație de idei, îi revine în minte scena cu musca,

apoi cuvintele chestorului : „Așa trebuie procedat și cu individul. Tactic. Cum am procedat eu cu musca".

*

Radu Balmuș, un tînăr firav, cu privirea luminoasă și blîndă ca adierea zefirului, oprește mașina la auzul sirenei și înnumără din ochi piesele pe care le-a făcut în ziua aceea. Un surîs de satisfacție îi luminează și mai mult chipul.

Lîngă el, un bărbat cam de vreo treizeci și cinci de ani — brunet, cu fața brăzdată de cute adînci și arsă de soarele dobrogean — îi urmărește atent mișcările și expresia feței, în vreme ce-și șterge uleiul de pe mîini cu o bucată de cîlți. Ion Dinu cunoaște multe rosturi și taine ale vieții. A muncit din greu, de mic copil. E un meseriaș priceput, stimat și iubit de toți oamenii care-l înconjoară. Cuvîntul lui e respectat și chiar meșterul îl ascultă de multe ori, cînd e vorba de o treabă mai complicată.

Radu a terminat de o lună de zile școala de ucenici de pe lîngă Direcția porturilor maritime și acum lucrează ca muncitor calificat la Atelierele șantierului naval, în echipa lui Ion Dinu.

De fapt, s-au cunoscut cu mulți ani în urmă, atunci cînd Radu era un copil.

Era singura odraslă a unei familii de oameni harnici, de fel dintr-o comună din împrejurimile orașului. Taică-său, muncitor ceferist, concediat pentru că participase la luptele muncitorești, fusese nevoit să colinde mult pentru a putea să asigure existența familiei. În sfîrșit, găsise de lucru, angajîndu-se ca acar la liniile de manevră de la silozurile din port. Nu după mult timp, avea să se petreacă întîlnirea cu Ion Dinu, de care Radu își va aduce întotdeauna aminte.

Parcă i se așterne înaintea ochilor ziua de vară fierbinte, cu soare dogoritor, cu praf pe uliți și fire de iarbă uscate de arșiță pe întinsul cîmpiei dobrogene. Marea își clocotește înăbușit talazurile înspumate. Oameni și animale se aciuiază prin rarele locuri mai umbroase, așteptînd cu resemnare și speranță răcoarea unor stropi de ploaie din sinceala norilor ce amenință în zări îndepărtate.

Radu își tîrăște picioarele alene, către silozuri.

Încă din zori, hamalii au declarat grevă, în semn de protest împotriva hotărîrii Direcției portului de a concedia aproape jumătate dintre ei. Către prînz, li s-au alăturat magazinerii, ceferiștii și muncitorii de la Șantierele navale. Taică-său a trimis vorbă acasă, printr-un vecin, să i se aducă de mîncare la silozuri, că el nu se mișcă de-acolo pînă ce patronii nu vor reprimi la lucru pe cei dați afară.

Cînd Radu ajunge în apropiere, din vîrful dealului, zărește mulțime mare de oameni adunată în preajma silozurilor. Coboară într-un suflet poteca întortocheată și dă să intre pe strada care duce drept la rampa de manevră, dar un plutonier mustăcios și trei jandarmi îi barează trecerea.

— Ia stai, măi băiete ! Und' te duci, tu, mînca-te-ar neica, ai ?

Copilul încremenește locului, dar nu se pierde cu firea :

— Să vedeți, domn' ofițer... eu, eu într-acolo mă duc.

— Unde ? La silozuri ?

— Da.

— Ce-ai în desagă ?

— Aaa... niște brînză... vreo două bucăți de slănină și-un colț de pîine.

— Măi, spune drept, tu le duci de mîncare la comuniști ?

— Ba lui taica-i duc. Zău, domn' ofițer. O fi flămînzit de-atîta așteptare.

Plutonierul își răsucește mustața, gînditor :

— Ce-i taică-tău ?

— Păi, ce să fie ? Acar !

— Aha ! Ceferist ? Hai, șterge-o acasă și nu-ți mai pierde vremea pe-aici !

Plutonierul îl îmbrîncește cîțiva pași îndărăt, dar Radu se opintește din răsputeri și se agață cu desperare de pulpana hainei plutonierului :

— Zău că la taica mă duc ! Lăsați-mă să trec, domn' ofițer !

— Măi, tu ai cap de fier ? Să nu te-ncontrezi cu mine, că-i vai de mama ta !

Și roșu de furie îi arde două palme zdravene.

Desaga îi scapă din mînă și toată mîncarea se risipește în țărîna de pe caldarîmul străzii.

— Voi ce căscați gura la mine ? urlă plutonierul către soldați. Luați-l careva pe mucosul ăsta de-aici, că altfel îl calc în picioare.

Și se pregătește să-i mai dea vreo două ghionturi lui Radu.

— Domn' plutonier, nu dați în el, că-i păcat ! intervine unul din soldați.

— Ce-ai zis, mă ? se oțărăște plutonierul.

— Ziceam că-i un biet copil și că...

— Măăă ! Știi cum se cheamă asta la reglement, ce faci tu ? Insultă adusă superiorului, găgăuță ! Cum te cheamă, leat ?

— Dinu Ion, să trăiți !

— Scoate imediat centura ! Executarea ! Zici că ți-e milă de puiul ăsta de comunist, ai ? Dă-i pantalonii jos și să-i tragi douăsprezece acum, imediat, în fața mea. Ai înțeles ?

— N-am înţeles, să trăiţi !

— Măi, ascultă la mine ! Carcera te mănîncă ! Te dau la Curtea marţială ! Asta-i nesupunere la ordin !

— De ce să bat copilul, domn' plutonier ? Ce rău ne-a făcut ?

Plutonierul dă să-i ardă o palmă, dar se opreşte, şovăind, şi întrebarea rămîne fără răspuns.

La capătul străzii, venind din spre silozuri, a apărut grupul masiv de oameni, ce se revarsă ca un torent viu spre ei.

Radu s-a ridicat de la pămînt şi priveşte cu ochi mari şi miraţi mulţimea aceea tăcută, călcînd cu paşi rari şi apăsaţi. Deodată, privirea i se pironeşte chiar pe oamenii din primele rînduri. Taică-său e acolo, printre ei, cu un steag mare, roşu. Plutonierul se uită şi el un timp, ca hipnotizat, către marea de muncitori, apoi către cei trei jandarmi care se dau înapoi, parcă plini de respect în faţa mulţimii.

— Taică ! Tăticule !

A ţîşnit, alergînd cu braţele întinse în întîmpinarea lui. Plutonierul înjură şi scoate revolverul din tocul de piele de la şold.

— Înapoi ! Înapoi ! răcneşte el răguşit, cu ochii bulbucaţi de furie. Opriţi-vă, sau trag !

Dar valurile mulţimii nu se pot înfrîna şi cei aflaţi în urmă îi împing, mereu înainte, pe cei din primele rînduri.

Radu nu mai are ochi decît pentru taică-său. Mînat de un fior lăuntric, mai puternic decît orice pe lume, s-a azvîrlit în braţele lui şi-i sărută obrajii înfierbîntaţi şi mîinile aspre care poartă steagul roşu, pe deasupra capetelor.

— Opriți-vă ! urlă iar plutonierul și trage în aer trei focuri de revolver.

Mulțimea se oprește o clipă descumpănită, apoi pornește hotărîtă înainte. Plutonierul, cuprins de o furie neputincioasă, își descarcă încărcătoarele unul după altul. Acum nu mai trage în aer, dar mîna îi tremură și gloanțele se risipesc la întîmplare. Cînd își dă seama că nu mai are nici un glonț, e prea tîrziu. Mulțimea l-a înconjurat, tăcută, amenințătoare. Plutonierul se azvîrle instinctiv în genunchi, cerînd îndurare :

— Să nu mă omoriți ! Să nu mă omoriți !

Privirile îl sfredelesc, mai oțelite decît gloanțele care au țîșnit pînă acum din revolverul lui. Nimeni nu vorbește. Numai priviri care nu prevestesc nimic bun. Și tăcere. Tăcere apăsătoare, ca de moarte.

Disperat, plutonierul se uită în toate părțile.

— Să nu mă omoriți ! repetă el fără încetare, tîrîndu-se prin praful caldarîmului, ca un vierme, căutînd o scăpare.

Dar cercul viu se strînge și mai mult în jurul lui, tot mai amenințător, sufocîndu-l, înăbușindu-l.

— Să nu mă omoriți ! a mai izbutit să spună pentru ultima oară, cu o voce nefirească și stinsă, gîtuită de frică.

Nimeni nu s-a atins nici măcar de un fir de păr din capul lui. L-a zguduit însă un fior brusc, apoi a rămas cu trupul înțepenit, cu privirea fixă și înghețată, fără de suflare.

— A murit de frică, a zis cineva din mulțime și a scuipat disprețuitor.

*

Radu Balmuș și Ion Dinu ies tăcuți pe poarta Atelierelor. Se îndreaptă spre localul unde obișnuiesc să ia

masa. E un fel de pensiune mizeră, pe care o conduce Zamfira Nedelescu, văduva unui căpitan de marină, al cărui vas comercial se ciocnise cu o dragă și se scufundase cu echipaj cu tot în urmă cu șapte ani. Clienții pensiunii erau tot felul de oameni necăjiți : muncitori tipografi, muncitori de la Atelierele șantierului naval, hamali din port, ba chiar și cîțiva pensionari, printre care și un bătrîn, Virgil Costea, fost maistru la Ateliere. Bătrînul avea un farmec deosebit, mai ales cînd le povestea despre luptele greviste la care luase parte în perioada anilor de avînt revoluționar, 1918—1920.

Cînd încasau salariile sau pensiile, clienții doamnei Nedelescu obișnuiau să cumpere și cîte o sticlă sau două de vin.

*

Astăzi bătrînul Costea urma să primească pensia și promisese tuturor că va face cinste cu două sticle de vin extra, „din care beau numai boierii". după cum afirmase cu o seară înainte.

Radu vine mereu aici, nerăbdător să asculte poveștile bătrînului. Vinul îl interesează mai puțin, aproape deloc. Împreună cu Ion Dinu se grăbește să ajungă la „pensiunea" Zamfirei Nedelescu. Merge pe stradă atît de absorbit, încît aproape că nici nu-și dă seama cum doi oameni le barează drumul. Par să fie amețiți de băutură, deoarece se cam clatină pe picioare. Unul dintre ei îl prinde strîns pe Dinu de reverele hainei și strigă cît îl ține gura :

— De ce mă înjuri, mă ?

Stupefiat, Dinu nu răspunde nimic, dar tăcerea lui pare să-i enerveze pe bețivi care devin tot mai agresivi și-l îmbrîncesc cu violență spre un gard.

— De ce dai, mă ? urlă cei doi beţivi într-un glas.

Radu priveşte şi nu-i vine să creadă că ceea ce se petrece e realitate. Încearcă să intervină, dar Dinu îi strigă :

— Nu te amesteca ! Lasă că mă descurc şi singur !

— Aşa, mă ? Te descurci, ai ? rînjeşte unul dintre beţivani şi-l împinge şi mai mult în gard pe Dinu.

Pălăria i se rostogoleşte în praful caldarîmului. Dinu încearcă să desprindă mîinile care i-au prins strîns reverele hainei, gata să i le sfîşie.

Radu nu mai poate răbda. Cu toată statura lui firavă intervine decis şi-l smulge pe unul dintre beţivi, azvîrlindu-l cît colo. Dar celălalt se întoarce fulgerător şi-i trimite drept în stomac un pumn greu, ca un baros. Băiatul icneşte şi se frînge de mijloc, de durere. Mai primeşte un pumn drept în faţă ; îşi pierde echilibrul, se răsuceşte în loc şi cade, izbindu-se cu capul de lemnul ţepos al gardului. Înainte de a-şi pierde cunoştinţa, aude nişte ţignale şi tropăiturile unor paşi grei. După aceea i se pare că se întunecă cerul şi că în jurul lui se lasă noapte adîncă.

Cînd îşi revine în simţiri, e noapte cu adevărat. Oare cît a zăcut lîngă gardul ţepos, unde-l trimiseseră pumnii beţivanului ? Şi unde e Dinu ? Strada e învăluită în beznă, neluminată de nici un felinar. Îl doare rău capul şi are o senzaţie cumplită de greaţă. Se ridică greu de la pămînt. Simte nevoia să se sprijine de gard pentru a-şi menţine echilibrul. Face cîţiva paşi. Undeva, nu prea departe de locul unde se află, un cîine latră răguşit, cu furie.

Încet-încet, ţinîndu-se de garduri ca un om beat, reuşeşte să ajungă pe o altă stradă, ceva mai arătoasă. Se opreşte în dreptul unui felinar. O femeie în vîrstă trece pe lîngă el şi, după ce-l priveşte, grăbeşte paşii, parcă

speriată. „Oare ce înfățișare am, se întreabă el, dacă oamenii fug de mine ? Trebuie neapărat să intru undeva, să văd cum arăt."

La colțul străzii e o cizmărie. Privește pe geamul vitrinei și zărește înăuntru un om aplecat asupra bancului, lucrînd la lumina slabă a unei lămpi cu petrol. Apasă pe clanța ușii și intră în încăperea mirosind a iuft și clei încins.

— Bună seara !

A rostit cuvintele încet, cu sfială. Poate de aceea cizmarul, atent la lucrul lui sau cu gîndurile aiurea, nici nu-i răspunde la salut. De-abia după ce potrivește niște cuișoare de lemn și le îndeasă strașnic cu ciocanul pe rama unei cizme ofițerești, ridică privirea spre Radu.

— Te-a văzut careva cînd ai intrat aici, băiete ? întreabă el, într-un tîrziu. Și fără să aștepte, răspuns, se ridică de pe scăunel, se apropie de tînăr și-l examinează cu atenție și îngrijorare.

— Te-au lovit rău ! constată el, clătinînd trist capul.

Radu se uită într-o oglindă agățată pe peretele opus și zărește mai întîi sub ochiul stîng o pată întunecată, de mărimea unui ou de găină. De sub șuvițele de păr castaniu s-a prelins pe tîmplă și-apoi de-a lungul urechii, pe gît, pătîndu-i cămașa, o dîră de culoare vînăt-roșcată. „E sînge ! Sînge închegat !" gîndește el și simte un fior de spaimă străbătîndu-i trupul, ca un curent electric.

— Treci dincolo și te spală ! îl îmbie cizmarul, în vreme ce scrutează grijuliu strada, de la fereastră.

Nu așteaptă să i se repete îndemnul. Intră pe o ușă scundă în camera alăturată atelierului. E o încăpere strîmtă, sărăcăcioasă. Într-un ungher, pe un lavoar de tablă zincată, se află un lighean, o cană și un ștergar.

— Așa ! spune mulțumit cizmarul, cînd tînărul revine în atelier. Acum arăți mai ca oamenii. Stai aici, pe scaunul ăsta, să-ți dau cu niște alifie pe rană, să nu te infectezi.

Nu izbutește să scoată o vorbă. E încă amețit de loviturile primite. Rana din marginea de sus a tîmplei a sîngerat din belșug. Cizmarul vine din camera alăturată cu un borcănel înăuntrul căruia se află o alifie galbenă și unsuroasă. Cînd îi atinge rana, tînărul simte că vîrfurile unor ace i s-au înfipt adînc în piele.

— Ai unde să dormi ? îl cercetează, grijuliu cizmarul.

Radu face un semn de aprobare din pleoapele ochilor. Abia acum își dă seama cît e de vlăguit.

— E tîrziu, trebuie să închid și eu prăvălia, continuă cizmarul, uitîndu-se din nou cu atenție pe fereastră. Și pe urmă, omenia-i omenie, da' nici n-aș vrea să-mi fac vreun rău din asta, că și așa de-abia îmi duc zilele.

Cu toate că-i obosit, înțelege, poate mai mult din instinct, că cizmarul se teme de prezența lui. Dealtfel, omul și-a făcut datoria. Îi mulțumește și pleacă, pornind spre casă. „Numai de s-ar fi culcat mama, gîndește el. N-aș vrea să mă vadă în halul ăsta. S-ar speria rău de tot, sărăcuța." În urma lui, aude zgomotul obloanelor trase de cizmar.

„Trebuie să fie tîrziu. Cred că e trecut de zece". Dinspre mare se simte mirosul de alge. Aerul răcoros al nopții îi face bine. Parcă mintea îi e mai limpede acum și poate să judece mai în liniște întîmplările prin care a trecut. „Ce-o fi pățit Ion Dinu ? Dacă o fi zăcînd și-acuma în șanțul de pe strada unde ne-au atacat indivizii aceia beți ? Să mă întorc ? Sau mai bine să aștept pînă mîine dimineață ? De cine sau de ce anume se temea cizmarul ?"

Tresare. Pe nesimțite a ajuns acasă. Prin perdeaua de borangic zărește, ca prin ceață, măsuța din mijlocul ca-

mereu. Lampa cu gaz are firiul abia ridicat, împrăștiind o lumină ciudată, conturînd o lume de fantasme. Așezată în jilțul vechi, cu bărbia în piept, o femeie îmbătrînită înainte de vreme pare că doarme, parcă așteaptă. Schelălăind ușor, un cîine lățos, brun-roșcat, se apropie tîrîș de el, măturînd cu coada-i stufoasă pămîntul nisipos din fața casei...

Din ceața amintirilor se ridică o casă văruită proaspăt, cu cerdacul veșnic însorit, cu boltă de viță chihlimbarie și piersic înflorit în poartă. Și de la rădăcina pomului încărcat toamna de roade zemoase și parfumate pînă la temelia de piatră bolovănoasă a casei, se întinde un covor de iarbă înaltă, fragedă și înrourată, prin care zburdă picioarele desculțe ale unui copil.

Iarba din fața casei !

Apăsă cu grijă și fereală clanța ușii. Maică-sa tresare, mai mult mulțumită decît speriată.

— În sfîrșit, te-ai întors ! a răsuflat ea ușurată.

— Mamă, am venit să te văd, dar trebuie să plec iară.

Femeia n-a mai scos nici un cuvînt. De la moartea lui bărbatu-său, atîta nădejde mai avea pe lume. Îl știa firav, dar înțelept și cumpănit la fapte. Dacă el hotărîse să plece, așa trebuia să fie. Poate că zărindu-i beteșugurile feței l-ar fi oprit. Dar în lumina slabă a lămpii de pe măsuță, ochii împăienjeniți de atîta trudă n-au mai deslușit nimica.

— Noapte bună, mamă !

I-a auzit glasul, apoi clanța ușii și pașii ușori îndepărtîndu-se grăbiți pe caldarîmul străzii.

Radu se îndreaptă, mînat de o presimțire rea, spre locul unde au fost atacați, el și Dinu, de bețivii aceia. Trece iarăși pe străzile pustii, prost luminate și acoperite de praf. Cînd ajunge în dreptul cizmăriei, se oprește o clipă

să mai răsufle. Obloanul e tras și dinăuntru nu răzbate nici un semn de viață. Coteşte pe strada lăturalnică și mai mult pe dibuite se apropie de gardul țepos, acolo unde a zăcut fără simțire nu știe cîtă vreme. Orbecăie în neștire, pînă ce zărește lumina unor faruri de automobil sfredelind întunericul. Parcă simțind o primejdie, se aruncă în șanț, ghemuindu-se ca un arici. Automobilul a oprit destul de departe, cam în dreptul casei cizmarului. Luminile puternice ale farurilor se sting brusc și totul se cufundă în întuneric, ca mai înainte.

Aude pași tîrșiți și răsuflări greoaie.

— Aruncă-l aici ! rostește o voce șuierătoare.

O bufnitură surdă. Cîteva clipe de liniște. Din nou pașii, de data asta sprinteni, ai oamenilor ușurați de povara pe care o căraseră cu atîta osteneală.

Radu își ține pînă și răsuflarea. Motorul automobilului zvîcnește puternic în noapte și lumina farurilor zugrăvește imagini fantastice pe gardurile și pereții caselor din împrejurimi. Zgomotul se îndepărtează repede și din nou tăcerea întunericului se așterne.

Iese, cu destulă greutate, din șanțul adînc. Se îndreaptă încotro a auzit bufnitura. Dar nu face nici zece pași și piciorul drept i se poticnește de ceva ce aduce cu un balot. Se apleacă încet, pipăind ușor, cu teamă, forma aceea nedefinită și cînd înțelege despre ce e vorba îl străbate un fior rece, ca gheața : un om, fără nici o îndoială mort, zace aruncat ca un gunoi, de-a lungul străzii.

*

— Idiotule ! urlă, cît îl ține gura, chestorul Lupulescu.

Deocamdată acesta e singurul cuvînt care-i vine la îndemînă și-l repetă fără încetare.

Milu Dandu este cel asupra căruia s-a abătut furia nestăpînită a chestorului. Stă într-un colț al biroului, cu privirea plecată în pămînt, într-o atitudine mai mult înfricoșată decît slugarnică. Namila asta, numai mușchi, tremură tot. Dandu știe prea bine ce înseamnă să-i scoți din sărite pe un om cu Lupulescu.

Fără să se mai sinchisească de prezența subalternului, chestorul răvășește sertarul și scoate de acolo sticla aceea plată, din care trage pe gît, cu lăcomie, cîteva înghițituri zdravene. Gestul acesta nu are darul să-l potolească definitiv. În schimb, acum poate să-și adune gîndurile, găsește mai ușor cuvintele pe care dorește să le adreseze lui Dandu, înțepenit în locul unde s-a postat de cînd a intrat în încăpere.

— Ascultă, minte găunoasă ! Îți dai seama că ai pus paie pe foc ? Și fiindcă celălalt nici nu clipește, continuă tot el să vorbească, sfredelindu-l din cînd în cînd cu privirea : Nu, nu-ți dai seama. Tu nu poți pricepe niciodată nimic. Nu știu ce-am să mă mai fac cu tine ! Ar trebui să-ți ard un raport, să mă pomenești toată viața.

Dandu continuă să tacă. Îl obsedează tot timpul imaginea cu musca strivită și cuvintele chestorului : „Așa trebuie procedat și cu individul. Tactic. Cum am procedat eu cu musca. Înțelegi ?"

Da, înțelesese. În felul lui. Atunci, pentru ce dom' chestor urlă ca un apucat ? Pentru ce-l face de două parale și-l amenință că-l dă afară din poliție ? Fiindcă ce poate însemna altceva raportul unui chestor către mai-marii lui decît o hîrtie pe care va sta scris, negru pe alb, că el, Milu Dandu, nu e bun de nimic ?

Într-unul din birourile poliției se întîlnise cu Androne, conspirativ, așa cum îi plăcea lui conu Grigore. Apoi a venit și domnul chestor Lupulescu. Împreună aranjaseră

povestea cu „beţivii". Apoi, a pus doi oameni de încredere să-l acosteze pe Ion Dinu, individul considerat periculos. Totul a mers ca pe roate. A intervenit el, cu sergentul de stradă, chipurile să-i aresteze pe cei care încinseseră bătaia în mijlocul străzii. Asta, aşa, de ochii lumii. a curioşilor din cartier, care eventual văzuseră scena. Milu a procedat întocmai cum l-a învăţat Androne. I-a urcat pe „delicvenţi" în duba poliţiei şi i-a transportat, pe toţi trei, la comisariatul din cartier. Acolo, i-a scos pe oamenii lor pe uşa din dos, iar pe individul cu pricina l-a reţinut în beci, pînă la venirea lui Androne. Ce cap deştept are Gore ! În timpul interogatoriului i-a pus arestatului lumina becului drept în ochi, ca să nu-l vadă cum arată la faţă. Şi îşi schimbase chiar şi vocea ! L-a întrebat de unde a avut manifestele pe care le-a împrăştiat cu prilejul grevei. I-a cerut nişte nume. Individul tăcea mîlc. Dar nu asta l-a înfuriat pe Dandu. I-a venit în minte, tocmai atunci, ca o obsesie de care nu mai putea scăpa, musca strivită şi vorbele chestorului. Aşa că abia a aşteptat să iasă Androne din beci, ca să-i aplice metoda lui forte, radicală. S-a apropiat de individ, i-a ars două perechi de palme, de l-a azvîrlit dintr-un colţ într-altul, ca pe o minge. Individului i-a ţîşnit sîngele pe nări, ca dintr-o fîntînă arteziană.

— Vorbeşte, mă ! a mîrîit el, fioros. Vorbeşte pînă nu te strivesc ca pe o... ca pe o muscă !

Ion Dinu continua să tacă. Dandu şi-a ieşit din fire. Fără să-şi mai dea seama de ce face, a abătut asupra lui pumnii lui mari şi grei, cu lovitura ca de baros. A avut senzaţia, în acele momente, că se află iar în mijlocul ringului şi s-a năpustit peste adversarul din faţa sa cu o furie nemaipomenită.

Cînd Androne a coborît din nou în beci nu a mai avut cu cine să continue interogatoriul. Arestatul zăcea

pe duşumelele putrede, într-o baltă de sînge. Dandu îşi contempla opera, năuc, rînjind prostește, parcă neînțelegînd ce s-a întîmplat.

— Ce-ai făcut ?

— Altă dată, să se învețe minte... să vorbească !

— Care altă dată ? Nu-ți dai seama că l-ai omorît ?

Atît a putut spune Androne în fața faptului neașteptat, şi şi-a acoperit fața cu mîinile.

Dandu s-a aplecat greoi peste arestat. L-a răsucit fără rost pe o parte şi pe alta. Omul era moale ca o cîrpă, fără suflare.

Androne a urcat repede scările pînă în biroul comisarului, cu o senzație de vomă. Avea oroare de cadavre. A cerut să i se facă o cafea tare, amară, ca după chef. Dandu l-a urmat fără vorbă şi s-a lăsat greu, într-un scaun. Erau numai ei doi în încăperea aceea mohorîtă.

— Ai întrecut măsura, Milule. Pusesem mîna pe o pasăre grasă. I-ai luat piuitul. Poate scoteam ceva de la el. Acum... Ridică din umeri, deznădăjduit şi scîrbit de toată întîmplarea.

— N-ar fi vorbit. Îi cunosc eu, încearcă Dandu să se scuze.

— De ce te-ai amestecat ? Tu n-ai răbdarea mea, metodele mele. În definitiv, eşti o brută. N-ai să înțelegi, niciodată, raţiunile politice în numele cărora acționăm.

Instinctiv, îşi privește mănuşile fine de piele, albe, imaculate. După aceea, privirea i se oprește pe mîinile lui Dandu, butucănoase, necioplite. Simte că-l ia cu frig.

— Transportă-l şi aruncă-l undeva, pe o stradă unde vrei tu...

— De ce ?

— Taci ! Nu mai pune nici un fel de întrebări ! Ai grijă să nu te vadă nimeni. Aruncă-l şi lasă-l acolo. Cînd

l-or găsi dimineața, să creadă că l-a omorît careva... într-o încăierare. De rest mă ocup eu.

Așa a făcut.

De ce țipă acum chestorul la el ? De ce-l amenință că-i va face raport ? Își frămîntă zadarnic mintea. Nu poate înțelege nimic din toată afacerea asta, care părea atît de simplă la început. Cînd îl vede pe Androne intrînd în biroul chestorului, surîde fericit. Un suspin zgomotos îi tresaltă pieptul bombat și puternic. Androne îl va calma pe chestor, îi va explica, așa cum el nu știe s-o facă. Dar spre marea sa uimire și desperare, Androne se oprește drept în fața lui și-l fixează cu o privire prevestitoare de rău :

— Din boacănă în boacănă ! șuieră acesta.

— De ce ? întreabă, tîmp, uriașul.

— Asta aș putea să te întreb eu. De ce l-ai dus tocmai pe strada unde l-au atacat oamenii noștri ?

— Știu eu ? ! ridică din umeri, desperat, continuînd să nu înțeleagă nimic.

— Ca să ne asmută tot orașul în cap, intervine chestorul, spumegînd de furie.

„Degeaba îi explic idiotului ăsta, că tot n-o să înțeleagă nimic", gîndește Androne, așezîndu-se într-un fotoliu. Aprinde, visător, o țigară fină și cu ochii întredeschiși urmărește fumul care se ridică spre tavan. De fapt, rememorează evenimentele din ultimele două zile, care i-au dat atîta bătaie de cap. Hamalii din port sînt încă în grevă. Au avut loc cîteva întruniri, la care, pe lîngă obișnuita cerere de mărire a salariilor, s-au împărțit manifeste, iar din mulțime s-au scandat lozinci antifasciste. Prefectul convocase de urgență chestorii și le spusese să facă ce-or ști ca să descopere pe inițiatorii mișcărilor greviste și ai „tulburărilor antiguvernamentale", cum le definise el.

La rîndul lui, chestorul Lupulescu își strînsese oamenii, cerîndu-le să acționeze de urgență și cu cea mai mare eficacitate. Niște informatori ai Siguranței indicaseră numele lui Ion Dinu, muncitor la *Atelierele șantierelor navale*. Androne operase cu măiestrie prinderea acestuia și poate că ar fi reușit să descopere și alte fire, dacă n-ar fi intervenit, cu brutalitatea-i cunoscută, Milu Dandu. Dar conform unui vechi obicei, îi iertase fostului boxer gestul care curmase viața agitatorului comunist. Și asta nu pentru că întîmplarea îl iritase nespus pe chestorul Lupulescu, ci datorită faptului că, în definitiv, Dandu mai lichidase un agitator periculos și încă — era convins — unul de frunte. Totuși, ultima ispravă a lui Dandu reușise să-l scoată chiar și pe el din răbdări. Era o gravă greșeală ceea ce făcuse, transportînd cadavrul lui Dinu exact la locul agresiunii. Mai mult ca sigur că există martori ai întîmplărilor petrecute. Șoapta, zvonul trec repede din om în om și mîine-poimîine te trezești cu întreg orașul pe capul tău. Nu e momentul ca tocmai acum oamenii poliției să-și atragă ura publică. Grevele se țin lanț, s-au înmulțit îngrozitor în ultimul timp. Manifestațiile împotriva guvernului s-au îndesit. Ar trebui să se lucreze mai cu mănuși, cu finețe, cu tact. Or, lui Milu Dandu tocmai asta-i lipsește, tactul. Dar nici să scape de el nu-i convine. Individul ar fi în stare să divulge — inconștient, se înțelege — multe din secretele pe care le cunoaște. În orice caz, metoda cea mai eficace ar fi să-l treacă pe linie moartă, cum se spune. Va vorbi chiar astăzi în acest sens cu Lupulescu. Bineînțeles, Dandu îi va lipsi. Nu va mai avea siguranța că se află în afară de orice pericol atunci cînd acționează. Simte, într-adevăr, alături de el, liniștea aceea pe care ți-o dă numai simpla prezență a unei astfel de forțe ieșite din comun. Dar nu mai are încotro ! Trebuie

să ia această măsură, pînă nu va fi prea tîrziu. Activitatea poliției devine, pe zi ce trece, tot mai aspră, mai grea. Cu forța fizică nu se mai poate face față. Acțiunile împotriva comuniștilor trebuie duse cu tact, cu prudență, cu viclenie. Altfel, ziua de mîine va fi din ce în ce mai nesigură.

Brusc, își întrerupe firul gîndurilor :

— Ascultă, Milule ! Dinu ăsta era singur sau însoțit de cineva, cînd l-au atacat oamenii tăi ?

— De unde să știu ? Adică...

— Spune, de ce te-ai oprit ?

Dandu își scormonește memoria. Are un fel ciudat de a-și aduce aminte de un anumit lucru sau de o anumită întîmplare. Se trage de urechea dreaptă pînă o înroșește. Atunci, ca și cum s-ar aprinde un bec într-o încăpere întunecată, îi revine pentru un moment imaginea celor petrecute.

— A, da ! Era unul tînăr... foarte tînăr. L-a izbit Tănăsescu de l-a aruncat tocmai într-un gard, plin de țepi. Da' noi n-aveam treabă cu ăla.

— Știi cine era ? Îl cunoști ?

Dandu ridică neputincios din umeri :

— De unde ? !

Aidrone reflectează cîteva momente, apoi un surîs îi luminează fața :

— Bine, poți pleca ! Las' că aranjez eu cu domnul chestor ce trebuie să facem mai departe.

— Ce-ți mai trece prin cap ? strigă Lupulescu, după ce Dandu părăsește încăperea. Eu una știu. Îi fac raport individului ăsta și-l trimit la București, la penitenciarul Văcărești. Sau la Doftana. Să bată la deținuți pînă s-o sătura.

— Nu, nu, nu ! Am o treabă mai bună pentru el.

— Unde ?

— Chiar aici, în port.

— Androne, nu-l mai cocoloşi atîta ! Într-o bună zi o să-ţi muşti mîinile că nu m-ai ascultat !

— Lăsaţi pe mine, domnule chestor ! Am o idee. Iar ce-a făcut Dandu o să caut să repar chiar astăzi. Şi — cine ştie ? — poate că o să vă prezint la sfîrşitul zilei cîteva noutăţi interesante.

Androne îşi priveşte cu admiraţie mănuşile fine, salută respectuos şi iese din biroul chestorului, fredonînd un cîntec, pe care l-a învăţat într-o noapte, cînd a făcut o razie în port, de la una din pensionarele lui madam Jujuca. În urma lui, Lupulescu trage o înjurătură lui Androne şi mai multe lui Dandu, în vreme ce telefonul sună insistent. Cu un gest de scîrbă, chestorul ridică receptorul, dar cînd aude vocea de la celălalt capăt al firului se ridică de pe fotoliu şi, instinctiv, înclină bustul burduhănos.

Prefectul se interesează personal dacă individul reţinut la chestură a făcut vreo declaraţie.

*

În pensiunea doamnei Nedelescu s-a aşternut liniştea. O linişte gravă, o tăcere respectuoasă, solemnă. Unul cîte unul, obişnuiţii casei au aflat de moartea lui Ion Dinu. Nimănui nu i-a mai tihnit mîncarea. Bătrînul Costea, cu un surîs amar în colţul gurii, ţine în mînă un pahar cu vin vechi, din care a turnat la începutul mesei cîteva picături pe covor.

— Să-i fie ţărîna uşoară ! murmură el, privind jur împrejur chipurile împietrite de revoltă şi durere.

După puţină vreme, în încăpere au rămas numai el şi Radu. Bătrînul îşi umezeşte limba, în vin, apoi azvîrle cu o dexteritate neînchipuită o înghiţitură mică tocmai în cerul gurii. O savurează, o farmecă sau Dumnezeu ştie ce-i mai face ! Şi cînd, în sfîrşit, înghiţitura de vin alunecă pe gît, inspiră adînc pe nări parfumul numai de el ştiut al licorii rubinii.

Radu îşi sprijină capul în mîini, gînditor. În ultimele douăzeci şi patru de ore s-a petrecut cu el o schimbare uluitoare. Adolescentul firav de ieri pare acum un bărbat maturizat, hotărît, capabil să ducă la îndeplinire o acţiune oricît de importantă. Deodată, tresare trezit din gînduri de vocea baritonală a bătrînului :

— Ţi-a vorbit ceva, vreodată ?

— Cine ?

— Dinu !

— Ce anume ?

— Aşa, despre nişte lucruri mai importante ?

Tînărul cumpăneşte răspunsul. Oricum, întîmplarea de ieri nu numai că l-a zdruncinat, dar parcă i-a deschis mai mult decît pînă acum ochii, îl îndeamnă la o şi mai mare prudenţă.

— Vorbeam destul de rar cu el.

— Mda... Şi despre ce anume ?

— De-ale meseriei noastre.

— Bine, bine ! Văd că ştii să-ţi ţii gura.

— Nu vă înţeleg !

— O să fie nevoie, de-acum înainte, să umbli cu ochii în patru şi cu lacăt la limbă. Nu te face că nu pricepi. Eşti băiat deştept, ce naiba ? Ion Dinu a fost ucis...

— Ştiu.

— Dar nu știi de cine anume. Să-ți spun eu : de poliție ! Așa că... fii atent !

— De ce ?

— Ce fel de întrebare e asta ? Erai cel mai apropiat prieten al lui. Vrei să spui că acest amănunt nu va cîntări totuși foarte greu ?

— Pentru cine ?

— Pentru oamenii poliției, ai Siguranței, se-nțelege. Ascultă-mă, băiatule ! S-ar putea ca mîine să nu mai putem sta de vorbă ca acum. De aceea te rog să mă asculți, să ai deplină încredere în mine. Îl iubeai pe Dinu ?

— Mult !

— Ca pe un frate ?

— Mai mult !

— Probabil că adeseori îți vorbea nu numai de mașinile voastre... Nu încerca să mă contrazici. Am hotărît doar să vorbim deschis, nu-i așa ? Dacă mai ai vreo îndoială față de mine, am să-ți spun ceva care te convinge că sînt cît se poate de sincer. Îți amintești de ultimele tale discuții cu Dinu ? Ți-a vorbit de încrederea pe care au căpătat-o oamenii în tine, de faptul că urmează să dovedești tu, acum, că meriți această încredere.

Bătrînul face o pauză, cercetîndu-i cu atenție chipul, pentru a-și da seama de efectul vorbelor sale. Continuă :

— De unde crezi că știu aceste lucruri ? De la Dinu, se-nțelege. Dorea foarte mult să te aibă cît mai aproape de el. Mi-a mărturisit-o, adeseori.

— L-am iubit mult, foarte mult, rostește Radu, încet, cu gravitate, ce-l înfioară plăcut pe bătrîn. N-am să mai am liniște pînă n-o să-l răzbun !

— Nu e vorba de răzbunare, băiete. Cel puțin, deocamdată. Important e să duci lupta lui mai departe. Nu știu cît ești de pregătit pentru treaba asta... Dacă te-ai hotărît...

Radu îl privește îndelung. Bătrînul îi răspunde cu o privire deschisă, caldă, omenească. Și tînărul înțelege că nu are rost să se mai teamă de bătrînul maistru.

Se ridică de pe scaun, se duce în fața ferestrei și privește departe, în zare. Parcă vede aievea pe taică-său cerînd pîine pentru el și tovarășii lui de muncă, apoi, la puțină vreme, stingîndu-se din viață, slăbit de mizerie și îndurerat de necazuri.

Iată că și prietenul drag, acela care i-a încredințat tainele meseriei și vieții, s-a frînt ca un copac doborît de furtună.

...S-au întîlnit toți trei — taică-său, Dinu și el — pe o pajiște mare, întinsă, cu iarbă verde, ca iarba din fața casei părintești. Poartă fiecare o torță în mînă. Și împrejurul lor sînt multe chipuri cunoscute și necunoscute. Și chiar dacă unii cad, alții le iau locul și poartă cu ei torțele tot mai departe, luminînd din ce în ce mai puternic întinderile, cît cuprinzi cu ochii.

Se-ntoarce de la fereastră. Are în ochi o lumină, parcă răsfrîntă din lumina cerului, o privire care-l arată hotărît și dîrz, pregătit să înfrunte furtunile, fără șovăire.

— Ce trebuie să fac ?

*

În dimineața aceleiași zile, directorul Atelierelor șantierelor navale din oraș primise în biroul său vizita unui domn distins, îmbrăcat după ultimul jurnal de modă și purtînd în mîini o splendidă pereche de mănuși albe.

— Cărui fapt datorez cinstea ce mi-o acordați ? îl întîmpină directorul, cu o politețe exagerată.

— Domnule director, vin din partea domnului prefect, cu o însărcinare nu tocmai plăcută pentru dumneavoastră.

— Poftiți, luați loc ! se grăbește celălalt să-și invite oaspetele, care îi anunțase destul de ritos dar vag, scopul vizitei sale. O țigară ? Un păhărel de *Metaxa* ? Sau poate doriți un Martini ?

— Nu, mulțumesc, nu doresc decît să-mi acordați o scurtă audiență, de cel mult zece minute. Am să vă solicit întreaga atenție și vă rog să-mi acordați tot sprijinul.

— Se-nțelege, se-nțelege ! accentuează directorul, vădit surprins și emoționat de această introducere, care nu prevestește nimic bun.

— Domnule director, agenții poliției din orașul nostru au descoperit un nucleu de agitatori comuniști în întreprinderea dumneavoastră.

— O, Dumnezeule !

Directorul ridică brațele într-un mod teatral, stîrnind, prin mimică și gesturi un ușor surîs pe buzele încrețite ale lui Grigore Androne.

— Mda, bineînțeles că nu ați cunoscut nimic, deși, fie vorba între noi, ar fi trebuit să fiți mai bine informat despre muncitorii pe care-i aveți în ateliere.

— Doar nu vreți să spuneți că...

— Mă iertați, eu nu vă aduc nici un fel de acuzație. Vă sugerez doar să le acordați o mai mare atenție în viitor. Altfel, cu toată părerea de rău, domnul prefect este hotărît să propună domniei-sale domnului ministru militarizarea *Atelierelor*. Or, nici dumneavoastră, nici noi nu avem acest interes.

— Desigur ! Se-nțelege ! se grăbi iar directorul să aprobe spusele lui Androne.

— Știți prea bine că militarizarea ar însemna un val de reacții și mai puternic, ne-am atrage și mai multe antipatii și nu s-ar ajunge decît la înmulțirea grevelor și manifestațiilor.

— Așa e ! Aveți perfectă dreptate !

Grigore Androne surîde din nou, bombîndu-și pieptul, foarte satisfăcut de persoana sa.

— Domnule director, eu am o tactică specială. Pentru a învinge un dușman, ca acela care ne stă acum în față, trebuie să-l întîmpini cu surîsul pe buze, să-i cucerești simpatia, să-i afli toate slăbiciunile și de-abia la urmă să-l lovești. Poate că nu e prea corect ceea ce vă spun, dar cunosc din mica mea experiență că e mijlocul cel mai eficace.

— Sînt de acord !

— Cu atît mai bine. Sper că ne vom înțelege. Și acum, iată rostul venirii mele aici. Unul dintre muncitori, un anume Ion Dinu, a fost omorît. Țin să vă anunț că era una din căpeteniile agitatorilor de la *Atelierele șantierelor navale*.

— Perfect ! exclamă directorul, aproape fără voie.

— Nu sînt de aceeași părere ! A murit, fără ca noi să putem da măcar de-o legătură de-a sa. Or asta, pentru un polițist, este echivalent cu o înfrîngere. Atunci am expus un plan domnului prefect și am primit o aprobare nu prea entuziastă. Asta înseamnă că dacă voi da greș, risc să-mi pierd serviciul, iar dumneavoastră, fotoliul directorial. Iată de ce vă solicit sprijinul

— Îl aveți ! Puteți fi sigur de asta !

— Înțelegeți ? Trebuie să lucrăm după metoda pe care am amintit-o. Eu, unul, consider că numai așa vom avea șanse de reușită.

— Vă rog să contați pe mine !

— Atunci, iată care e planul meu ! În primul rînd, chiar de mîine veți angaja doi oameni...

La sfîrșitul celor zece minute, Grigore Androne părăsește biroul directorului, sigur pe sine și pe reușita

planului pe care l-a conceput. Către seară, îl întîlnește pe chestor, în biroul acestuia.

— V-am avertizat, încă de azi-dimineață, că în curînd o să am noutăți interesante.

Lupulescu surîde, neîncrezător :

— Doar n-ai să-mi spui că l-ai înviat pe Ion Dinu sau că ai prins rețeaua de agenți comuniști din orașul nostru ?

— O, nu ! Evident că nu ! Am făcut o vizită prefectului. Era furios. Tocmai vorbise cu dumneata la telefon și aflase de moartea individului ăla. Încă de la despărțirea noastră, aveam o idee pe care i-am expus-o prefectului. N-a fost prea încîntat, întrucît dînsul zice că planul meu ar cere prea mult timp, or domnul ministru și-a pierdut răbdarea. Dar pînă la urmă, am convenit să încercăm să punem în aplicare ideea mea. Dacă nu vom reuși...

Androne înalță din umeri, în semn că în cazul unei nereușite situația nu ar fi prea roză pentru toată lumea.

— Eu tot îi fac un raport dobitocului ăla de Dandu ! pufnește furios chestorul.

— De ce ? Doar și Dandu face parte din planul meu.

— Ah ! În cazul ăsta, putem fi siguri, de pe acum, de nereușită.

— Nu vă pripiți, domnule chestor !

Lupulescu oftează cu amărăciune. „Dacă reușește, canalia asta îmi va lua locul, iar dacă dă greș, va ști, cu abilitatea lui, să arunce vina numai pe mine ! gîndește el. Oricum, tot rău va fi ! Să-l ia dracu !"

Numai binecunoscuta-i lașitate îl împiedică pe chestorul Lupulescu să nu-i spună în față adevărul. Așa că tace, înghite în sec și izbește cu pumnul în masă.

— Bine, domnule ! N-am să-i fac nici un raport dacă l-ai prins și pe nenorocitul ăsta de Dandu în planurile dumitale ! Dar să nu zici că nu te-am avertizat !

*

Radu își rememorează în gînd instrucțiunile pe care le-a primit. E prima lui misiune, primul contact cu un tovarăș de luptă. Ceea ce îl surprinde e locul unde urmează să-l întîlnească. Nu e vorba nici de o stradă dosnică, nici de vreo tainiță sau altă ascunzătoare, ci pur și simplu de o grădină publică, unde în seara aceasta va fi adunată multă lume, dornică de petrecere și de distracții. Aici va avea loc „balul marinarilor".

Încă de departe răzbate pînă la el larma mulțimii. Din cînd în cînd, se aud frînturi din melodiile cîntate de orchestră. E o noapte caldă de vară, cu cerul acoperit de o puzderie de stele, ca o strălucitoare dantelă.

Grădina publică e înțesată de lume. Mititeii și fripturile mustesc și sfîrîie pe grătarele încinse de jeratic. Chelnerii nu mai prididesc, transportînd halbele de bere prin mijlocul mulțimii vesele și gălăgioase. Orchestra e instalată în chioșcul unde de obicei cîntă în fiecare dimineață o fanfară militară. De jur împrejurul chioșcului sînt dale mari de piatră pe care s-a improvizat locul pentru dans. Printre copaci s-au așezat mesele pentru cei mai vîrstnici. Chiar la intrarea în grădină se află o masă lungă, acoperită cu postav de culoare albastră, unde cinci persoane, printre care și două femei, se ocupă cu vînzarea biletelor de intrare, de tombolă și a ilustratelor care vor desemna, la miezul nopții, „regina" balului.

Cele cinci persoane, care fac parte din comitetul de organizare, nu au nici în clin nici în mînecă cu marinarii,

ca dealtfel marea majoritate a celor aflați în grădină. Balul, patronat de o societate de binefacere locală, a fost botezat ca fiind „al marinarilor" numai în scopuri pur comerciale. Organizatorii au scontat, în acest mod, pe o mare afluență de public și nu s-au înșelat.

Afișele colorate care împînziseră orașul în zilele premergătoare balului au fost atît de bine ticluite, încît au stîrnit curiozitatea multor locuitori.

Ceea ce reușise să atragă atît de multă lume era în special înștiințarea finală a afișelor, care glăsuia astfel: „Întregul beneficiu se va dona văduvelor și copiilor marinarilor pieriți în naufragii sau accidente pe mare".

Așa se face că în seara aceasta grădina publică e înțesată de lume. Cei mai mulți dintre cei prezenți sînt hamali în port, muncitori de la șantiere și silozuri, meseriași sau funcționari. Familiștii și-au adus soțiile și copiii; holteii au venit însoțiți de iubite sau aleargă de colo pînă colo în căutarea unei partenere de dans.

Radu plătește biletul de intrare și pătrunde în grădină, prin forfota nemaipomenită a mulțimii. Își face cu greu loc pînă în apropierea unei tarabe, unde se vînd tot felul de mărunțișuri și amintiri: scoici pe care stă scris în interior, cu litere de-o șchioapă, „Suvenir de la bal"; coliere din mărgele de sticlă, colorate țipător; statuete din ipsos; țigarete din lemn de cireș și cîte și mai cîte fleacuri și nimicuri. Taraba pare un fel de bazar în miniatură. Și pentru ca decorul să fie cît mai complet și cît mai autentic, vînzătorul — un bărbat în vîrstă, cu barba albă — poartă tradiționalul fes turcesc pe cap. Lîngă el s-a așezat o femeie tînără, de vreo douăzeci și cinci sau douăzeci și șase de ani, îmbrăcată toată numai în alb și înfășurată peste umeri cu un șal de mătase, auriu, strălu-

citor. E atît de frumoasă, încît mulțimea se uită mai mult la ea decît la obiectele aflate pe tarabă.

Pentru cîteva clipe privirea femeii se încrucișează cu aceea a tînărului. Ochii ei, migdalați, sînt ușor încercănați, mari, neverosimil de negri, expresivi și pătrunzători. Radu are senzația că în acel fragment de timp, cît ea l-a privit, i-a aflat cele mai ascunse taine ale sufletului. Dar femeia își întoarce privirea și pare preocupată numai de vînzarea obiectelor.

Tînărul se strecoară cu abilitate prin înghesuială, cît mai aproape, pînă în primul rînd al curioșilor postați în fața tarabei. Se preface că ar căuta ceva și, în cele din urmă, cu vocea ușor gîtuită de emoție, se adresează bătrînului :

— Aș dori să cumpăr o casetă.

Bătrînul se uită lung pe sub sprîncenele-i stufoase și albe, ca și cum nu i-ar fi înțeles dorința. În schimb, femeia tresare și își întoarce din nou privirea spre Radu.

— Ce fel de casetă doriți ?

E rîndul tînărului să tresară. „Așadar, ea e", gîndește el și aproape că nu-i vine să creadă, cu toate că răspunsul a venit clar, fără nici o ezitare.

— Aveți o casetă din abanos ?

Femeia surîde. Are dinții mici și albi, ca un șirag de mărgăritar. Se apleacă sub tarabă și scoate la iveală o casetă din abanos, neagră, lucioasă, cu încrustații argintii.

— E singura pe care o avem.

— Îmi place. O cumpăr ! se grăbește Radu, pentru ca nu cumva să i-o ia altcineva înainte și întinde o bancnotă de douăzeci de lei.

Femeia se preface că scormonește în lădița unde se află monedele și bancnotele rezultate din vînzarea obiectelor.

— Poftiți restul !

Radu înțelege că pumnul micuț și catifelat îi întinde o hîrtie cu instrucțiunile asupra celor ce are de făcut. Acum știe că nu trebuie să mai piardă nici un moment pentru a-și îndeplini sarcina ce i-a fost încredințată. Pornește hotărît îndărăt, ținînd la piept caseta din abanos, croindu-și din nou, cu greu, drum printre curioșii înghesuiți în fața tarabei bătrînului cu barba și mustățile mai albe ca zăpada, pierzîndu-se apoi prin mulțime.

E atît de preocupat, încît nu-și dă seama că în urma lui s-a strecurat, ca o umbră, un bărbat înalt și slab. Dar privirea ageră a femeii cu ochii migdalați a surprins într-o clipă scena, suficient pentru ca să intuiască pericolul în care se află tînărul. Așa că, fără ezitare, după ce-i șoptește ceva bătrînului, părăsește taraba și pornește pe urmele celor doi, încercînd să nu-i piardă din vedere.

Radu se uită jur împrejur, căutînd un loc mai ferit și totuși luminat, spre a putea citi netulburat instrucțiunile. I s-a părut, sau cineva s-a ascuns, cu iuțeala fulgerului, după un copac ? Este dornic de a-și împlini misiunea, — prima lui misiune — dar nu trebuie să uite nici o clipă să fie prudent. Nu cumva este urmărit ?

În conul de lumină al unui felinar se preface că-și leagă șiretul de la pantof. Se uită pe furiș în urma lui și-și dă seama că un individ se ține scai de el. Nu-i zărește decît umbra, dar, instinctiv, îi simte și prezența, la adăpostul unui copac. Într-un moment cînd știe că urmăritorul nu are nici un fel de posibilitate de a-l vedea, fiind protejat de un gard, Radu desface repede bilețelul care i-a fost înmînat și-l citește în grabă, dar cu atenție.

La miezul nopții urmează să se facă alegerea „reginei" balului. Conform unui vechi obicei, fericita aleasă este posesoarea celui mai mare număr de cărți poștale ilustrate, puse în vînzare. În caseta din abanos se află asemenea

exemplare, numai că au tipărite pe verso chemarea la o mare manifestaţie antifascistă ce urmează să aibă loc peste două zile. Radu va trebui să facă în aşa fel încît să strecoare aceste manifeste în teancul ilustratelor de pe masa acoperită cu postav albastru, care se află la intrare.

Pe neaşteptate, în preajmă s-a ivit femeia de la tarabă. Dar, spre surprinderea lui, nu se apropie de el, ci de un bărbat înalt şi slab, aflat ceva mai departe, în aparenţă foarte interesat de cele ce se petrec pe ringul de dans. Ca la o comandă nevăzută, orchestra încetează brusc cîntecul săltăreţ de pînă acum. Şeful orchestrei bate cu arcuşul în capacul viorii şi cere un moment de linişte.

— Onorat public ! Atenţiune ! Urmează un damen-tango !

Mulţimea aplaudă ideea şi cavalerii se pregătesc nerăbdători să fie invitaţi.

Din locul unde se află şi din cauza zgomotului orchestrei şi al petrecăreţilor din grădină, Radu nu poate desluşi ceea ce-i vorbeşte necunoscutului frumoasa fată cu ochii migdalaţi. Înţelege totuşi că l-a invitat la dans. Bărbatul, contrar aşteptărilor, nu pare prea încîntat de atenţia fetei. În momentul cînd perechea se află foarte aproape de el, privirea pătrunzătoare şi expresivă a fetei îl face pe Radu să înţeleagă că a sosit momentul să treacă la acţiune. Şi, totodată, mai înţelege că partenerul fetei e acela care l-a însoţit tot timpul ca o umbră şi care acum nu poate să-şi continue urmărirea dacă nu vrea să încalce consemnul tacit al actelor de politeţe.

Tînărul profită de împrejurare şi dispare de lîngă ringul de dans, îndreptîndu-se în grabă către intrarea în grădină, în vreme ce partenerul frumoasei fete se agită neputincios, căutînd să nu-l piardă din vedere. Mîinile catifelate ale fetei l-au înlănţuit tandre, privirea galeşă îl

zăpăcește ; i se pare că-i cuprins de o vrajă amețitoare, de care nu se poate dezlipi.

Cînd orchestra încetează tangoul, bolborosește cîteva scuze de circumstanță pentru stîngăcia cu care a dansat și se repede prin mulțime în căutarea tînărului. Dar toate căutările sînt zadarnice. Tînărul a dispărut fără urme. Înciudat, se reîntoarce la taraba cu mărunțișuri. „Trebuie neapărat să mă răfuiesc cu afurisita aia, gîndește el. M-a păcălit ca pe un începător." Nu izbutește însă să-și mai pună planul în acțiune. În grădină s-a iscat un adevărat tumult. Mulțimea citește cu voce tare și comentează cele scrise pe cărțile poștale ilustrate. Cuprins de îndoială, se repede spre un grup care ascultă cu atenție încordată ce le citește un tînăr și aprobă zgomotos cele auzite. Deslușește imediat despre ce e vorba.

În primul moment, un îndemn lăuntric îl împinge să încerce să smulgă manifestele din mîinile celor care le citesc acum cu atîta nesaț. Își dă însă imediat seama cît de stupid ar fi gestul. Riscă să fie batjocotit și alungat de mulțimea care-și manifestă din plin adeziunea pentru cele scrise. Abia atunci înțelege cît e de singur, de izolat.

*

Lupulescu se azvîrle cu toată greutatea corpului său în automobilul care-l așteaptă în fața locuinței. A fost trezit la ora două dimineața de un telefon. Plutonierul de serviciu i-a raportat că la „balul marinarilor" au fost răspîndite manifeste. Un agent al Siguranței alergase să-i înștiințeze pentru a se lua măsurile cuvenite.

Deși somnoros și încă mahmur, chestorul reușește să mobilizeze două brigăzi de agenți, care-l așteaptă în grădina publică.

Tot drumul i-a bombănit și i-a blestemat pe cei care nu-l lasă să doarmă nici o clipă. Totuși, în suflet i se strecoară și o undă de mulțumire. Nu l-a înștiințat pe Androne. Dorește să opereze singur, presimțind că în cazul unei reușite îi vor crește acțiunile în fața prefectului.

Automobilul oprește la o distanță de vreo sută cincizeci de metri de grădina publică. Lupulescu deschide portiera, invitîndu-i alături de el pe comisarii-șefi ai celor două brigăzi antrenate în acțiune și le cere să-i prezinte exact situația.

Ascultă cu atenție și se gîndește, în același timp, la un plan de acțiune. Cînd comisarii isprăvesc relatările, formulează ordine precise care se transmit imediat agenților celor două brigăzi. După aceea, coboară din automobil și se îndreaptă spre intrarea în grădina publică, unde îl așteaptă, speriați și înfricoșați, cei cinci membri ai comitetului de organizare al „balului marinarilor". Îi invită pe toți, cu un gest ferm, să-l urmeze în căsuța paznicului, aflată în imediată apropiere, chiar la capătul aleii principale.

— Îmi pare rău că trebuie să încep ancheta cu dumneavoastră, rostește Lupulescu, cu o voce pe jumătate mieroasă, pe jumătate amenințătoare, dar cred că vă dați seama de ce sînt nevoit să fac acest lucru. Cărțile poștale ilustrate se aflau în grija dumneavoastră, nu-i așa ?

Toți cei prezenți aprobă tăcit. Una dintre femei se îngălbenește brusc la față. Ca să nu se observe nimic, roagă pe cineva să i se dea voie să bea un pahar cu apă.

— Ce se întîmplă, doamnă ? Nu vă simțiți bine ?

— Da, domnule ! murmură ea, abia auzit.

— Îmi dați voie să vă explic eu ? intervine cel mai în vîrstă dintre bărbați.

— Poftim ! Dar repede, fără prea multe înfloriturî și ocoliș uri !

— Mai întîi, să mă prezint. Sînt Vasile Roșculescu, comerciant, proprietarul unui magazin de băuturi spirtoase, căpitan în rezervă, fost avocat și membru al curții cu juri. Cred că, mai ales în această din urmă calitate, veți avea toată încrederea în spusele mele.

— Desigur, mormăie chestorul, căutînd să-și amintească în ce perimetru al orașului se află magazinul domnului Roșculescu.

— Să știți că noi, toți cinci, care alcătuim comitetul de organizare aflat sub înaltul patronaj al Societății de binefacere condusă de doamna general Pascu, sîntem oameni de credință, devotați trup și suflet maiestății sale și guvernului.

Chestorul pufnește pe nări, ca o locomotivă sub presiune. Doamna general Pascu este chiar cumnata prefectului. Vestea aceasta are darul să-l indispună și în gîndul lui trimite la toți dracii atît balul, cît și pe organizatorii lui.

— Mai concret, vă rog !

— Da, domnule chestor. Voi fi cît se poate de scurt, răspunde Roșculescu, vădit indispus de nepolitețea chestorului care nu ține seama de impresionantele cărți de vizită ale celor care au inițiat „balul marinarilor", precum și de introducerea atît de abilă pe care a formulat-o. Cărțile poștale ilustrate au fost în grija noastră, într-adevăr. Astăzi de dimineață am cumpărat cinci sute de bucăți chiar eu și doamna Neagu, de la librăria centrală. Fiecare dintre noi a avut în grija sa cîte o sută de bucăți și cred că absolut toți putem confirma, cu prestare de jurămînt, că nu aveau tipărite pe ele nici un cuvințel.

— Mda... Depinde însă unde le-ați ținut înainte și după ce le-ați pus în vînzare...

— Pînă cînd am venit aici, au fost păstrate în servieta mea. Apoi le-am distribuit și celorlalți. Fiecare le-a așezat pe masă, alături de biletele de intrare și tombolă. Vînzarea ilustratelor a început aproape de miezul nopții.

— Deci, pînă atunci, sînteți siguri că le-ați avut permanent sub supraveghere și că nimeni nu le-a sustras pe acelea cumpărate de dumneavoastră, înlocuindu-le cu altele ?

— Da ! răspunde fără ezitare Roșculescu. Eu, unul, nu m-am mișcat de la masă și le-am avut tot timpul la vedere.

Ceilalți confirmă același lucru.

— Și totuși, nu se poate ! exclamă chestorul, simțind că începe să-și piardă răbdarea. Cum se explică atunci înlocuirea ? Pentru că numai așa ceva s-a întîmplat. Ar fi absurd să credem că ilustratele, conținînd propaganda asta, au fost răspîndite în grădină, în văzul tuturor, cum își distribuie jurnaliștii ziarele.

— Atunci ? Dumneavoastră ce bănuiți că s-a întîmplat ? îndrăznește Roșculescu să întrebe.

— Vă rog să gîndiți bine dacă nu au existat momente cînd s-a întîmplat ceva care v-a distras atenția în mod deosebit...

În cameră se așterne tăcerea. Fiecare caută să-și amintească un fapt, cît de mic, care ar putea să fie luat în seamă. Deodată, doamna Neagu izbucnește :

— Domnule chestor, eu cred că știu... dar nu sînt sigură.

— Povestiți-ne, doamnă ! rostește grav Lupulescu, căutînd să apară cît mai calm cu putință, deși fierbe de nerăbdare.

— La un moment dat, în timp ce vindeam unui grup niște bilete de tombolă, cineva a răsturnat pe jos ilustratele mele.

— Cine anume ? Nu vă amintiți ?

— Nu ! se grăbește să răspundă femeia, speriată de strigătele chestorului. Nu pot să-mi dau seama. Parcă era un tînăr, dar nu sînt sigură.

— Domnule chestor, intervine Roșculescu. Doamna Neagu se află în afara oricăror bănuieli, ca dealtfel noi toți aici de față.

— Știu, știu ! răspunde furios Lupulescu. Mi-ați mai spus acest lucru. Totuși, doamna cunoaște un anumit fapt pe care se teme să ni-l destăinuiască. Încă de la bun început s-a simțit rău, a cerut un pahar cu apă... Toate astea mă fac să bănuiesc că ceva nu e în regulă !

La auzul acestor afirmații, doamna Neagu dă un țipăt ușor și leșină în brațele domnului Roșculescu.

Enervat, chestorul părăsește încăperea. Inspiră cu nesaț aerul răcoros, apoi își aprinde o țigară și meditează.

Pentru el e clar că între ilustratele răsturnate de pe masă au fost strecurate și celelalte, atunci cînd le-au adunat de pe jos. E un truc simplu, dar abil, cunoscut de cînd lumea și totuși foarte eficace. Ceea ce nu avea să afle chestorul Lupulescu niciodată era faptul că distinsa doamnă Neagu strînsese din vînzarea ilustratelor o sumă aproape dublă, dar predase domnului Roșculescu exact prețul celor pe care le primise, iar restul de bani se afla în poșeta domniei-sale. La început a fost convinsă că Roșculescu greșise numărul ilustratelor pe care i le încredințase spre vînzare. Abia după tevatura iscată în grădină și mai ales după ce chestorul a pornit ancheta și-a dat seama de unde provine plusul de bani.

Speriată și zăpăcită, a fost tentată să mărturisească totul chestorului, dar imediat și-a dat seama ce impresie penibilă ar lăsa celor de față afacerea cu banii pe care și i-a însușit. Și atunci s-a hotărît să nu mai declare absolut

nimic, iar ca o ultimă salvare, să leşine în braţele domnului Roşculescu.

Chestorul nu se înşela de fel cînd presupunea modalitatea prin care se răspîndiseră ilustratele-manifeste în grădina publică. Dar toate investigaţiile sale, din acea noapte, nu aveau să dea nici un rezultat cu privire la cine anume se încumetase să ducă la înfăptuire o asemenea treabă.

Şi nici agentul Tănăsescu, omul pus de Androne să supravegheze pe tînărul de la *Atelierele şantierelor navale* — suspectat de prietenie cu Ion Dinu —, nu avea să mărturisească nimănui, din motive lesne de înţeles, despre cele ce i se întîmplaseră în grădina publică. În sinea lui îşi jurase însă că altă dată nu se va mai lăsa păcălit cu atîta uşurinţă, chiar dacă va întîlni pe cea mai frumoasă femeie din lume.

*

În dimineaţa acelei zile de sfîrşit de august, în biroul directorului general al *Atelierelor şantierelor navale* se aflau aproape douăzeci de persoane. În jurul unei mese dreptunghiulare, din stejar masiv, au luat loc prefectul judeţului, chestorul Lupulescu, maiorul Constantiniu, comandant al batalionului de jandarmi-călare, agentul de siguranţă Grigore Androne, cîţiva comisari de poliţie, membrii consiliului de administraţie şi directorul general al *Atelierelor*.

— Domnilor, rosteşte prefectul, pufăind nervos dintr-un trabuc englezesc, v-am convocat de urgenţă pentru a pune capăt unei stări de lucruri intolerabile şi inadmisibile. Însuşi domnul ministru de interne mi-a declarat că o asemenea situaţie nu mai este de îngăduit şi că dacă

nu vom lua de îndată cele mai energice măsuri ne așteaptă pe toți destituirea. *Atelierele șantierelor navale* au devenit un adevărat viespar comunist. Conducătorii grevelor sînt muncitori ai acestor ateliere ; capii manifestațiilor publice sînt muncitori de la *Ateliere*. Pretutindeni unde există agitații, unde se iscă demonstrații împotriva guvernului și chiar acte criminale de lesmajestate vom întîlni aceiași muncitori de la *Ateliere*. Orașul este inundat de manifeste revoluționare, de ziare interzise, de broșuri de propagandă comunistă, și toate acestea se petrec sub ochii dumneavoastră. Ai dumitale, domnule chestor ; ai dumitale, domnule maior ; ai dumitale, domnule director general.

Prefectul se oprește din perorație, întrerupt de un acces de tuse astmatică. Strivește capătul trabucului în scrumieră, soarbe cu lăcomie cîteva înghițituri de apă și, în sfîrșit, cînd se mai liniștește, se uită de jur împrejurul mesei, căutînd parcă pe cineva anume.

Grigore Androne simte privirea aspră a prefectului fixată asupra lui.

— Domnule Androne, mi-ai promis în urmă cu cîteva săptămîni că vei descoperi conducătorii organizațiilor ilegale. Mi-ai vorbit și despre un plan pus la punct pînă în cele mai mici amănunte. Am fost de acord cu dumneata și ți-am dat o păsuire, cu speranța că vei reuși ceea ce ți-ai propus. Te socotesc un om capabil și nu vreau să cred că tot ce mi-ai promis a fost doar o dulce apă de trandafiri. Aștept, chiar acum, pe loc, răspunsul dumitale. Concret, fără ocolișuri. Ai făcut sau n-ai făcut ceva ?

Toate privirile se îndreaptă către Androne. Fiecare dintre cei de față așteaptă, cu sentimente diferite, răspunsul la întrebarea atît de precisă și de tăioasă a prefectului.

Chestorul Lupulescu dorește nespus de mult ca subalternul său să nu poată da nici o explicație, să nu aducă nici o lămurire care să fie, cît de cît, satisfăcătoare. Androne continuă să-i stea în gît, ca și mai înainte. E obsedat de aceeași idee, și anume că orice reușită a agentului înseamnă o amenințare serioasă a postului pe care-l deține.

În schimb, directorul general al *Atelierelor* ar fi bucuros ca măcar unul dintre oamenii Siguranței, indiferent care anume, să reușească în acțiunea de depistare a comuniștilor, pentru a se pune capăt tulburărilor și grevelor ce aduc mari pagube financiare acționarilor întreprinderii. Desigur, în cazul unei nereușite, consiliul de administrație i-ar găsi lui, primul rînd, nod în papură și scaunul cald pe care-l ocupă de atîția ani i-ar fi serios amenințat. Și asta să i se întîmple tocmai lui, om de afaceri, din tată în fiu, care îi urăște atît de mult pe comuniști...

Altfel gîndește maiorul Constantiniu, adept înfocat al măsurilor forte și dușman declarat al planurilor și convorbirilor prealabile unei acțiuni. „Dacă agentul ăsta pirpiriu, care mie personal nu-mi inspiră nici o încredere, nu a rezolvat nimic, gîndește el, îi voi spune răspicat prefectului că nu există decît o singură cale : să-i arestăm pe toți comuniștii și să-i băgăm la închisoare".

Grigore Androne nu-i lasă să aștepte prea mult. Se ridică de pe fotoliu, scoate din buzunarul hainei o foaie de hîrtie, o despăturește și își potrivește cu gesturi teatrale cravata de mătase naturală. Se uită țintă în ochii prefectului, ca un șarpe care caută să-și paralizeze victima. Privirea-i pătrunzătoare, rece, severă, îi provoacă prefectului un nou acces de tuse, dar Androne insistă, prefăcîndu-se că nici nu-i bagă în seamă pe ceilalți. Vocea îi e la fel de metalică și de dură, ca și privirea :

— Domnule prefect, am aici foaia aceasta, cu numele unora dintre cei mai periculoși comuniști din *Atelierele șantierelor navale.*

— Atunci ce mai aștepți, domnule Androne ? mormăie *buimac prefectul. Dă-mi încoace* lista și am terminat imediat toată povestea !

Un zîmbet cinic și disprețuitor se strecoară pe buzele agentului :

— A, nu ! Vă rog, lăsați-mă să-mi duc la bun sfîrșit întregul plan pe care l-am conceput.

— Ce plan, domnule, ce plan ? sare de la locul lui maiorul Constantiniu, presimțind că a sosit momentul să-și împărtășească gîndurile. Cîți sînt pe lista aia ? Opt, doisprezece, cincisprezece ? Îi arestăm pe toți și am terminat cu grevele, cu manifestațiile și cu dezordinile. Domnule prefect, dați-mi lista și într-o oră va fi liniște de mormînt în tot orașul.

Într-o clipă, în cameră izbucnește vacarmul. Fiecare vorbește deodată, așa că nu se mai poate înțelege nimic.

Prefectul e încurcat. Nervos, aprinde un nou trabuc englezesc. De fapt, poate că maiorul are dreptate, în felul lui. Totuși, uscățivul ăsta de Androne parcă-i inspiră mai multă încredere. De aceea, izbește cu pumnul în masă, căutînd să restabilească ordinea :

— Domnilor ! Pentru Dumnezeu ! În felul ăsta nu vom reuși să ne înțelegem niciodată ! Domnule Androne ! reia el discuția cu agentul, după ce spiritele se mai calmează și în încăpere domnește din nou liniștea. Aveți un plan, nu-i așa ? Cred că ar fi cazul să ni-l expuneți. Eu, unul, sînt dornic să pot trage o concluzie cît mai repede cu putință, și anume care e cel mai eficace mijloc de a-i reduce la tăcere pe comuniști ? Maiorul Constantiniu are o părere. Bună sau rea, a expus-o public. Or, pînă nu aflăm

şi planul dumitale, nu avem ce să alegem. Cred că eşti de acord, nu ?

— Domnule prefect, vă rog să-mi îngăduiţi să vorbesc, fără a mai fi întrerupt.

Atitudinea aroganţă a lui Androne îi displace prefectului. Totuşi, curiozitatea îl îndeamnă să aprobe cererea agentului.

— Aveţi cuvîntul !

— Cred că nu interesează în mod deosebit felul în care am obţinut numele existente pe această listă. Tot ceea ce aş dori să înţelegeţi e că nu a fost deloc uşor, ci, dimpotrivă, foarte riscant pentru oamenii mei. Esenţialul e că avem lista, dar vă rog să reţineţi că ea nu cuprinde decît şase anume. Or, ar fi o naivitate să credem că aceştia sînt toţi comuniştii din oraş. Dacă am trece la acţiune, aşa cum pretindea adineauri domnul maior Constantiniu, cu ce ne-am alege ? Şase comunişti arestaţi, atît şi nimic mai mult ! Domnilor, am fost întotdeauna adeptul ideii de a prinde în plasa ţesută cu migală cît mai mulţi dintre aceia care ne stau împotrivă. Aceşti şase oameni nu sînt decît un mic nucleu. Trebuie să fim lucizi şi să înţelegem că la ora actuală comuniştii reprezintă o forţă infinit mai mare, că sînt extrem de bine organizaţi şi, în consecinţă, că trebuie să acţionăm cu toată prudenţa şi iscusinţa. Dacă azi îi arestăm pe cei şase, mîine, domnule maior, ne vom alege cu un nou val de proteste, de greve. Arestăm şase inşi şi, drept urmare, comuniştii vor cîştiga şaizeci de simpatizanţi în locul acestora. De aceea, eu susţin că e absolut necesar să mă lăsaţi să-mi aplic planul în continuare. E adevărat, necesită timp, răbdare, dar rezultatul va fi mult mai substanţial.

— Şi cît timp îţi trebuie dumitale pentru realizarea întregului plan ?

Întrebarea venise de la un bărbat înalt și slab, foarte palid la față, care pînă atunci nu rostise nici un cuvînt, dar ascultase cu mult interes discuțiile din jurul lui. Un murmur străbătu întreaga adunare. Bărbatul acesta uscățiv și palid este Xenofonte Stratulat, cel mai mare acționar al *Șantierelor navale*. Se spunea, fără nici un fel de exagerare, că avea o putere superioară chiar unui ministru ; că o simplă vorbă a lui era suficientă pentru a deschide cele mai ferecate lacăte sau pentru a parafa definitiv o sentință de viață sau de moarte.

Androne cunoaște, ca și ceilalți dealtfel, toate aceste lucruri, așa că, înainte de a-i răspunde, își cîntărește bine în gînd vorbele :

— Planul e vast. Necesită timp, bani și oameni.

— Vei avea banii necesari. Deci vei avea și oamenii.

— În cazul acesta... bineînțeles... îngaimă Androne, căutînd să nu-și piardă cumpătul.

— Sîntem în 30 august, nu-i așa ?

— Da, domnule.

— În ceea ce privește timpul, cred că trei luni de zile îți sînt suficiente...

— Desigur.

— Domnilor, se adresează celorlalți marele acționar, vă propun să acceptăm soluția expusă de... Cum vă numiți ?

— Androne. Grigore Androne.

— În cazul unei reușite totale, poți fi sigur că voi sugera domnului ministru de interne înființarea unui post de subprefect care vă va aparține.

— Vă mulțumesc, domnule !

— Te previn însă că în cazul unui eșec vei plăti scump cele trei luni pierdute. În ziua de 1 decembrie demisia dumitale se va afla pe biroul prefectului.

— Am înțeles, domnule ! izbutește să murmure Androne, gîndindu-se cu teamă — sentiment pe care îl încearcă poate pentru prima oară — că în următoarele trei luni urmează să-și joace cartea cea mare a vieții lui.

*

— Ai o țigară în plus, prietene ?

Radu privește cu uimire matahala asta de om, răsărită ca din pămînt, și caută să-și reamintească de unde-l cunoaște.

E o zi neașteptat de mohorîtă pentru luna octombrie. Nori mari, negri, s-au abătut deasupra orașului și deși e de-abia ora patru după-amiază poți să juri că te afli în plină noapte. Ici-colo, pe unde există, s-au aprins becurile de la stîlpii de lumină electrică. Pe ulițele mai mărginașe n-a trecut lampagiul încă, e beznă, de nu vezi la un pas înaintea ochilor. Acum cade și o ploaie mărunță, monotonă și rece, de te pătrunde pînă la oase.

Radu tocmai se adăpostise sub streașina unei case, cu gîndul să aștepte autobuzul, cînd fu acostat de omul acela mătăhălos. Pînă la pensiunea doamnei Zamfira Nedelescu e o cale bună de mers și el a plecat dis-de-dimineață la *Ateliere* numai în cămașă, că era vremea frumoasă, cu cerul senin și fără urmă de nori.

Poate că se gîndea cine știe unde, sau poate că individul se strecurase tiptil lîngă el, în orice caz, nu l-a simțit decît atunci cînd i-a adresat întrebarea. Instinctiv, își duce mîna la buzunar, ca și cum ar vrea să scoată de acolo tabachera, deși el nu e fumător. Apoi, se întoarce cu un zîmbet stînjenit către celălalt :

— Știți, îmi pare rău, dar nu fumez.

— Păcat ! oftează matahala și fluieră a pagubă, zvîrlind cît colo cu bombeul pantofului o pietricică de pe

trotuar. Am impresia că ne cunoaștem, adaugă el, după ce-l fixează cu o privire insistentă. Lucrezi la *Ateliere*, nu-i așa ?

— Da !

Răspunsul lui Radu e scurt, monosilabic. Individul nu e deloc atrăgător. Are ceva în înfățișare care-ți inspiră și teamă și prudență. De aceea se hotărăște în sinea lui să nu-i acorde importanță, dar în același timp să evite, pe cît îi va fi cu putință, ca vreunul din răspunsuri să-l zgîndăre pe uriaș.

Și fără să vrea, și fără să știe nici el de ce anume, Radu se gîndește la scena aceea îngrozitoare, cînd doi beți vi îi acostaseră pe el și pe Ion Dinu în drumul lor spre pensiunea doamnei Nedelescu. De ce i-o fi răsărit în minte, tocmai acum, imaginea acelei zile ?

— Vezi, zice individul, mi-a rămas în minte mutra ta simpatică, deși eu lucrez tocmai la silozuri.

— A, da, la silozuri, repetă Radu, ca un ecou stins.

— Muncă a dracului de grea, dar n-am încotro ! Tu pe unde îți omori tinerețea ?

— La forjă.

— Aha ! Bună treabă ! Se vede că ești calificat ! Cîștigi ceva parale, nu ?

— Cîștig.

— Auzi, îmi ești tare simpatic. Pe cuvîntul meu. Răspunzi tu cam în doi peri, dar să știi că nu mă supăr. Cînd ai timp, treci pe la silozuri și întreabă de Dandu. Sau, mai bine, știi ceva ? Hai să cinstim cunoștința noastră cu două halbe de bere, stropite cu coniac. Uite, peste drum e o cîrciumioară, numai bună de așa ceva. Ei, ce zici ?

— Îmi pare rău, dar sînt așteptat.

— Aaa ! Păi de ce nu spui, bre, așa de la început ? Vreo fetișcană, ai ?

— Mda !...

— Ei, lasă, nu te ascunde după deget, că la vîrsta ta doar nu-i nici o rușine să ai o gagică. Și uriașul rîde zgomotos, de unul singur, încîntat de gluma pe care a făcut-o.

La colțul străzii s-au ivit două faruri ce străpung întunericul și ploaia cu lumina lor palidă. E autobuzul. Radu se pregătește să-l salute pe uriaș, dar acesta i-o ia înainte :

— Stai că merg și eu cu hodoroaga vreo trei stații, că nu vreau să mă pătrundă ploaia asta afurisită.

În autobuz e zăduf și înghesuială. Radu își face loc cu greu pînă la taxatoare. În lumina strîmbă a beculețului așezat deasupra casei de bilete, zărește pentru o clipă chipul femeii și o exclamație de uimire îi scapă de pe buze, fără voie. Taxatoarea nu e alta decît frumoasa vînzătoare de la bal. Prin fața ochilor i se perindă „balul marinarilor", cutia cu ilustrate, prima lui misiune, dar din această visare plăcută e întrerupt de brațul uriașului, care-l îmbrîncește cît colo.

— Tu, aici ? urlă el și se holbează cu ochii cît cepele la taxatoare. Te-ai întors, muiere necredincioasă ?

În obscuritatea din autobuz, pasagerii nu-și dau prea bine seama ce se întîmplă. Totuși, cîțiva dintre ei sesizează că se petrece un lucru neobișnuit.

— Ce vrei de la mine ? se repede femeia.

— Maria ! continuă să zbiere uriașul. Muiere afurisită !

Radu înțelege că individul de la silozuri o cunoaște mai bine decît el pe frumoasa femeie. Ceea ce nu pricepe, deocamdată, sînt relațiile dintre cei doi.

Taxatoarea începe să țipe și șoferul oprește autobuzul. Uriașul izbește cu sete în tabla casei de bilete și urlă cît îl ține gura.

— Mustafa ! Se adresează taxatoarea șoferului. Omul ăsta e beat, nu știe ce vorbește. Mă insultă și țipă la mine.

— Fac ce poftesc ! strigă matahala. Și dacă nu te dai jos cu mine, imediat, ți-arăt eu ție !

Șoferul autobuzului e cu două palme mai scund și e pe jumătate la trup cît uriașul acesta dezlănțuit. Și, totuși, are curajul să-l înfrunte. Se urcă pe platforma din spate a autobuzului și strigă la el :

— Dă-te jos tu, și încă imediat, dacă vrei să mai scapi cu zile

Pentru cîteva momente, matahala rămîne stupefiată, nehotărîtă, privind tîmp spre omul care i-a adresat o asemenea somație precisă, fără nici un fel de echivoc. Pe urmă, se pornește pe un rîs grosolan, cu hohote în cascadă. Pe neașteptate, se oprește din rîs și obrajii i se colorează roșu-aprins, de parcă i-ar fi luat foc :

— Ce-ai spus, măi fleacușteule ?

— Ce-ai auzit, vine răspunsul dîrz.

În jurul lor se face imediat un spațiu gol. Pasagerii se înghesuie unii într-alții, presimțind că discuția dintre cei doi nu se va sfîrși cu bine.

— Dă-te imediat jos și acolo să faci pe viteazul, dacă-ți mai dă mîna ! spune șoferul.

— Ce vorbești ? bodogănește uriașul, dar se vede cît de colo că totuși e surprins de atitudinea îndrăzneață a celuilalt.

— Poate că nu știi în ce cartier te afli ! Hai, coboară mai repede, dacă vrei să mai vezi mîine răsăritul soarelui.

Radu începe să priceapă. Autobuzul e oprit chiar în mahalaua tătărască. A auzit vorbindu-se că oamenii aceștia sînt drepți, dar duri. Suflete cioplite în stîncă și foarte pătimași cînd e vorba de suferința unuia dintre ei. Și

Mustafa, șoferul autobuzului, e doar unul de-ai lor. Dacă șoferul dă alarma, uriașul o să fie ciomăgit rău de tot. Se pare că și individul a înțeles acest lucru, pentru că, spre mirarea majorității pasagerilor, face doi pași către ușă. Apoi se oprește, încă nehotărît.

— Hai, cît nu e prea tîrziu ! îl mai îndeamnă o dată șoferul. Să știi că dacă te-ai răzgîndit, o să fie vai și-amar. Asmut toată mahalaua pe tine !

— Bine, acum te las în pace, Marie ! se întoarce uriașul către taxatoare. Dar îți promit că o să ne mai întîlnim. Și coboară, cu pași grei, apăsați, de trosnește scara autobuzului. Imediat se face nevăzut în întuneric și ploaie

Cînd autobuzul pornește din nou, Radu caută să se apropie de taxatoare. Femeia îl privește tăcută și gravă, nicidecum mirată, ca și cum nu l-ar mai fi văzut pînă acum, el înțelege că, spre binele amîndurora, trebuie să nu se cunoască, între ei, poate niciodată.

*

— Ei bine ? Ai adus ceva vești deosebite ? i se adresează Androne, încălzindu-și mîinile înmănușate la gura sobei.

— Da. Și cred că o să fii în sfîrșit mulțumit, mormăie Dandu, bocănind cizmele înnoroiate de grătarul așezat special la ușă.

— Sper că nu te-a văzut nimeni cînd ai intrat aici !

— Nu, nu m-a văzut nimeni.

— Ești sigur ?

— Da, sînt sigur.

De cîte ori se întîlnește cu Androne, primul lucru care îi vine în minte lui Dandu e să-i crape capul uscățivului ăstuia, pentru că de la o vreme îl tratează cu dispreț. Dar, imediat, își amintește că lui Androne îi

datorează șansa că se mai află în slujba Siguranței. Și atunci, ura și furia din el se topesc întocmai ca o bucățică de zahăr într-un pahar cu apă.

— Te ascult! spune Androne, tolănindu-se într-un fotoliu și invitîndu-l și pe el să ia loc pe un scaun în fața lui.

— Am continuat filajul, așa cum ne-am înțeles.

— Și? Ai făcut mai multă treabă decît Tănăsescu, sau sînteți amîndoi o apă și-un pămînt?

— Am mai dibuit vreo cîțiva, dar pe ăla tînăr, de care te interesezi atîta, iar l-am scăpat printre degete.

— De ce?

— E o treabă cam încurcată, se codește Dandu.

— Nu înțeleg.

— Știi, nu poți să-l prinzi cu nimic. E ca păstrăvul, găsește el o comparație care i se pare potrivită și surîde satisfăcut. Și mai are și noroc pe deasupra, adaugă el, amintindu-și de întîmplarea din autobuz.

— Ascultă, Dandule! Nu te-am pus să-mi trăncănești povești, se strîmbă Androne, de parc-ar fi băut oțet. Adevărul e că am ajuns la jumătatea lui octombrie și mergem încă în pas de melc.

Dandu își freacă urechea, meditativ:

— Mă întreb: unde vrei să ajungi?

— Ce vrei să spui?

— N-o să reușim să-i descoperim pe toți...

— Bineînțeles. Nici nu urmăresc așa ceva.

— Atunci? De ce nu ne mulțumim cu ăștia pe care-i avem în mînă?

— Pentru că vreau să prindem cît mai mulți. Dar ce știi tu! Degeaba-ți vorbesc, că tot n-ai să înțelegi.

— Acum semeni cu Lupulescu, zău așa! pufnește Dandu. Ai uitat că sîntem colegi?

Grigore Androne își aprinde o țigară fină. Prin vălătucul de fum se uită cu dispreț și milă la omul din fața lui. „Cînd o să priceapă și nărodul ăsta ?“ Dar, ca de obicei, Androne nu-și dezvăluie gîndurile.

— Fiindcă a venit vorba, știi că nici acum chestorul n-a rezolvat povestea cu ilustratele de la „balul marinarilor“ ?

— N-am mai trecut pe la chestură, mormăie Dandu, posac. Doar tu mi-ai interzis să mă mai arăt pe-acolo.

— Așa e ! Androne fumează cu voluptate și răsfoiește alene ultimul număr din *Realitatea ilustrată*, neglijîndu-l pe Dandu. După un timp, pare să-și aducă aminte de el. Azvîrle revista pe birou, se duce la barul din bibliotecă și scoate de-acolo două pahare mari de cristal. Vrei să bei ceva ? Ce-ai zice de un vin de *Porto* sau de un *Bordeaux* 1925 ?

— De care o fi, că știu că ai numai băuturi bune în casă.

Androne umple paharele pe trei sferturi, apoi îi întinde unul din ele :

— În sănătatea noastră și pentru reușita acțiunii !

Dandu dă pe gît vinul, cît ai clipi din ochi. Androne soarbe licoarea tacticos, savurîndu-i parfumul și gustul.

— Știi, dacă izbutesc ce mi-am pus în gînd, o să fie bine și de tine, ai să vezi.

Dandu rînjește neîncrezător :

— Nu, zău !

— Pe cinstea mea, te rog să mă crezi. Prefectul mi-a promis postul de subprefect, iar eu, la rîndul meu, te asigur de avansare.

— Că doar n-ai să mă faci chestor ? se bucură prostește Dandu, gîndindu-se la figura pe care ar face-o Lupulescu, cînd ar vedea una ca asta. Vinul e bun. Îl simte

cum îi pune sîngele în mișcare și cum îi face gust de vorbă. Nici măcar nu te-ai uitat pe lista pe care ți-am adus-o.

— Domol, Dandule ! Am tot timpul ! Acum mi-e gîndul *la acțiunea din noaptea asta.*

— E ceva important ?

— Nu-ți dai seama ?

— Merg și eu.

— A, nu ! Nu se poate ! Tu ai misiunea ta, bine stabilită.

— M-am cam săturat. Ți-am mai spus că e greu.

— Știu, dar deocamdată n-am încotro. Am nevoie de oameni la *Șantiere.*

— Cît sînt eu de puternic, hamalîcul ăla mă obosește. Noaptea cad frînt.

— Ți-am spus că trebuie să te prefaci că muncești. Doar nu pentru așa ceva te-am trimis acolo.

— N-am încotro ! Pe urmă se uită chiorîș ceilalți. Trebuie să trag serios, altfel se prind care e aranjamentul și nu mai au nici o încredere în mine.

— Mai ai și tu puțină răbdare. Poate chiar în mai puțin de o lună și jumătate să isprăvim treaba. Mai bei un pahar ?

— Beau ! Numai să-mi spui și mie despre ce e vorba în noaptea asta, că m-ai făcut curios !

Androne zîmbește, mulțumit de sine, cu gîndul la cele ce vor urma.

— Măi Milule, dacă-mi reușește... Trebuie să-mi reușească, întărește el și, superstițios, bate cu degetul în lemnul biroului. Doamne ferește, nici nu mă gîndesc altfel ! Îl cunoști pe Sică, zis chiorul ?

— Cum să nu-l știu ? ! E informatorul nostru. Un băiat pe cinste !

— Așa e ! Totdeauna ne-a dat informații prețioase. Dar ultima mi se pare că le întrece pe toate. El trage de limbă pe unul și pe altul, iar eu știu cum să-l fac pe Sică să mi le împărtășească imediat.

— Androne ! se entuziasmează Dandu, și dă duşcă pe gît al treilea pahar cu vin de *Porto*. De asta-mi place de tine, că ești deștept, fără pereche ! Și ce-a zis ?

— Stai să vezi ! De la începutul anului, orașul a fost inundat de manifestele „Frontului Popular Antifascist." Îi tot trag cu pericolul nazist, cu amenințarea războiului și alte chestii asemănătoare.

Declară că dacă țara va fi atacată de către revizioniștii fasciști, ei vor pune mîna pe arme și vor lupta pînă la unul, pentru independența națională și întegritatea țării.

— Ia uite, se miră Dandu.

— Asta încă n-ar fi nimic, dar comuniștii se amestecă peste tot : instigă la greve, cer mărirea lefurilor pentru muncitori și, ceea ce e mai grav, ne atacă fățiș chiar pe noi. Știi ce scriau pe unele din manifestele lipite pe cărțile poștale ilustrate de la „balul marinarilor" ? Că în beciurile Siguranței generale a statului mor oameni nevinovați, schingiuiți și maltratați !

— Cine dracu a scris asta ? izbucnește Dandu, așezînd paharul gol pe cristalul biroului cu atîta forță, mai să-l facă țăndări.

— Același lucru mă întreb și eu de multă vreme. Fără doar și poate, la noapte voi afla răspunsul. Pentru că asta mi-a vîndut acum „chiorul" : adresa unei tipografii clandestine.

— Și dacă te-a dus ? Ți-o fi spus numai așa, într-o doară, ca să-i dai niște bani, c-o fi în pană.

Androne surîde acru, amenințător :

— Nu face el așa ceva, că mă cunoaște prea bine. Dacă a îndrăznit să mă mintă, știe ce-l așteaptă. Mai bei un pahar ? Dar ai grijă să nu mi-l spargi, că e cristal veritabil de Boemia !

— Așadar, la noapte o să fie nuntă mare, glumește Dandu, rînjind prostește. Tare rău îmi pare că n-o să fiu și eu cu tine !

Și golește paharul, dintr-o singură înghițitură.

*

Bătrînul maistru pensionar Costea privește îngîndurat pe fereastră. Cerul e acoperit de o puzderie de stele, de parc-ar fi o seară de august, deși calendarul din sufrageria doamnei Nedelescu arată data de 15 octombrie.

— Asta nu e bine, nu e bine deloc, dar n-avem încotro, murmură el mai mult ca pentru sine, întorcîndu-se de la fereastră spre canapeaua pe care a stat pînă acum de vorbă cu Radu. Ai înțeles deci ce ai de făcut, băiete ?

— Da !

Tînărul a rostit cuvîntul simplu, direct. Costea îi strînge mîna cu putere, semn de încredere și totodată urare de izbîndă în ce avea să urmeze.

Radu iese pe poartă și pornește în lungul străzii, fără să se mai uite în urmă. Știe prea bine că la una din ferestre îl va urmări, peste necuprinsul serii, privirea protectoare și îngrijorată a unui om a cărui inimă va bate neîncetat pentru el.

La colțul străzii se oprește și se preface că își înnoadă șiretul de la pantof. Se uită în urmă cu atenție. Din cît poate să-și dea seama, deocamdată nu se află nimeni pe urmele lui.

Grăbește pasul către centru, apoi se abate pe cîteva străzi lăturalnice, pînă ajunge în dreptul unei grădini înțesată de crizanteme. În fundul grădinii se întrezărește, parcă ascunsă după doi nuci bătrîni, o căsuță proaspăt văruită.

Radu ocolește grădina pe partea care dă spre altă stradă, mai dosnică, așa cum l-a învățat Costea. Numără în gînd optsprezece pași și se oprește. Două scînduri abia sînt bătute în cuie. Le îndepărtează cu ușurință și se strecoară în grădină prin deschizătură. Așază la loc scîndurile. Pe stradă, nici țipenie de om. Dealtfel, singura casă mai apropiată e un fost atelier de fierărie al cărui proprietar a dat faliment de mai bine de un an de zile. Omul a ferecat bine ușile și ferestrele și a plecat în altă parte, să-și încerce norocul.

Undeva, în depărtare, un cîine latră răgușit, fără încetare. Radu pornește prin iarba deasă și înaltă care-i ajunge pînă mai sus de glezne. Și iar se vede aievea, desculț, alergînd prin iarba din fața casei părintești, singura bucurie a unei copilării triste.

A ajuns chiar în spatele căsuței, acolo unde se află o magazie cam dărăpănată, făcută numai din chirpici și scînduri. Scoate o cheie din buzunar, deschide lacătul și împinge ușor ușa, cu piciorul. Înăuntru e întuneric beznă. La lumina chibriturilor, zărește, cam pe la mijlocul magaziei, un inel de metal prins în scîndurile pardoselei. Cu o scoabă, agață inelul, se opintește vîrtos și din podea se ridică un chepeng gros și pătrat. Prin deschizătura lui coboară pe o scară îngustă, într-un beci ceva mai mic decît magazia de deasupra. Simte în nări mirosul de mucegai și umezeală. În peretele din dreapta se deschide o firidă îngustă în care se află o lampă cu

petrol. O aprinde și în lumina ei zărește un maldăr de paie, pe jumătate putrezite. Le îndepărtează și îndată ies la iveală două cergi în care sînt înfășurate uneltele unei mici tiparnițe manuale.

Fără să mai pregete, se apucă de lucru.

*

Tolănit pe canapeaua de piele a automobilului, Androne revede în gînd povestea pe care i-a îndrugat-o Sică în urmă cu două zile.

În fundul grădinii lui Costea, despărțit de un gard înalt de scînduri, e un maidan nisipos, plin de gropi și bălării, cu hîrburi de tot soiul, un fel de „cimitir cu fiare vechi". Printre altele, se află și caroseriile unor automobile scoase din circulație.

Peste zi, cît e lumină, mai vin oamenii prin împrejurimi și cară nisip cu găleți sau cu roabe, pentru cîte o treabă gospodărească. Noaptea, însă, nu se mai avîntă nimeni, mai ales de cînd a mers vestea că printre gropile acelea se aciuiază tot felul de vagabonzi. Numai că el, Sică chiorul, nu se teme de nimeni și de nimic.

Acum cîteva zile, într-o noapte mai călduroasă, i-a venit gustul fistichiu să se ducă acolo cu o fetișcană pe care urma să o îmbarce a doua zi, clandestin, pe un vapor ce se îndrepta spre Marsilia. S-au urcat amîndoi într-un *Ford* decapotabil, un model de-acum cincisprezece ani, din care mai rămăsese, ca prin minune, în afara caroseriei, și un petic de canapea. Sică era cam cherchelit, dar fata se ținea bine pe picioare. La un moment dat, l-a prins de braț și i-a făcut semn să tacă.

— Ce ți-a venit ? a mormăit Sică.

— N-auzi ?

— Ce ?
— Niște zgomote. Mi-e frică.
— De ce ? Ești cu mine.

A ascultat și el cu atenție. La început a crezut că e vreun vagabond care cutreieră maidanul. Mai tîrziu și-a dat seama că era vorba de cu totul altceva. Zgomotele erau înăbușite, destul de ritmice, asemănătoare acelora cînd se descarcă baloții pe cheiul portului. Stîrnit de curiozitate, a coborît din mașină și s-a strecurat tiptil, în direcția de unde veneau zgomotele. Fata s-a luat după el, înfricoșată și speriată. Cînd a ajuns așa, ca la vreo douăzeci de metri distanță de magazia lui Costea, a văzut cum de dincolo de gard cineva arunca niște pachete pe care doi oameni le așezau imediat pe un căruț. După ce au isprăvit, au aruncat deasupra nisip. Apoi s-au grăbit să se îndepărteze, trăgînd destul de anevoie căruțul.

„Ce putea să fie ? se întrebase Sică chiorul. Niscaiva contrabandă cu țigări ?" Îl stăpînea o curiozitate nemaipomenită.

I-a urmărit pe cei doi așa cum numai el știe s-o facă, pînă la primul colț, și abia atunci cînd i-a văzut lipind cu mare grabă niște afișe și-a dat seama despre ce era vorba. Așadar, în magazia maistrului pensionar se tipăreau manifeste. S-a reîntors la fată, care-l aștepta rezemată de un felinar, tremurînd ca varga.

— Ce-a fost asta ?
— Nu-i treaba ta ! a repezit-o Sică.

*

De fapt, Sică chiorul nu-i mărturisise lui Grigore Androne adevăratele sale intenții.

A doua zi, după ce-ar fi îmbarcat-o pe fată, s-ar fi dus direct la maistrul Costea și sub amenințarea divulgării celor văzute peste noapte poate c-ar fi obținut niște bani de la bătrîn. Dar s-a gîndit că este mai în cîștig dacă-l servește pe Androne, ca să mai închidă și dînsul ochii la afacerile lui dubioase sau să-l scape, dacă intră în vreo încurcătură, că-i e lehamite de procese și închisoare.

*

Automobilul intră pe strada unde se află locuința maistrului pensionar. Grigore Androne poruncește șoferului să oprească duba la vreo două sute de metri de casă.

— De-aici încolo... fără zgomot, băieți ! se adresează el celor șase agenți civili care-l însoțesc. Iar tu, stinge farurile !

Șoferul execută ordinul. Strada e luminată slab și cei șapte oameni care au coborît din duba-automobil se strecoară ca niște pisici în umbra gardurilor. Cînd ajung aproape de grădină, se opresc. Unul dintre agenți fluieră scurt, de trei ori. Din întuneric le răsare în față un individ mărunt de statură, dar bine închegat la trup.

— Tu ești, Sică ? întreabă încetișor Androne.

— Da, să trăiți !

— Păsărelele sînt în cuib ?

— Să tot fie vreo jumătate de oră de cînd au intrat. Cred că s-au și apucat de lucru.

— Cîți erau ?

— Trei.

— Cîte intrări sînt ?

— Una singură, pe-aici, pe poartă. Prin grădină, o potecă duce pînă la nucii aceia mari. Între pomi, unde se vede o lumină, e casa, iar în spatele ei se află magazia de care v-am vorbit.

— Ascultă, Sică, te întreb pentru ultima oară ! Eşti sigur că acolo e tipografia lor ?

— Dom' şef, sînt băiat isteţ, ce naiba ? ! V-am spus doar cum i-am dibăcit.

— Bine ! Ia-o înainte şi să faci întocmai cum ţi-am spus.

— Am înţeles !

— Trei dintre voi vin cu mine ! Ceilalţi trei postaţi-vă în spatele magaziei, pe maidan.

— Îi luăm ca din oală, rînjeşte Sică, bucuros că ia parte la o acţiune atît de importantă.

Poarta e închisă, pe dinăuntru, cu zăvorul. Pentru Sică e o joacă de copil să sară gardul. Deschide zăvorul şi agenţii se strecoară tiptil în urma lui, către casă. Doar fereastra unei camere e luminată şi înăuntru parcă se disting două umbre.

Androne trimite doi agenţi spre magazie, iar el, însoţit de Sică şi de alt agent, urcă scările ce duc spre cerdacul casei. Se furişează pînă în dreptul ferestrei luminate şi caută, fără izbîndă, să deslușească vorbele celor dinăuntru.

— Ei, ce se aude la magazie ? îi întreabă în şoaptă pe agenţii care s-au întors de-acolo.

— Nimic ! Nici o mişcare ! răspunde unul dintre ei.

— Sînteţi siguri ?

— Magazia e ferecată cu lacătul.

Androne face un semn şi celorlalţi să coboare din cerdac şi se retrag cu toţii în grădină, la adăpostul unuia dintre nuci.

— Cîţi oameni ai văzut intrînd aici ?

— Trei ! înghite Sică în sec.

— În casă nu-s decît doi.

— Poate că unul dintre ei s-a culcat sau face de pază pe undeva, pe aici, prin grădină.

— Prostule ! Ar fi dat alarma pînă acum. Iar magazia e închisă. Spune-mi, nu cumva ai visat ?

— Eu...

— Sau poate ai vrut să-ţi baţi joc de mine ?

— Se poate, dom' şef ? Eu...

— Taci ! Mi-e lehamite să-ţi mai aud glasul.

— Ce facem ? îndrăzneşte unul dintre agenţi să-l întrebe.

Androne nu răspunde imediat. Îi trebuie timp să se gîndească. E adevărat că are într-unul din buzunarele pardesiului un ordin de percheziţie domiciliară, dar abia că ar trezi bănuielile celor dinăuntru. Şi pe urmă, lui îi place să aştepte, să pîndească, să nu se repeadă asupra prăzii, aşa cum ar face-o Lupulescu, dacă ar fi acuma în locul lui. Da ! S-a gîndit bine. Îşi va retrage oamenii, dar nu pe toţi. Va lăsa doi dintre ei, unul pe stradă şi altul pe maidan, să supravegheze ce se întîmplă după plecarea lor. Ăsta-i cel mai bun lucru pe care-l are de făcut, deocamdată. Cheamă deoparte unul dintre agenţi şi îi explică despre ce e vorba. Pe urmă, le face semn şi celorlalţi să-l urmeze.

În vreme ce Sică închide poarta cu zăvorul, un gînd îi încolţeşte în minte : dacă derbedeul ăsta i-a avertizat mai înainte pe ceilalţi ? La urma urmei, un individ ca Sică e în stare să joace pe două fronturi. Poate că a inventat toată povestea asta cu tipografia clandestină sau poate că e adevărată. A avut destul timp să stoarcă bani de la ei, sub ameninţarea că-i denunţă. După cum s-ar putea, tot atît de bine, ca ei să nu-i fi dat nici un ban, dar a

fost suficient pentru a-i pune în gardă. Oricum ar fi, e mai prudent să scape definitiv de el.

— Sică !

— Da, să trăiți !

— Dă o fugă pe maidan și spune-le băieților să vină aici.

Sică chiorul pleacă cam fără chef, să execute ordinul lui Androne. Presimte că ceva nu e în regulă. Mierea din vorbele agentului Siguranței parcă are un gust amar. Dar se duce spre maidan, fără să se mai gîndească la ce se petrece în urma lui.

Din ordinul lui Androne, unul dintre agenți pleacă după el.

— Ei, pst ! Vă cheamă șeful ! strigă Sică, cu glas scăzut, către agenții care s-au postat de-a lungul gardului dinspre magazie.

Mai mult nu mai apucă să spună. Aude un zgomot în spatele lui și cînd dă să se întoarcă, un trăsnet îi despică țeasta în două.

În interiorul automobilului, Grigore Androne își aprinde o țigară, ca să-și mai potolească surescitarea.

*

În pensiunea doamnei Zamfira Nedelescu e liniște. Au plecat toți, în afara bătrînului Costea și a lui Radu, care, ca de obicei, stau de vorbă, așezați pe canapeaua din fața sobei.

— Ți-a fost greu ?

— Nu ! Mai degrabă îmi era teamă că n-am să isprăvesc la timp treaba. Am făcut vreo zece drumuri pînă am transportat toate piesele. Acum tipografia e la loc sigur.

Bătrînul soarbe liniștit din ceașca cu ceai de tei.

— Știi că astă-noapte au venit agenții Siguranței ?
— Dar n-au avut ce să mai găsească.
— Nici nu au căutat.
— Cum așa ?
— Unul dintr-ai noștri era de pază. Cînd i-a văzut venind, s-a cățărat într-un nuc din fața casei. De-acolo le-a urmărit cu ușurință toate mișcările, bineînțeles fără să fie văzut. La scurtă vreme după ce au venit, au făcut cale întoarsă, dar au lăsat doi oameni de pază. Sînt convins că de-acum încolo mă vor supraveghea și urmări fără încetare.

Bătrînul se ridică de pe canapea și așază ceașca pe masa din mijlocul sufrageriei.

— Și s-ar mai putea ca să nu ne mai vedem niciodată de-acum înainte...

Privirea i se pironește undeva în spațiul camerei, fără nici o țintă precisă și rămîne așa, încremenită, iar Radu nu îndrăznește să tulbure tăcerea.

Într-un tîrziu, Costea se ridică, se îndreaptă spre cuier și-și ia de-acolo paltonul. Radu se pregătește să-l urmeze, dar bătrînul îi prinde mîna întinsă după veșminte cu o putere nebănuită pentru vîrsta lui :

— Nu ! Rămîi aici ; pleci ceva mai încolo. Ascultă-mă ! E mai bine așa. De-acum înainte nu trebuie să ne mai zărească nimeni împreună. Și chiar dacă se întîmplă să nu mă mai vezi, nu te interesa nicicum de soarta mea. Să fii sigur însă că de-aș fi avut un copil mi-aș fi dorit din suflet să semene cu tine. Ai pornit pe același drum alături de mine, alături de cei mulți. Nu te abate niciodată, chiar dacă...

Nu-și mai continuă gîndul. Îl îmbrățișează pe tînărul său prieten, străbate camera cu pași înceți, trece în antreu și de-acolo iese în stradă.

De la fereastră, Radu îl urmăreşte cu privirea, pînă ce silueta bătrînului se pierde în întunericul nopţii.

*

Sînt încă patru tovarăşi, în afară de el, în camera scundă aflată la subsolul clădirii, unde s-au întîlnit în urmă cu un sfert de oră. Iar paza, pe coridorul întunecos şi jilav, le-o asigură Maria, fata cu ochii migdalaţi, pe care n-a mai văzut-o de la întîmplarea din autobuz.

Radu nu-l cunoaşte decît pe unul dintre aceştia; un bărbat între două vîrste, de la Atelierul de sculărie. Ceilalţi trei sînt un tînăr ceva mai răsărit decît el, dar care poartă ochelari cu dioptrii ; un bărbat îndesat, cu o şapcă prea mare pentru capul mic şi rotund, ca o bilă de biliard, şi un altul, un ins bine făcut, cu sprîncene mari şi stufoase, îmbrăcat într-o haină cenuşie.

— De-acum înainte, spune cel cu haina cenuşie, arătîndu-l pe Radu, vei fi veriga noastră în cartierul portului. Răspunzi de organizarea acestui sector. Nu mai eşti un copil. Partidul are toată încrederea în tine. Va trebui să fii mai prudent, mai cu băgare de seamă. Vei ţine legătura cu el — şi-l arată pe tînărul cu ochelari. O dată la trei zile, la locul ştiut. Dacă unul dintre voi cade în mîinile celor de la Siguranţă, locul întîlnirilor se schimbă imediat, iar ceilalţi vor fi anunţaţi la vreme. Şi-acum plecaţi în ordine, aşa cum aţi venit. Tu mai rămîi puţin, se adresează el lui Radu. Bătrînul nu s-a înşelat deloc asupra ta, îi spune, atunci cînd n-au mai rămas decît ei doi.

*

Imensa verandă, acoperită din trei părţi cu geamuri, este aşezată cu faţa spre mare. Scări late de marmură, încadrate cu bolte cu trandafiri, duc chiar pînă la plaja

cu nisip auriu. Un grădinar zelos stropește în fiecare dimineață florile și după aceea curăță plaja de algele, crabii sau meduzele azvîrlite peste noapte de valurile furioase ale nesfîrșitei întinderi de apă.

Chiar cînd e o zi mai mohorîtă, domnul Xenofonte Stratulat obișnuiește să-și ia micul dejun pe verandă, cu una dintre ferestre deschisă, pentru ca vîntul să-i aducă parfumul aerosolilor pînă la masa de bambus și la fotoliul din trestie de mare în care e așezat.

Deși este o zi de la mijlocul lunii noiembrie, cerul e senin, fără firicel de nor ; soarele palid își trimite razele gingașe pînă în geamurile verandei.

Xenofonte Stratulat urmărește în ziar cursul bursei, notîndu-și într-un caiet toate operațiunile care-l interesează.

O ciocănitură discretă în ușă îi întrerupse această pasionantă îndeletincire.

— Cine e ?

— Vă caută un domn, conașule ! răspunde de dincolo de ușă servitoarea.

— N-a spus cum îl cheamă ?

— Ba da : Grigore Androne.

Stratulat își răscolește memoria. Numele i se pare cunoscut și totuși nu-și mai amintește cine-i această persoană și unde a mai întîlnit-o.

Pe la poarta vilei lui se abat tot felul de oameni, cu diverse treburi. Cei mai mulți trec fie să-l roage pentru un ajutor bănesc, fie să intervină cu un cuvînt bun pe la cei mari, deoarece domnul Stratulat e un om bogat, dar mai ales un personaj important, cu influență în viața orașului.

Cîți dintre ei însă se pot lăuda că au fost ajutați cu ceva ? Domnul Stratulat știe să promită în cuvinte puține,

impresionante mai ales pentru oamenii simpli. Niciodată n-a refuzat pe nimeni, dar îi poți număra pe degete pe aceia care s-au bucurat de ajutorul lui.

Domnul Stratulat are un singur moștenitor, mai bine-zis o moștenitoare, pe domnișoara Raluca, copilul din flori al răposatului său frate, Veniamin. A înfiat-o, cu acte în regulă, și a trecut-o și în testament, ca unică moștenitoare a averii lui. Cu o singură condiție, pe care nu o cunoaște decît notarul. Nimeni nu știe de existența acestei clauze, nici chiar avocatul Procopeanu, omul de casă al domnului Stratulat, care i-a redactat, în linii mari, testamentul.

Raluca apare pe verandă, îmbrăcată într-un capot de mătase egipteană, cu piramide și sfincși, pictați pe fond galben. Picioarele lungi și subțiri sînt încălțate cu papuci moi, de atlaz galben, cu ciucuri negri, după moda orientală. Părul negru, pieptănat cu grijă, e prins într-o superbă agrafă de aur masiv, o atenție din partea unchiului, dăruită cu prilejul zilei de naștere.

Se oprește în fața măsuței de bambus, rostește un suav „good morning", apoi își sărută unchiul pe frunte. Chicotind strengărește, se întinde pe divanul turcesc, strîngîndu-și picioarele sub una din pernele moi și pufoase.

Domnul Stratulat tot nu-și amintește cine e acest Grigore Androne, care îndrăznește să-l deranjeze la o oră destul de matinală și să-l tulbure din cele mai plăcute ocupații ale domniei-sale : lectura ziarului și ascultarea nimicurilor pe care i le povestește Raluca.

Servitoarea așteaptă răbdătoare răspunsul care întîrzie.

— Să-ți spună cine e și ce dorește ! se decide, în sfîrșit, domnul Stratulat.

— Bine, conașule !

— Ce s-a întîmplat ? gungurește dintre pernele divanului turcesc domnișoara Raluca.

Servitoarea se întoarse și ciocănește din nou în ușă :

— Conașule, domnul acela e de la poliție și spune că are ceva foarte urgent să vă comunice.

Oricît ar fi de binecrescut, domnului Stratulat îi vine în gînd o înjurătură grosolană pe care — dacă n-ar fi Raluca de față — ar rosti-o negreșit.

Raluca închise visătoare frumoșii ei ochi negri, ușor încercănați. Cît și-a dorit să cunoască un polițist... Lectura romanelor captivante din colecția „15 lei", strecurată între romanele și poeziile la modă, i-a aprins imaginația. A tresărit atunci cînd a înțeles despre ce-i vorba ; vrea neapărat să vadă cum arată un astfel de om.

În gîndurile și visurile ei îi apare întotdeauna ca un tînăr chipeș, energic, inteligent și curajos, gata să-și dea viața pentru iubită, înfruntînd primejdiile cu nepăsare, descoperind cu o ușurință nemaipomenită pe cei mai periculoși criminali.

— Dacă e de la poliție, și are ceva urgent să-i comunice unchiului, spune-i să poftească ! se adresează ea servitoarei, mai înainte ca Stratulat să poată da un răspuns.

Acesta îi iartă Ralucăi neașteptata intervenție, care dacă ar fi venit de la altcineva l-ar fi supărat, fără îndoială. Întărește și el invitația :

— Da, da, să vină aici, numaidecît !

Cînd Grigore Androne își face apariția pe verandă, nepoata domnului Stratulat are un moment de slăbiciune și descumpănire : în fața ei se află un bărbat obișnuit, mic și slab, care pare să fie și miop, întrucît poartă niște ochelari subțiri, cu rame de aur, peste nasul ce seamănă aidoma unui cioc de vultur. Pe deasupra, individul, după

ce o salută cu indiferență, îi întoarce spatele și se apropie de unchiul ei, manifestînd un respect exagerat.

— Toată stima și admirația mea, domnule Stratulat!

Abia acum își amintește temutul om de afaceri cine e Grigore Androne. Îi revine în minte o dimineață de la sfîrșitul lui august, cabinetul directorului de la *Ateliere* înțesat de lume, apoi discuțiile purtate atunci, promisiunile acestui om, pe care nici nu l-ar băga în seamă dacă l-ar întîlni pe stradă, trecător anonim printre atîția alții ca el.

— Sînt încîntat să te revăd, domnule Androne. Ia loc!

Agentul se așază pe un fotoliu, tușește semnificativ și arată cu coada ochiului spre Raluca:

— Aș vrea să vă comunic ceva confidențial.

— Domnule, în prezența nepoatei mele se poate discuta orice.

Androne nu e tipul de om încăpățînat și știe să facă față oricărei situații. Totuși, prezența fetei îl indispune, oricine ar fi ea, și de aceea insistă:

— Vă rog, doresc să rămînem singuri. Numai pentru cinci minute.

Deși individul e întors cu spatele către ea, Raluca aude, dar mai ales intuiește dorința lui și atunci se ridică sprintenă de pe divanul turcesc, părăsind, ostentativă și demnă, veranda.

„Dacă și ăsta mai e un polițist, atunci eu sînt regina Spaniei", hotărăște ea în gînd, trîntind cu putere ușa în urma ei.

— Dorința v-a fost îndeplinită, rostește acru Stratulat. Vă ascult!

— Domnule, ați avut bunăvoința să-mi acordați încrederea dumneavoastră și...

— Treci peste introducere, îl întrerupe cu brutalitate Stratulat, care a devenit din nou omul de care se teme întreg orașul. Fii concis ! Ce-ai realizat ?

— Am o listă...

— Aveai și-atunci, îmi amintesc foarte bine.

— Am adăugat nume noi...

— Lasă astea ! Rețeaua, rețeaua comunistă, care ne dejoacă toate planurile, care ne stă în gît de-atîta amar de vreme, ai distrus-o ?

— Dacă-mi permiteți, aș vrea să vă explic...

— Nu am vreme pentru așa ceva. Sînt foarte ocupat. Credeam că aveți să-mi comunicați rezultate concrete și că la ora asta i-ați și arestat pe toți instigatorii la greve și dezordine. Domnule Androne, de ce să mai lungim discuția inutil ? Aproape că au și trecut cele cinci minute pe care vi le-am acordat. Mai aveți ceva de adăugat ?

Deoarece domnul Stratulat se ridică de pe fotoliul de bambus, agentul e nevoit să facă și el același lucru. Numai că Grigore Androne nu e omul care să se recunoască învins de la prima lovitură.

— În noaptea aceasta voi trece la acțiune. Mîine dimineață, aresturile vor fi pline, vă asigur.

Stratulat zîmbește ciudat, în vreme ce degetele-i lungi și subțiri bat darabana pe măsuță.

— Domnule Androne, aș vrea să primești un sfat prietenesc ! Dacă dorești o reușită deplină și dacă te mai interesează postul de subprefect, te rog să mă crezi că nu-i suficient să arestezi în noaptea aceasta pe toți comuniștii. Scuză-mă, dar ar fi o aberație. Ar trebui, cred, să închidem după aceea toate fabricile, atelierele... Am paraliza întreaga viață industrială și economică a orașului. Pe mine, domnule, trebuie să pricepi odată pentru tot-

deauna, mă interesează conducătorii lor. Arestați, supuși unor interogatorii precise și cu rezultate practice imediate, obținute prin orice mijloace — mă-nțelegi ce vreau să spun, nu-i așa ? — și-apoi azvîrliți în boxele inculpaților, la tribunal. Asta e tot ce-ți cer ! De rest mă voi îngriji personal. Procesul se va desfășura după placul meu.

Apasă pe o sonerie și-i întinde mîna lui Androne, conducîndu-l pînă la ușă.

— Dacă nu realizezi acest lucru pînă la 1 decembrie, știi ce-ți rămîne de făcut ! Nu ?

Nici o crispare, nici o tresărire pe fața smeadă a agentului. Se înclină ceremonios, își îmbracă paltonul pe care i-l ține servitoarea și părăsește vila domnului Stratulat, hotărît, mai mult ca oricînd, să cucerească mult visatele galoane de subprefect.

— Raluca ? Unde ești ? întreabă cu îngrijorare Stratulat, răscolind una după alta încăperile.

Urcă scările interioare care duc la etaj, cu o sprinteneală uimitoare pentru vîrsta lui, și cînd ajunge pe palier aude zgomotul binecunoscut al unui motor de automobil. Deschide imediat fereastra, se apleacă peste pervaz și o zărește pe Raluca gata îmbrăcată, instalată la volanul *Fordului* decapotabil, un alt dar pe care unchiul l-a făcut singurei sale nepoate.

— Unde pleci ? strigă el, căutînd să acopere zgomotul.

Raluca face semn că i-a trecut supărarea și pornește automobilul cu mare viteză. Pletele-i negre flutură în vînt, prinse sub zăgazul unui basc alb. Stratulat închide fereastra, coboară scările și se oprește în fața unui tablou, aninat deasupra barului din bibliotecă. Tabloul, opera unui tînăr pictor anonim, o reprezintă pe Raluca întinsă pe un șezlong instalat pe nisipul de aur de pe plaja din fața vilei.

O ciocănitură discretă în ușă îl face să tresară.

— Ce este ?

— Conașule, sînteți chemat la telefon, de la București, de către domnul ministru de interne.'

*

Ninge cu fulgi pufoși, viscoliți din cînd în cînd de rafalele de vînt. Zăpada se așterne în troiene din ce în ce mai mari.

Ostașii, vreo trei companii, în echipament de război, cu căștile din oțel pe cap, cu baionetele la arme, au format un zid viu de jur împrejurul clădirii tribunalului militar. Printre ei se agită ofițeri și comisari, transmițînd ordine și instrucțiuni.

Între ostași și clădire se află un cordon de gardieni. Sînt înarmați cu revolvere și vine de bou.

O mulțime de oameni se agită în stradă, amenințînd și vociferînd.

Larma și vuietul răzbat pînă dincolo de ferestrele masivelor și mohorîtelor ziduri cenușii. Procurorul citește actul de acuzare al celor douăzeci și cinci de inculpați. Din cînd în cînd, face o pauză, pentru a deslușì cîte ceva din cele ce se petrec afară.

Deoarece procesul se desfășoară „cu ușile închise", în sala de ședință au fost admiși numai reprezentanții ordinei publice, avocații apărării și cîțiva gazetari, în vreme ce pe culoare așteaptă martorii. Printre ei se află și Radu, citat de către partea acuzării.

Grigore Androne se ținuse de cuvînt. Chiar în ziua vizitei la Xenofonte Stratulat a obținut mandate de arestare pentru „suspecții" de pe listele întocmite de el și oamenii lui. În aceeași noapte au fost mobilizate toate

forţele Siguranţei şi douăzeci şi cinci de oameni s-au trezit arestaţi sub învinuirea „tulburării ordinei publice".

Vreme de mai bine de două luni au fost anchetaţi şi schingiuiţi în beciurile Siguranţei. Concomitent erau răscolite locuinţele celor arestaţi, apoi cartiere întregi în căutare de probe sau de oameni care urmau să figureze ca martori ai acuzării în procesul care li se pregătea.

Astfel a ajuns o echipă a Siguranţei şi în casa doamnei Zamfira Nedelescu. Era tocmai la vremea mesei, aşa că în pensiune se aflau toţi clienţii.

— Cine dintre voi îl cunoaşte pe maistrul Costea ? întreabă cu brutalitate agentul care conduce echipa. Că doar era vechi pe-aicea, nu ?

— Păi îl cunoaştem cu toţii, maică. A fost clientul meu pînă acum vreo trei săptămîni, răspunde, în numele celorlalţi, văduva fostului căpitan de marină. Dar de ce l-au arestat pe bietul om ? Ce-a făcut ? Că era tare cumsecade.

— Ascultă, femeie ! i-o retează agentul. N-am venit aici să ne vinzi apă de ploaie sau limonadă chioară.

În încăpere răsună hohotele de rîs ale celorlalţi agenţi care savurează gluma şefului lor.

— Omul acesta, atît de cumsecade, continuă el, e un comunist care a tulburat ordinea publică, aşa că o s-o păţească rău de tot. Ascultaţi aici ! se adresează după aceea celor aflaţi în jurul mesei. Care dintre voi ştie ce treburi învîrtea măscăriciul ăsta bătrîn ?

— Eu n-am fost prieten cu el ! se grăbeşte să răspundă un fost funcţionar vamal, pe a cărui faţă se aşterne o paloare cadaverică.

— Dar cine îi era mai apropiat ?

Omul, fîstîcit şi descumpănit, mai fricos decît ceilalţi, întinde mîna spre un tînăr aflat în capul mesei :

— El !

Toate privirile se îndreaptă, îngrijorate și înspăimîntate, spre locul unde se află Radu.

— E adevărat ce spune dumnealui ? șuieră agentul.

Fără să-și piardă cumpătul, tînărul se ridică de pe scaun și răspunde, hotărît și demn, așa cum îi e firea :

— Da, e adevărat ! Dealtfel, toți de-aici îl cunoaștem foarte bine ca un om cumsecade.

Agentul îl măsoară de sus pînă jos, căutînd să-l intimideze cu privirea.

— Bagă de seamă, dacă n-o să spui adevărul, o să fie vai de mama ta ! Urmează-mă !

— Sînt arestat ? întreabă Radu, căutînd să-și înfrîngă emoția.

— Cine naiba ți-a spus asta ? Ai să mergi de bună voie acolo unde trebuie, că doar n-oi fi prost să pierzi ocazia care ți se oferă !

Tînărul nu înțelege rostul cuvintelor agentului. Știe că bătrînul maistru a fost arestat, așa după cum declarase și doamna Nedelescu. Bineînțeles că nu e deloc recomandabil să fii prietenul unui arestat politic, mai ales cînd tu însuți faci parte din aceeași organizație și ești membru al Uniunii Tineretului Comunist. Invitația agentului seamănă mai curînd cu o arestare, dar dacă se va opune, cine știe ce se mai poate întîmpla ! Cel mai cuminte lucru e să-l urmeze „acolo unde trebuie" — cum a spus agentul — și se va descurca el într-un fel oarecare.

Doamna Nedelescu îl sărută pe frunte, cu ochii umeziți de lacrimi, și-l conduce pînă la ușă.

— E băiat bun, maică ! Să nu-l bateți !

— Pleacă de-aici, cucoană, și nu te mai tot amesteca unde nu-ți fierbe oala ! o repede agentul, îmbrîncind-o și făcînd semn lui Radu să-l urmeze.

Văduva rămîne în pragul uşii, scîncind şi mîngîindu-şi braţul unde a lovit-o agentul. Într-un tîrziu, se întoarce către pensionarii săi, încremeniţi în jurul mesei, ca nişte stane de piatră :

— Dumneata, domnule Iorgulescu, se adresează ea fostului funcţionar vamal, începînd de astăzi nu mai ai ce căuta în casa mea !

Şi pleacă încet, cu paşi şovăitori, către bucătărie, să-şi facă o cafea, ca să-şi mai înece în ea amarul care i-a cuprins sufletul.

...După vreo zece minute, automobilul opreşte în faţa unei clădiri cu două etaje, situată în apropierea parcului. Agentul coboară şi-l invită să vină cu el. Radu priveşte mîna agentului vîrîtă în buzunarul pantalonului. Fără îndoială, poliţistul are revolver.

Urcă amîndoi treptele şi tînărul citeşte pe o tăbliţă aninată chiar la intrare : „Chestura". Străbat un coridor lung şi întunecos, la capătul căruia se află o uşă masivă de stejar. Agentul ciocăneşte discret în uşă şi de dincolo se aude un glas baritonal, puternic :

— Intră !

Radu pătrunde într-o cameră spaţioasă, luminată puternic. La un birou elegant, acoperit cu postav verde, ca mesele de biliard de la cafenea, se află un individ lat în umeri, cu o privire pătrunzătoare şi înfăţişare care nu pare deloc binevoitoare. Are o figură plictisită, mai ales cînd vorbeşte, ca şi cum tot ceea ce se petrece în jurul lui nu-l interesează. Îşi notează toate acestea în minte, în vreme ce agentul se apleacă la urechea individului, şoptindu-i :

— L-am adus, domnule chestor ! E în legătură cu inculpatul Costea.

— Mda ! Poftim, ia loc !

Radu nu știe căruia dintre ei i-a fost adresată invitația, deoarece în încăpere nu există decît un singur fotoliu, în afara celui pe care stă chestorul. Noroc că agentul se așază, și astfel dilema e soluționată. Rămîne în picioare și așteaptă nerăbdător să audă ce urmează. Dar vede că și așteptarea aceasta e intenționată, are un tîlc al ei, face parte dintr-un program minuțios alcătuit mai dinainte. Altfel nu se explică de ce chestorul răsfoiește un dosar, fără să scoată un cuvînt, în timp ce agentul moțăie, tolănit în fotoliu. Amîndoi vor să-i lase impresia că au uitat de el.

În sfîrșit, după vreo zece minute, chestorul se pare că-și amintește de prezența lui Radu în încăpere.

— Cum te numești, tinere ?

— Radu Balmuș.

— Ce-i taică-tu ?

— Tata era ceferist.

— Era ! Aha ! A murit ?

— Da !

— Și maică-ta ?

— Pe-acasă, cu gospodăria.

— Frați sau surori mai ai ?

— Nu !

— Deci ești singurul sprijin al maică-ti ? Sînt sigur că ține mult la tine.

— Ca orice mamă...

— Mda. Și tu ții la ea, nu-i așa ?

— O iubesc mai mult decît orice pe lume.

— Aha ! Și dacă i s-ar întîmpla ceva, Doamne ferește, nu ți-ar fi prea bine !

Radu nu răspunde. Pentru o clipă a simțit că ochii i s-au umezit.

— De ce taci ? N-ai auzit ce te-am întrebat ?

— Nu înțeleg de ce-mi puneți această întrebare, domnule chestor, murmură, vădit tulburat, tînărul.

— Ai s-o înțelegi numaidecît. Unde lucrezi ?

— La Atelierele șantierelor navale.

— Aha ! Și ce-nvîrtești pe-acolo ?

Radu tace.

— Te-am întrebat ce meserie ai ? Sau te pomenești că nici întrebarea asta n-ai înțeles-o ? începe să se enerveze chestorul.

— Forjor.

Chestorul răsfoiește din nou filele dosarului de pe birou. Brusc, îl privește atent în ochi :

— Ce legătură ai tu cu Virgil Costea ?

— Mi-e prieten.

— Nu mai spune ! Prieten, ai ? Cu instigatorul ăsta ? Prieten cu el... la propagandă comunistă și la tulburarea ordinei publice, ai ? Măi băiatule, fii atent ce-ți spun ! Vrei să înfunzi pușcăria ? Să știi că nu mi-e greu s-o fac, da' mi-e milă de tinerețea ta și de biata maică-ta. Măi, tu vrei să se-ntîmple vreo nenorocire ? Sînt sigur că nu vrei. Atunci, bagă-ți mințile-n cap. Lasă prietenia cu alde Costea și alții ca el. Ăsta ți-i ăl mai mare dușman pe lume : Virgil Costea. Pricepi tu ? Dă-l încolo și leapădă-te de el, ca de satana. Vezi că ai să primești o citație. Știi tu ce-i asta ? O hîrtie prin care o să fii chemat la tribunal... la procesul păcătosului ăla de prieten al tău. Să te prezinți neapărat, auzi ? Să nu-mi faci vreo figură, că dracu te-a luat ! Ori intri tu în pușcărie, ori dă maică-ta de vreun bucluc așa, de te miri ce. Și să spui acolo tot ce

știi. Că dacă zici că ți-e prieten, nu se poate să nu cunoști tu cam ce învîrtește el. Ce zgîiești ochii la mine ? N-ai înțeles nici acum ? Vei fi chemat ca martor din partea acuzării. Domnul procuror îți face cinstea asta, deși n-o meriți. Să nu te prind că taci ca o mironosiță și nu-l înfunzi pe netrebnicul ăla de Costea pînă-n gît... Ești român, ești patriot, desigur că ai un brav sentiment de demnitate națională ; nu se poate să nu simți și să nu gîndești ca toți oamenii de bună credință și cu frica lui Dumnezeu. Îți dai seama că ăștia caută să provoace numai dezordine și haos. La proces să spui tot... Să spui cum te-a-nvățat să produci dezordine la Ateliere, să faci agitație împotriva guvernului și a majestății sale regelui. Cum te-a-nvățat să produci tulburări și cum ți-a dat bani grei pentru treburile astea. Că tu habar n-ai avut ce urmăresc ei, și așa mai departe... Pe urmă, zîmbește chestorul cu subînțeles, o să avem noi grijă de tine, n-ai teamă... O să fii răsplătit cum se cuvine pentru sentimentele tale patriotice și naționale. Cred că mă înțelegi, nu-i așa, că te văd băiat dezghețat.

Răspunsul lui Radu strică brusc toată bunăvoința și dispoziția domnului chestor :

— Dar nu pot să spun așa ceva ? !

Fulgerător, pumnul chestorului zguduie biroul acoperit cu postav verde și-l trezește din amorțeală pe agentul tolănit pe fotoliu.

— Măi, tu faci pe prostul, sau ești de-adevărat ? Nu pricepi că dacă la tribunal nu declari așa cum zic eu, ori te ia mama dracului pe tine, ori o ia dracu pe maică-ta ? Și-acum, ajunge cît mi-am pierdut vremea cu tine ! Dar înainte de a plăca, te fac atent ! Să nu zici pe urmă că nu ți-am spus ! Dacă aflu că ai vorbit cu careva ce-am dis-

cutat noi aici, nu mai apuci nici măcar să ajungi la tribunal. Să-ți intre bine-n cap !

*

Și domnul Xenofonte Stratulat, la rîndul lui, se ținuse de cuvînt.

Imediat după Anul nou îl invitase pe ministrul de interne la vila lui de pe malul mării. Printre cupele de șampanie și tartinele cu icre negre obținuse permisiunea înființării unui post de subprefect, îndată ce acțiunea lui Androne s-ar fi isprăvit prin condamnarea „răzvrătiților" la ani grei de temniță.

...Radu o căuta pretutindeni pe Maria. Întrebase șoferii, taxatorii, chiar și controlorii, dar nimeni nu reușise să-i dea o indicație unde ar putea s-o găsească. Maria nu lucrase decît vreo două săptămîni. Apoi dispăruse fără urmă, ca și Mustafa, șoferul de pe autobuz.

...Își amintește de incidentul din seara aceea ploioasă de toamnă, cînd uriașul care lucra la silozuri fusese dat jos din autobuz de către șofer. Ar fi fost o prostie să ia legătura cu uriașul. Deși nu-l mai văzuse de atunci, îi reținuse numele și cu siguranță că în cele din urmă l-ar fi găsit. Dar atitudinea Mariei față de individul acela, și ostilitatea lui față de ea, îi dovediseră că relațiile dintre ei nu erau deloc prietenești.

Îi rămînea o singură speranță : cartierul tătăresc, unde l-ar fi putut găsi, eventual, pe Mustafa șoferul, ca să-i dea ceva vești despre Maria.

Într-o duminică dimineață, pe un ger cumplit, pornise în căutarea lui Mustafa. La primele case cercetate a fost primit cu omenie, dar nimeni nu s-a arătat dispus să-i dea vreo informație. Cînd aducea vorba de Mustafa, păreau înțeleși cu toții să nu răspundă nimic.

Aproape că se descurajase. I-ar fi trebuit o săptămînă întreagă să cutreiere cartierul pentru a-l descoperi pe fostul șofer de autobuz.

Întîmplarea însă îl ajutase. Tocmai ieșea din ultima casă cînd zări, mergînd prin mijlocul străzii, un bătrîn a cărui figură îi era cunoscută. După barba albă, după privirea blîndă și mersul domol, îl recunoscu imediat pe vînzătorul de mărunțișuri de la „balul marinarilor". Îl lăsă să se îndepărteze cîțiva pași și se hotărî să meargă pe urmele lui. Nu știa nici el de ce procedează astfel. Parcă un îndemn lăuntric îi spunea că bătrînul îl va scoate din încurcătură. Și, într-adevăr, așa se și întîmplă. Bătrînul nu-l luă în seamă, poate că nici nu știa că e urmărit. La capătul străzii intră într-o casă modestă ; Radu ezită un timp, dar era hotărît să meargă pînă la capăt. Ciocăni în ușa care dă direct în stradă. Îi deschide chiar bătrînul. O clipă, numai o clipă, privirile lor se întîlniră. Oare l-a recunoscut ? Bătrînul nu pare deloc mirat de apariția lui neașteptată. Îi face semn să-l urmeze și intră amîndoi într-o cameră scundă, atît de scundă, că e nevoit să se aplece pentru a putea intra înăuntru.

O sobă mică de tuci răspîndește o căldură plăcută. Singurul mobilier al camerei e o masă cu două scaune și un pat.

Bătrînul îi adresează cîteva cuvinte pe care Radu nu le înțelege și dispare într-o cameră alăturată. De-acolo se aud șoapte pe care iar nu le poate deslușI, dar nu trece mult și ușa se deschide din nou. În pragul ei s-a oprit fata cu șuvițele de păr negre, cu fruntea bombată și lată și ochi migdalați.

Radu tresare, plăcut surprins de apariția fetei pe care și-a dorit atît de mult s-o reîntîlnească :

— Maria !

Fata surîde și îl invită să ia loc pe unul dintre scaunele aflate în odaie.

— Crezi că m-ai găsit datorită întîmplării ?

— Nu știu... așa cred.

Maria se așază pe celălalt scaun și îi cercetează chipul de parcă ar vrea să-i citească gîndurile.

— Eu am vrut să ne reîntîlnim. Și fiindcă Radu o privește neîncrezător, adaugă imediat : De cum ai intrat în prima casă din mahalaua noastră, am fost înștiințată că îl cauți pe Mustafa. N-am vrut să-ți mai pierzi timpul în zadar și atunci l-am trimis pe unchiul meu să te aducă la mine. Mustafa a plecat din orașul nostru. N-ar fi scăpat, pînă la urmă, de copoii Siguranței și a trebuit să se ducă în altă parte, să-și cîștige pîinea. Cu meseria lui răzbate oriunde...

Pentru un timp, în cameră se așterne liniștea.

— Ascultă-mă cu atenție, continuă fata. Va trebui să faci întocmai cum am să-ți spun.

Radu privește distrat florile de gheață din fereastruica îngustă, desenate parcă de mîini nevăzute și harnice. Înțelege, mai înainte ca Maria să rostească un singur cuvînt, că nu va mai vedea, de-acum încolo, poate pentru multă vreme, locurile și oamenii care îi sînt atît de dragi. Își întoarce privirea către fată și-i șoptește zîmbind cu tristețe :

— Te ascult, Maria...

*

Acum, pe culoarele tribunalului militar, Radu revede întîlnirea cu Maria și-și amintește de cuvintele ei.

— Balmuș Radu !

A tresărit. A auzit ca prin vis, venind de foarte departe, o chemare seacă, o voce obosită. Cineva i-a strigat

numele. Pașii îi răsună straniu pe cimentul coridorului. Dincolo de ușa înaltă, parcă fără de sfîrșit, îl întîmpină zidurile reci și mohorîte. Zeci de ochi îi urmăresc mișcările și-l însoțesc cu privirile.

Nu a mai fost niciodată într-un tribunal. De aceea, privește tot ce-l înconjoară cu uimire și neliniște.

Grefierul e un militar uscățiv, cu mustață roșcovană și chelie proeminentă. Se uită la el pe sub ochelarii cu multe dioptrii și anunță, profesional, pe cei trei judecători :

— Martorul Balmuș Radu.

— Din partea acuzării ? întreabă președintele instanței, un colonel mărunt, cu privirea vioaie, parcă stăpînit de o permanentă curiozitate.

— Întocmai, domnule președinte, intervine procurorul. Noi l-am citat ca martor, întrucît numitul Balmuș cunoaște foarte bine activitatea subversivă a inculpatului Costea.

Radu tresare din nou. În boxa acuzaților l-a descoperit pe bătrînul maistru, în clipa cînd procurorul i-a rostit numele. Sînt acolo, înghesuiți într-un fel de cușcă strîmtă, vreo douăzeci și ceva de oameni. În spatele lor stau jandarmii, neclintiți, ca niște statui.

Radu nu mai are ochi decît pentru omul din boxă.

Așadar, Virgil Costea trăiește ! A suportat chinurile și schingiuirile, a tăcut dîrz și demn și n-a trădat pe tovarășii săi de luptă. Radu citește în ochii lui albaștri tăria și credința de nezdruncinat.

— Numele și prenumele martorului ? întreabă grefierul, muind în gură vîrful peniței și așternînd caligrafic literele pe hîrtie.

— Balmuș Radu.

— Ocupația ?

— Muncitor.

Sala freamătă. Ziariștii își deschid carnetele și-și încordează atenția.

— Locul de muncă ?

— Atelierele șantierelor navale. La forjă.

Răspunsurile au venit simple și precise.

— Treci la domnul președinte și sărută crucea.

Radu urcă treptele pînă la masa lungă a completului de judecată, așa cum îl îndeamnă, prin gesturi, grefierul.

— Jură că vei spune adevărul și numai adevărul !

— Jur !

— Închină-te și sărută crucea, să întărești astfel jurămîntul. Și-acum, treci la locul dumitale, acolo, în fața băncii domnilor avocați.

— Bagă de seamă, domnule Balmuș, intervine procurorul, agitînd în aer codul penal. Ai jurat în fața onoratei instanțe că vei spune adevărul.

Silabisește ultimele cuvinte în așa fel încît Radu are impresia, ba chiar certitudinea, că sublinierea aceasta e aidoma cuvintelor rostite de chestor și că de fapt i se atrage atenția asupra urmărilor unor declarații care n-ar fi pe placul acelora care vor să-l condamne la ani grei de temniță pe bătrînul lui prieten și pe ceilalți aflați alături de el, în boxă.

— Să se ridice acuzatul Costea Virgil ! hotărăște președintele.

Bătrînul încearcă să se țină drept pe picioare, dar nu reușește. Scoate un geamăt ușor și se reașază pe bancă.

— Acuzatul e bolnav, explică unul dintre avocații apărării.

— Acesta e rezultatul anchetelor Siguranței generale, domnule președinte, izbucnește un altul.

În tumultul care se creează, președintele încearcă zadarnic să restabilească ordinea.

În sfîrșit, cînd larma se potolește, se adresează, furios, celor prezenți :

— Dacă se mai întîmplă o singură intervenție de acest gen, evacuez sala !

Pe urmă, după ce-și mai potolește supărarea, se întoarce din nou către inculpații din boxă :

— Legea cere ca inculpatul să stea în picioare pe tot timpul interogatoriului sau al confruntării cu martorii.

Sprijinit de tovarășii săi, bătrînul Costea se ridică și rămîne anevoie în picioare.

— Îl cunoști ? se adresează președintele lui Radu.

— Da, domnule președinte.

— Cînd și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe inculpat ?

— Luam masa la prînz în aceeași pensiune.

— Ți-a fost prieten ?

— Și îmi este, domnule președinte.

Rumoarea sălii atrage, din nou, furia peședintelui :

— Am cerut să fie liniște ! Și după o pauză, iscodind întrebător cu privirea pe procuror : Dòmnule procuror, insistați ca martorul să fie audiat în continuare ?

— Da, domnule președinte. A jurat doar că va spune adevărul, rostește cu o voce nesigură procurorul, în vreme ce în gînd își amintește de promisiunile chestorului Lupulescu : „Fiți pe pace ! Am speriat martorii în asemenea chip, că unul nu va îndrăzni să declare altfel decît cum doriți dumneavoastră."

— Domnule Balmuș, reia președintele interogatoriul. Ce fel de om îl consideri dumneata pe acuzat ?

— Un om cumsecade.

— Așa, cumsecade ? Cunoști desigur faptul că a tipărit și a ajutat să se tipărească manifeste ale unei organizații subversive ?

— Nu, domnule președinte.

— Nu ți-a vorbit despre comuniști, despre acțiunile lor ?

— Nu mi-a vorbit niciodată despre așa ceva, domnule președinte.

— Nu uita că ai jurat pe cruce !

Președintele face voit o pauză, pentru a urmări pe fața martorului impresia spuselor sale.

Dar Radu și-a recăpătat încrederea și stăpînirea de sine. Doar o privire limpede se oglindește în ochii președintelui, încețoșați de grijă și încordare.

— Vă rog să-mi permiteți o intervenție, domnule președinte, strigă procurorul, ridicîndu-se de la locul lui.

— Se aprobă intervenția, domnule procuror.

— Domnule martor, rostește cu glas mieros procurorul, întinzînd degetul arătător spre bătrînul din boxă. Acum, după ce ai aflat toate acuzațiile grave ce i se aduc inculpatului, ești chemat să le întărești. Ai curajul și tăria de a spune lucrurile cinstit. Te înțeleg foarte bine. Ți-a fost teamă, atîta timp cît inculpatul se afla în libertate. Ți-a fost frică să divulgi ceea ce știai, pentru că ți-ai fi atras ura și răzbunarea celor care sînt acum în boxă. Și poate că ți-ai dat seama că viața îți era în pericol. Nimeni nu-ți mai poate face acum nici un rău și tribunalul nu te va condamna pentru că ai știut și n-ai declarat celor în drept întreaga activitate comunistă, infamă, a inculpatului, ostil țării, regelui și neamului. Justiția te apără și te va apăra de orice fel de urmări. Ai promisiunea unui înalt magistrat.

În sala tribunalului militar se așterne tăcerea. Doar de afară răzbate vag, din cînd în cînd, vuietul surd al mulțimii adunate în stradă. Și glasul ei se înalță întocmai talazului înspumat al valului peste stîncă și se sparge *în ferestrele înghețate de ger.* Glasul acesta răzbate pînă în boxa acuzaților. Glasul acesta, Radu îl înțelege : e un îndemn pentru cinste, adevăr și dreptate.

— Domnule procuror, îl învinuiți pe Virgil Costea că duce o activitate comunistă ?

— Desigur !

— Așa e ! întărește și președintele.

— Domnule președinte, dar asta e o crimă ?

Un murmur stăruie, îndelung, în sală. Se aud aprobări și dezaprobări, apoi se iscă un adevărat vacarm.

— Suspendăm ședința ! Evacuăm sala ! hotărăște președintele și se ridică enervat de pe fotoliu, părăsind sala tribunalului în mare grabă.

Judecătorii și grefierul îl urmează. Numai procurorul își mai păstrează calmul. Se apropie, cu pași repezi, de boxa acuzaților și dă ordine pentru evacuarea lor.

Între timp, afară, maiorul Constantiniu se îndreaptă spre chestorul Lupulescu, foarte alarmat :

— Ai auzit, domnule chestor, ce s-a întîmplat în tribunal ? Ți-amintești ce-ți spuneam astă vară. cînd s-a ținut ședința aceea de consiliu în cabinetul directorului de la Ateliere ?

— Vă rog să mă credeți, nu-mi mai amintesc. A trecut destulă vreme de atunci...

— Trebuia să-i arestăm pe toți comuniștii și gata ! La închisoare cu ei ! Dar dumneata și oamenii dumitale, în special pirpiriul ăla cu ochelari, care se crede deștept

— cum dracu-l cheamă ? — aţi susţinut să lucrăm cu mănuşi, cu tribunal, cu proces... Poftim rezultatul !

— Domnule maior, cred că şi pe dumneavoastră vă înşeală memoria. Şi eu sînt pentru o atitudine forte.

— Şi credeţi că încă nu e cazul ?

Întrebarea maiorului rămîne fără răspuns. Un gardian se apropie de ei în pas alergător.

— Domnule chestor, sînteţi chemat urgent la telefon !

Lupulescu urcă în grabă scările tribunalului. În cabinetul preşedintelui, un grup de oameni discută cu aprindere. Chestorul ridică receptorul. La celălalt capăt al firului se află prefectul, şi vocea lui, enervată şi agitată, nu prevesteşte nimic bun.

— Domnule chestor Lupulescu !

— La ordinele dumneavoastră, domnule prefect !

— Am fost informat de modul în care decurge procesul şi trebuie să-ţi spun deschis că sînt foarte supărat pe dumneata.

— Dar, domnule prefect, dacă-mi permiteţi să vă explic...

— Ce să-mi explici ? Sînt sătul de-atîtea vorbe ! Credeam că ai aranjat cu martorii... Mi-ai dat asigurări că pot să fiu liniştit şi cînd colo...

— Voi lua măsuri, domnule prefect.

— Acum ? ! Acum e prea tîrziu. Trebuia să te gîndeşti bine mai înainte. Deocamdată să faci cum ştii şi să îndepărtezi mulţimea din jurul tribunalului, dar fără focuri de armă, că ne turnăm singuri gaz pe foc.

— Domnule prefect, totuşi trebuie să acţionăm într-un fel !

— Nu ai cisternele cu apă la îndemînă ?

— Ba da.

— Atunci ce mai aştepţi ? La nevoie, întrebuinţează-le ! Ordinul domnului ministru de interne e însă ca împrăştierea mulţimii să se facă în cea mai deplină ordine.

— Am înţeles, dar dacă aţi vedea cu ochii dumneavoastră... cîtă mulţime s-a adunat aici, mi-aţi da şi mie dreptate. Nu cred că o să răzbim nici cu furtunele.

— Domnule, faci tot ce-ţi stă în putinţă ca lucrurile să se petreacă întocmai cum ţi s-a ordonat. Eşti direct răspunzător dacă se va întîmpla altfel. Pentru viitor, o să am eu grijă ca procesul să fie strămutat în alt oraş şi-atunci n-o să ne mai doară capul. Ai înţeles ?

Chestorul coboară furios scările. Maiorul Constantiniu îi iese din nou în cale.

— Ei, ce facem, domnule ?

— Nu ştiu, domnule maior ! răspunde fără chef chestorul. Ordinul ministrului e să împrăştiem mulţimea cît mai în ordine, iar la nevoie, să întrebuinţăm cisternele cu apă.

— Ce mai aştepţi ? îl îndeamnă maiorul. Altfel, cine ştie cît durează pînă îi risipim pe nenorociţii ăştia !

Lupulescu îi dă dreptate, în sinea lui, maiorului. În fond, ce se poate întîmpla dacă va acţiona mai drastic ?

Patru cisterne cu apă sînt aliniate pe o stradă laterală, în preajma tribunalului militar. Cînd apa, rece ca gheaţa, ţîşneşte din furtune, mulţimea reacţionează spontan, printr-un huiduit prelung la adresa autorităţilor şi nici măcar un singur om nu se clinteşte din loc.

Chestorul urcă scările în grabă. Se asigură că lotul de inculpaţi a fost evacuat şi dă dispoziţii să se ferece uşile tribunalului.

— Ce se întîmplă, domnule chestor, afară ? îl întreabă președintele, tremurînd, mai mult de frică decît de frigul de pe sală.

— E revoluție, domnule președinte. Revoluție comunistă.

— Domnule chestor, ești direct răspunzător de viața noastră.

Dar chestorul nu mai aude și nici nu mai are chef să-i răspundă. De la fereastră, Lupulescu, ca un simbol al izolării, al înfrîngerii și al neputinței, privește și ascultă îngrozit, încremenit ca o statuie, ceea ce se petrece în piața tribunalului.

*

Tîrziu, Radu ajunge acasă. Prin fereastra smălțuită cu flori de gheață se zărește flacăra palidă a lămpii cu gaz. Știe că acolo îl așteaptă, cu dragoste și cu grijă pentru viața lui, cea care i-a dat viață. Și, ca întotdeauna, o undă de tainică fericire îi luminează sufletul, iar zăpada afînată prin care-și poartă pașii obosiți i se pare a fi iarba verde și moale din fața casei, unde un copil aleargă după fluturi zănatici.

*

În acea dimineață de aprilie, un tînăr se urcă în trenul personal care merge spre București. E îmbrăcat într-un pardesiu gri, iar pe cap poartă o pălărie de fetru, cu boruri largi și de aceeași culoare cu pardesiul. De n-ar purta ochelari fumurii, vecinii din compartiment i-ar remarca imediat privirea luminoasă și blîndă.

După ce-și așază micul geamantan, pardesiul și pălăria în plasa de bagaje, tînărul ocupă unul din locurile

libere. Cînd trenul pornește din stație, despăturește ziarul *Universul*, pe care l-a scos mai înainte din buzunarul pardesiului, și începe să-l frunzărească. Dacă agenții Siguranței l-ar zări și l-ar recunoaște, nu le-ar veni să-și creadă ochilor, pentru că tînărul cu ochelarii fumurii nu este altul decît Radu Balmuș.

Iese pe coridorul vagonului să privească panorama munților. Doar piscurile au mai rămas acoperite cu un strat de zăpadă. Primăvara timpurie a topit ghețurile și a înverzit plaiurile. Pomii și tufele de liliac au înmugurit mai devreme ca altădată.

Gîndul tînărului călătorește peste vîrfuri de munți, pe firul văilor și al apelor și se duce departe, către cîmpia însorită și nisipurile aurii de pe țărmurile mării veșnic neliniștite, acolo unde trăiesc, mereu vii, amintirile...

*

Revede aievea procesul intentat lui Virgil Costea și tovarășilor lui ; sala tribunalului, cu ferestrele mari, acoperite cu flori de gheață ; aude parcă și acum glasul mulțimii și o revede pe Maria, îndemnîndu-l să plece cît mai degrabă...

*

Iată-l, îndreptîndu-se de la tribunal, către locuința din mahalaua portului, acolo unde-l așteaptă pînă tîrziu, în noapte, mama lui. Prin fereastra smălțuită cu flori de gheață se zărește flacăra palidă a lămpii cu gaz. Pătrunde în casă ; este zgribulit de frig și lihnit de foame.

— Băiatul meu...

L-a îmbrățișat și i-a așezat capul pe umăr. Îl vede ostenit și nu-l întreabă de unde vine și ce i s-a întîmplat.

Îl lasă să răsufle și să-și limpezească gîndurile. Din părul mătăsos i se preling pe frunte stropi din firicelele de zăpadă ; îi șterge cu mîneca rochiei de diftină și lacrimi se amestecă cu picăturile de apă.

— Trebuie să plec.

— Iarăși ? De-abia ai venit !

A rostit cuvintele nu cu dojană, ci cu îngrijorare.

— Trebuie să plec din oraș. Poate... pentru totdeauna.

Maică-sa nu zice nimic. Îl mîngîie doar cu privirea și caută să-și înăbușă suspinul. Apoi îi așază masa și-i aduce dinainte farfuria cu mîncare.

— Mai întîi, ia și mănîncă. Ți-o fi foame. Și cînd vei vrea să pleci să-mi spui ! Îți voi pregăti tot ce-ți trebuie.

Radu mănîncă repede și cu poftă. Ar vrea să-i explice maică-sii de ce trebuie să plece, dar își dă seama că e mai bine să nu-i pomenească nimic. I-ar neliniști și mai mult sufletul, cuprins și-așa de atîtea și-atîtea spaime.

Maria îl avertizase că în ultima vreme Siguranța din oraș este cu ochii pe el. Îi mai spusese că organizația de partid hotărîse ca el să-și continue activitatea într-un alt oraș. Nu avea de ales. Trebuia să plece, cît mai curînd posibil, dacă nu voia să aibă soarta celorlalți prieteni ai săi. „Nu ! Nu voi mai întîrzia nici o clipă. Depoziția de astăzi, de la tribunal, mi-a dat mult de gîndit. Mîine-poimîine, sub un pretext oarecare, mă vor aresta și pe mine sau mă vor ucide mișelește. Dar cel mai mult mă gîndesc la mama..."

*

Dimineața a plecat spre gară înotînd prin troienele de zăpadă. Viscolea din ce în ce mai puternic. Și-a găsit loc, cu greu, într-un vagon de clasa a III-a. Țurțurii de gheață spînzurau deasupra ferestrelor.

Către amiază a ajuns la București. Pînă spre seară nu pleca nici un tren, așa că a pornit pe străzi în căutarea unui birt, ca să-și potolească foamea. Chiar în apropierea Gării de Nord a găsit un local mic, dar curat. Pe la mese, lume destulă și foarte pestriță. Servea chiar patronul, ajutat de nevastă-sa, o femeie grasă, cu ochii mici ca de viezure, cercetînd tot timpul cu privirea întregul local, de parcă i-ar fi fost teamă să nu-i plece vreun client neplătit.

S-a așezat la o masă unde mai era un loc liber, lîngă doi oameni în vîrstă, îmbrăcați în salopete. L-au privit, la început, iscoditori. Probabil că erau clienții obișnuiți ai localului și se întrebau cine e necunoscutul de lîngă ei. Mai apoi, l-au lăsat în pace și și-au văzut de treabă, dar vorbeau acum pe șoptite, parcă ferindu-se de el.

Pe Radu nu-l interesa însă ce discutau cei doi. Urmărea ușor distrat lumea care se afla în local : pensionari, salahori, ceferiști, studenți, fel și fel de oameni, discutînd, agitîndu-se sau, dimpotrivă, sorbindu-și tacticos băutura din pahare.

La un moment dat, unul dintre bătrîni, așezat cu fața spre ușa de la intrare, îi face semn cu cotul celuilalt și rostește destul de tare :

— Uite-l pe comisarul Apostolescu ! Înseamnă că iar face o razie.

Radu se uită încotro arată bătrînul.

În pragul ușii a apărut un civil mustăcios, flancat de doi sergenți de stradă. Mustăciosul cercetează cu atenție, numai din priviri, pe fiecare client al localului, în parte. Se pare că cei mai mulți dintre ei îl cunosc, deoarece îl salută, dar comisarul nu răspunde nimănui.

Continuă să privească stăruitor în dreapta și în stînga, ca și cum ar căuta cu tot dinadinsul pe cineva. Se vede bine că e nemulțumit, fiindcă respinge cu brutalitate invitația patronului de a-i face cinste servind un pahar de vin „extra".

În tot acest timp, Radu nu-și găsește locul pe scaun. Are impresia că ochii comisarului sînt ațintiți numai asupra lui. „În definitiv, n-ar fi exclus ca agenții de la chestura din orașul meu să mă fi dat în urmărire", gîndește el și parcă regretă acum că a intrat în local. Dar nu trece mult și comisarul pleacă, trîntind cu furie ușa. Sergenții se grăbesc să-l urmeze, salutînd în fugă pe patron, care are grijă și-i mai cinstește din cînd în cînd cu cîte un țoi de țuică, „ca să meargă treaba."

Radu respiră ușurat. Așadar, nu pe el l-au căutat.

— Ăștia caută oameni „politici" — a apăsat pe cuvînt — conducători de grevă, sindicaliști, că li-e frică al naibii de ei, rostește unul din bătrîni.

— De la un timp, așa merg lucrurile prin București, intervine și celălalt. Pe la dumneata, tot așa ? Că, iartă-mă, dar te-am văzut cu geamantanul și mi-am închipuit că nu ești de pe aici.

Radu se preface că nu aude întrebarea. Nu dorește să împărtășească nimănui gîndurile și în definitiv nici nu are chef să stea de vorbă cu necunoscuți. Răspunde monosilabic la următoarele întrebări ale acestora și cînd termină de mîncat cere patronului să i se facă socoteala, salută și părăsește localul.

*

A rătăcit o vreme pe străzi, după aceea s-a hotărît să intre într-un cinematograf, să se mai încălzească. Cu

toate că în sală era frig, aproape ca afară, fiind atît de ostenit a aţipit în timpul filmului. Cînd s-a trezit, spectatorii tocmai părăseau sala.

Se făcuse timpul să meargă la gară.

...Trenul e destul de puţin aglomerat. În compartimentul în care intră se mai află doar doi tineri, un băiat şi o fată, cam de-o vîrstă cu el. După cum sînt îmbrăcaţi — cu hanoracuri, rucsacuri şi schiuri aflate în plasa de bagaje —, ca şi din cele cîteva vorbe pe care le schimbă între ei, înţelege că tînăra pereche se duce să petreacă o săptămînă la munte.

Radu se aşează posomorît într-un colţ al compartimentului. Veselia celorlalţi e în contrast cu amărăciunea pe care o încercă el. E singur şi îl neliniştește drumul pe care-l face în necunoscut doar cu cîteva sute de lei în buzunar şi cu un bilețel cu o adresă, pe care Maria i-a dat-o în urmă cu cîteva zile. „Dacă nu voi găsi pe nimeni la adresa indicată ? Cum mă voi descurca eu într-un oraş pe care nu l-am văzut niciodată ?“

— Bei ceva cu noi ?

Întrebarea i-au pus-o amîndoi deodată şi îi întrerupe şirul gîndurilor.

— Mulţumesc. Cu plăcere !

Într-adevăr, simte nevoia să bea ceva cald, întăritor. În paharul de la termos se află ceai fierbinte amestecat cu mult rom.

— E o băutură excelentă, îl îmbie tînăra. Pe frigul ăsta face minuni.

— Închină pentru fericirea noastră ! adaugă soţul.

— Casă de piatră şi multă sănătate !

Şi-a adus aminte de urarea pe care a auzit-o cîndva — e mult de-atunci — la o nuntă din satul dobrogean unde

s-a născut. Parcă se vede alergînd înaintea flăcăilor călări și purtînd ploște la cingătoare. Se opreau să ureze și să anunțe vestea la fiecare casă din sat. Mereu îi revin în minte imaginile copilăriei...

Băutura fierbinte și tare îl încălzește, îi redă vioiciunea. Participă la buna dispoziție a tinerilor. Cînd aceștia coboară din tren și rămîne iar singur tristețea îl copleșește din nou.

Noaptea, tîrziu, ajunge la destinație. Întreabă un hamal de adresa indicată de Maria. Strada căutată e în împrejurimile gării, dar fiindcă nu cunoaște deloc orașul trece un timp îndelungat pînă o găsește. Obosit și flămînd, se oprește în dreptul unui gard troienit. Deși a trecut de miezul nopții, o luminiță clipește la una din ferestre. Încearcă zadarnic să deschidă poarta. Un cîine se repede lătrînd cu furie dincolo de gardul înțesat de zăpadă. Radu caută prin troiene o bucată de lemn sau vreo piatră cu care să ciocănească în poartă, dar nu găsește nimic și atunci strigă, încercînd să acopere lătrăturile tot mai îndîrjite ale cîinelui.

În sfîrșit, într-un tîrziu, se deschide o ușă și un bărbat potolește cîinele. Dulăul se întoarce către casă, scîncind ușor.

— E cineva acolo ? întreabă bărbatul, încercînd să deslușească prin întuneric, de la distanță, ce se petrece la poartă.

— Deschideți, oameni buni ! răspunde Radu, cu o voce răgușită, pe care abia izbutește să și-o recunoască.

L-a pătruns frigul pînă la oase și e frînt de oboseală.

Bărbatul, un om înalt, între două vîrste, se apropie de el cu pași mărunți ; piciorul drept șchiopătează ușor și se ferește să nu alunece pe zăpada înghețată din curte.

Se oprește la cîțiva pași de poartă, cercetîndu-l atent pe tînărul care abia se mai ține pe picioare.

— Cine ești ?

— Numele meu e Radu Balmuș. Îl caut pe domnul Gheorghe Bocan.

— Eu sînt ! Cine te-a trimis la mine ?

— Maria. Maria Azoiței.

Bărbatul scoate o ușoară exclamație de surpriză.

— De unde vii ?

— De la mare. Călătoresc de azi-dimineață.

— Stai puțin, să leg cîinele.

Se-ntoarce după cîtva timp și îi deschide poarta.

— Poftim înăuntru !

Străbat amîndoi curtea înghețată, fără să scoată o vorbă. Casa e destul de arătoasă și întinsă, așa-numitul tip de casă-vagon, formată din mai multe camere, dispuse în lungime și comunicînd între ele. Bocan se oprește chiar la prima ușă și-i face semn să intre în casă.

— Lasă-ți paltonul aici, pe sălită ! îl îmbie el pe Radu.

Înăuntru e cald și bine. Camera e curată și primitoare. Mîini harnice au trecut pe-aici, dereticînd și așezînd fiecare lucrușor la locul lui. Bocan urmărește privirea încîntată a tînărului. Îl îndeamnă să se așeze lîngă soba în care zvîrle cîteva bucăți de lemn. Radu își apropie mîinile de teracota încinsă. Dogoarea moleșitoare a căldurii parcă îi pune sîngele în mișcare. În același timp, privește cu îngrijorare firișorul de apă care s-a format pe dușumea din zăpada topită de pe bocancii lui.

— Nu-i bai, surîde Bocan. Șterg eu, imediat, și nici n-o să se mai cunoască. Și zici că te-a trimis Maria ?

— Da. Ea mi-a dat adresa dumneavoastră.

— Acum vreo cîțiva ani a stat un timp bunicel la mine. A venit aici și tot pe vreme de iarnă. Parc-o văd. Un biet copil necăjit, nu știu dacă împlinise șaptesprezece ani,

Face o pauză, căutînd parcă să-şi aducă aminte de înfăţişarea ei de atunci şi să şi-o imagineze cum ar arăta acuma.

— E tot atît de frumoasă ? întreabă, ceva mai tîrziu, cu nostalgie. Fără să mai aştepte răspuns, se îndreaptă şchiopătînd spre bufetul aflat într-un ungher al camerei şi scoate de acolo nişte slănină afumată, un colţ de brînză şi o bucată de pîine. Pune totul pe o farfurie şi i-o întinde, îmbiindu-l să se aşeze la masă. Radu nu aşteaptă să fie invitat a doua oară. E lihnit de foame şi bunătăţile din farfurie îl ispitesc cum nu se mai poate. Bocan umple şi un pahar cu vin negru, dintr-o damigeană pe care o ţine în săliţa de la intrare. Abia după ce tînărul isprăveşte să mănînce îl întreabă dacă are unde să doarmă.

— Eu ? Nicăieri... Nu cunosc pe nimeni aici, se fîstîceşte. De fapt, Maria mi-a spus doar atît : să vin la dumneavoastră, ca să mă prezentaţi lui Vasile, să aibă grijă de mine, că sînt neam de-al lui şi mă aflu la ananghie.

— Chiar aşa ţi-a spus ?

— Da !

Bocan încruntă uşor sprîncenele :

— Trebuia să mă gîndesc de la bun început la asta! Că doar nu ai venit aici de florile mărului. Va să zică, aşa stă treaba ? Eşti urmărit ?

— Nu. Cel puţin aşa cred. Dar nici nu mai puteam rămîne acolo.

— Măi băiete, eşti sigur că nu ţi-au luat urma ?

— Da, domnule Bocan ! Sigur !

— Ascultă, mie să nu-mi mai spui aşa, că nu-mi place să mă domnească nimeni. Să-mi zici simplu : bădiţa Gheorghe. Ai înţeles ?

— Da.

— Şi-acum, uite cum stau lucrurile. Vasile nu-i acasă, că lucrează în schimbul de noapte, aşa că abia mîine dimineaţă o să dai ochii cu el. Deocamdată, o să rămîi peste noapte aici, la mine.

Bădiţa Gheorghe îi face semn să-l urmeze în camera alăturată.

— Ai să dormi în patul feciorului meu, că el e plecat la armată. De mîine te muţi la Vasile. Sau rămîi aici la mine, asta depinde de cum o hotărî el. Şi-acum, dezbracă-te şi culcă-te, cît mai repede, că de-abia te mai ţii pe picioare de oboseală. Noapte bună !

Cînd Radu se trezeşte din somn a doua zi dimineaţă, viscolul încetase. Priveşte pe fereastră. Doi bărbaţi se zbat să facă o pîrtie prin troienele de zăpadă, pînă la poartă. Unul din ei e bădiţa Bocan, iar celălalt — Radu se freacă la ochi, crezînd că încă mai visează — e leit Ion Dinu.

Se spală şi se îmbracă în grabă. Arde de nerăbdare să-l cunoască mai repede pe omul acela.

— El e băiatul de care ţi-am vorbit, îl recomandă Bocan.

Vasile e un bărbat înalt, bine făcut, cu faţa brăzdată de cute adînci şi arsă de soare. Îi întinde palma voinică şi aspră.

— Maria Azoiţii te-a trimis la mine ?

— Da !

— Unde zici că ai lucrat ?

— La Atelierele şantierelor navale.

Vasile tresare :

— Ce meserie ai, băiete ?

— Forjor.

— Atunci... atunci înseamnă că l-ai cunoscut pe frate-meu.

— Pe nea Ion Dinu ?

— De unde știi că despre el e vorba ?

— Da'ce, parcă nu semănați ? Am lucrat la aceeași forje. Eram cu el...

Pe fața lui Vasile Dinu a trecut pentru o clipă un nor întunecat. Cînd își revine, îl ia prietenește pe după umăr :

— Măi băiete, mică-i lumea asta ! Ia uite, tu, care va să zică, ai lucrat cu bietul frate-meu ! Țineai la el, nu-i așa, că era om bun, săracul !

— Ca la un frate mai mare.

— D-apoi, de-acum, eu ți-s fratele ăsta. Ai să stai la mine și-om împărți împreună bucurii și necazuri. Mîine te duc la fabrică. Vorbesc cu meșterul să te angajeze.

***

Orașul acela a însemnat pentru el o a doua casă, o a doua familie. Vasile Dinu l-a învățat să cunoască pe de-a-ntregul tainele meseriei.

...Era într-o seară de toamnă. O ploaie măruntă și rece se abătuse asupra orașului. Conform înțelegerii dinainte stabilită, urmau să se întîlnească toți cinci, ca de obicei, în camera pe care-o închiriase unul dintre ei, un anume Mareș. Locuința acestuia se afla situată într-un cartier de vile cochete, aparținînd unor familii înstărite. Radu socotise că ideea nu era deloc rea, mai ales că vila nu era locuită de proprietar decît în timpul vacanțelor de vară. Întîlnirile lor puteau trece astfel neobservate și pentru că agenții Siguranței se interesau numai de car-

tierele marginașe ale orașului, unde presupuneau ei — și pe bună dreptate — că grupurile antifasciste își desfășoară intens activitatea.

Radu urcă alene strada în pantă. În lumina slabă a unui bec deslușește printre brazi vila unde se află camera lui Mareș. În seara asta a venit cu o oră mai devreme decît altădată, fiind hotărît să facă o verificare minuțioasă a securității locului lor de întîlnire. Ultima oară, adică în urmă cu o săptămînă, una dintre fete, Lia, a avut senzația că e urmărită.

Radu se preface că urcă în continuare și trece mai departe de poarta vilei. La cîțiva pași mai încolo se află un loc de casă neîngrădit, pe care proprietarul a depozitat bolovani și bîrne în vederea unei viitoare construcții. De aici poate să urmărească, fără să fie observat, tot ce se petrece pe stradă. Locul e întunecos, o ascunzătoare ideală.

Radu sare peste șanțul adînc ce musteşte de apă și se cațără cu îndemînare pe povîrniș. Cînd ajunge sus, se ascunde îndărătul unei stive de bîrne pe care și-a fixat-o drept punct de observație.

A trecut aproape o oră de așteptare încordată. Ploaia nu mai contenește. Cerne mărunt, ca prin sită. Bascul s-a muiat și picăturile reci i se preling pe față, îi pătrund pe gît, strecurîndu-se pe lîngă gulerul fulgarinului îmbibat de apă. E hotărît să îndure urgia vremii, chiar de-ar fi să răcească zdravăn, numai să se asigure dacă temerile celorlalți sînt sau nu îndreptățite. Ca o măsură de prudență, nu a împărtășit nimănui hotărîrea sa.

Nu poate să vadă în întuneric cît e ceasul, dar bănuiește că ora fixată pentru întîlnire se apropie. Ivirea, în capătul

de jos al străzii, a două siluete îi confirmă acest lucru. Cînd siluetele se apropie, își dă seama că sînt Olga și Adrian. Amîndoi se adăpostesc de ploaie sub o umbrelă neobișnuit de mare, ca o bucată de foaie de cort.

„Unde-or fi găsit umbrela asta popească ?" zîmbește Radu unui gînd șăgalnic. Dar zîmbetul i se șterge imediat de pe față. Olga și Adrian au deschis poarta grădinii și au pășit pe poteca, îndreptîndu-se spre vilă. În urma lor, ascunzîndu-se în întuneric, s-a strecurat ca o pisică un individ scund, îmbrăcat într-un hanorac de culoare închisă. Pe cap poartă o glugă trasă pînă peste frunte, ceea ce îl împiedică pe Radu să-i zărească fața.

Acum individul s-a oprit în dreptul porții. Probabil că cercetează cu atenție împrejurimile. Stă acolo, la pîndă, ascuns privirilor lui Radu de trunchiul gros al unui brad ce străjuiește poarta și pesemne chibzuiește ce să facă mai departe. Contrar așteptărilor lui Radu, după cîteva minute, individul reapare pe stradă. Îl zărește destul de bine cum urcă panta. Apoi dispare iar într-o fîșie de întuneric. După aceea, aude o bufnitură urmată de o respirație greoaie, sacadată, și Radu simte cum îi zvîcnește tîmpla de emoție și încordare. Individul a sărit peste șanț și urcă povîrnișul chiar spre locul ascunzătorii unde se află el. Acum e foarte aproape, numai la cîțiva pași, îi aude clar respirația. Dacă își trădează prezența, e pierdut.

Trec cîteva minute apăsătoare. Deodată, tresare. În capătul de jos al străzii a apărut Lia. Merge repede, cu pași mărunți, cu o bășmăluță atrînsă pe cap, sub care Radu îi ghicește șuvițele roșcate. Fata e mai prudentă decît ceilalți doi. Trece de poarta vilei, prefăcîndu-se că merge

mai departe, apoi, ca și cum și-a amintit ceva, se oprește și se întoarce brusc, cercetînd cu atenție strada. Oprirea ei neașteptată are darul să-l descopere neadăpostit pe un alt individ care, evident, o urmărise. Bărbatul ascuns în preajma lui Radu scapă printre dinți o înjurătură.

„Așadar, sîntem urmăriți ; unul dintre noi a fost imprudent sau, ceea ce ar fi și mai grav, a deconspirat."

Se vede că și Lia gîndește la fel cu el, deoarece pornește mai departe, în susul străzii, și dispare în întuneric. Individul care a urmărit-o se îndreaptă spre șanț, îl sare și urcă povîrnișul. Pare mai sprinten și deci mai tînăr decît celălalt, fiindcă a executat mișcările cu ușurință. Cînd ajunge sus, fluieră încetișor de trei ori.

— Sînt aici ! îi răspunde șoptit cel care urmărise pe Olga și Adrian. De ce te-ai oprit ?

— Cred că fata și-a dat seama că-i urmărită. Am sărit șanțul într-adins. Ea nu bănuiește că ești și tu aici. O să ies din ascunzătoare și am să cobor prin mijlocul străzii. Fata o să-și închipuie că m-am dus să aduc întăriri. Atunci o să reapară. Va intra precis în vilă, să-i anunțe și pe ceilalți că sînt urmăriți. Îi prindem pe toți, înțelegi ?

— În regulă. Te aștept aici.

Individul coboară povîrnișul ; se aude zgomotul săriturii peste șanț și imediat Radu îl zărește coborînd grăbit prin mijlocul străzii.

În vreme ce chibzuiește cum să procedeze mai bine își concentrează atent privirea spre stradă. Planul individului se dovedește logic. Lia își face apariția pentru o clipă, în conul de lumină din fața porții, apoi dispare în grădină.

Bărbatul ascuns lîngă el și-a aprins o țigară. Radu nu mai ezită. E un joc viața lui și a celorlalți tovarăși de

luptă. Din doi pași e lîngă individ și-i sare în spate. Celălalt nu apucă să se dezmeticească și două lovituri zdravene îl culcă la pămînt.

Îi scotocește buzunarele cu febrilitate. Mai întîi scoate o lanternă și o pereche de cătușe, apoi găsește ceea ce-l interesează cel mai mult : un revolver browning. Acum răsuflă mai ușuat.

Cînd individul de pe stradă se întoarce la ascunzătoare, se trezește cu revolverul în piept.

— Ce-nseamnă asta ? Ai înnebunit ? bolborosește el, fiindcă în întuneric nu-și dă seama cu cine are de-a face.

— Dacă țipi sau faci vreo mișcare, trag ! îl amenință Radu. Înțelegi ?

— Cine dracu ești și ce vrei ?

— Fără întrebări ! Acum faci tot ce-ți spun eu, altfel te curăț imediat.

Deși ține degetul pe trăgaci, Radu știe bine că nu va trage. Dar individul nu are de unde să ghicească intențiile lui. Dimpotrivă. Se pare că vocea amenințătoare îl impresionează. Fascicolul luminos al lanternei care i l-a fixat drept în ochi îl derutează și-i crecază un puternic complex de inferioritate.

— Ce am de făcut ?

— În primul rînd... aruncă revolverul.

— Nu am revolver.

— Așa ? Bine ! Văd că nu mă asculți. Poți să-ți faci rugăciunea. Dar repede, că sînt grăbit !

— Stai, stai, omule ! Uite...

Individul ezită. A scos din buzunarul pardesiului revolverul și e tentat să apese pe trăgaci. Dar nu mai are timp să reflecteze la ce-ar putea să facă. Radu îl izbește peste mînă cu iuțeala fulgerului, și revolverul zboară cît colo.

— Mă crezi prost ? Întinde mîinile !

Dezarmat și surprins de rapiditatea și hotărîrea adversarului, celălalt nu mai îndrăznește nimic. Întinde docil mîinile și se trezește cu ele prinse în cătușe.

— Întoarce-te ! îi poruncește Radu. Ia-o înainte !

La cîțiva pași e o groapă cu var, adîncă de aproape patru metri. Cînd ajung aproape de ea, îi strigă din nou :

— Sări !

Individul ezită, dar revolverul din coastă nu-l lasă să se gîndească prea mult. Se aruncă-n gol, avînd grijă să nu cadă cu fața înainte.

„Și acum, să rezolvăm treaba în întregime, gîndește Radu. Și cît se poate de repede."

În drum, ridică revolverul individului și golește încărcătorul de gloanțe. Coboară povîrnișul, iese în stradă, deschide poarta și urcă pe potecă. Ajunge la ușa din spatele vilei. Acolo e o scară de serviciu, care duce direct la camera lui Mareș, la etaj. Își luminează drumul cu lanterna. De dincolo de ușă răzbat glasuri agitate. Ciocănește de trei ori. E consemnul. Îi deschide Mareș.

— Bine c-ai venit !

— Ce s-a întîmplat ?

Radu îi cercetează pe toți patru cu privirea.

— Fata asta susține că sîntem urmăriți ! și o arată pe Lia.

— De ce n-ați verificat ? întreabă cu asprime Radu. Are dreptate !

— Ce vrei să spui ?

— Ce-ai auzit. La poarta vilei pîndeau doi agenți. Unul s-a dus să aducă întăriri. Pe celălalt l-am dezarmat. Iată-i revolverul.

— Cum de ne-au descoperit ? ! întreabă Olga.

— Eu cred că nu există decît un singur răspuns. Radu fixează din nou cu privirea pe fiecare. Unul dintre noi a trădat. Dar acum nu e timp de judecată. Trebuie să ne împrăștiem cît mai degrabă, pînă nu se întoarce celălalt agent cu întăriri.

Lia și Olga dau să iasă din încăpere, dar nu ajung bine la ușă și se aude vocea lui Mareș :

— Stați pe loc ! Nu iese nimeni !

În mîna lui Mareș se află revolverul pe care Radu îl așezase pe măsuță.

— Așadar, tu ești trădătorul ? izbucnește Adrian și face un pas către el.

— Ei bine, da, eu sînt !

Pe chipul lui Mareș a apărut o schimonoseală îngrozitoare. Dintr-un salt, Adrian e lîngă el. Mareș apasă pe trăgaci cu disperare. Zadarnic ! Nu se aude nici o detunătură.

— Lasă-l, Adriane ! Revolverul e descărcat ! strigă Radu, dar urletul de mînie al lui Mareș îi acoperă vocea.

— Ți-arăt eu ție ! și se repede spre Adrian, agitînd revolverul ca pe-o măciucă.

Acesta abia are timp să evite lovitura. Mareș izbește cu putere geamul care se face țăndări, își pierde echilibrul și prin deschizătură se prăbușește în gol.

— Repede, pe scări ! strigă Radu. N-avem vreme de pierdut ! Împrăștiați-vă ! Am să văd eu ce s-a întîmplat cu Mareș.

Cînd ajunge în grădină, își dă seama că Mareș nu mai are mult de trăit. Stropii de ploaie s-au întețit. Radu coboară, îngîndurat, poteca încadrată de brazii tăcuți și înnegurați ca și cerul.

În primăvară l-au încorporat și l-au trimis tocmai în celălalt capăt al țării.

Cazarma era așezată în centrul orașului. Un șir de clădiri mari, ca niște hale, cenușii și mohorîte. Recrutul Radu Balmuș pășește prin curtea cazărmii cu valiza de lemn într-o mînă, trăgînd cu coada ochiului către ceilalți tineri din coloană. Majoritatea sînt băieți de la țară : îi recunoaște ușor după veșminte. Umăr la umăr cu el, pășește cadențat un zdrahon, să tot aibă un metru și nouăzeci de centimetri înălțime. „Asta trebuie să fie muntean", gîndește Radu și nu se înșeală. Din două-trei vorbe, schimbate în fugă, află că-i cioban, tocmai de prin munții Buzăului.

Coloana recruților se oprește, la un semnal, în fața unei barăci de scînduri. Pe ușă, cineva a scris cu vopsea roșie cu litere de tipar, stîngace : *frizerie*.

— Toată lumea, cuferele jos ! strigă un caporal cu capela așezată șmecherește peste părul tuns scurt și lucios ca abanosul, de parcă și-ar fi dat cu cine știe ce pomadă pe el.

În ușa „frizeriei" s-a ivit un plutonier al cărui pîntec prea rotund și obrajii buhăiți de băutură îi amintesc lui Radu de popa Calistrat, din satul copilăriei.

Lîngă plutonierul pîntecos, la o depărtare bunicică, încremenit în poziție de drepți, așteaptă un soldat mărunt și negricios, îmbrăcat peste uniformă cu un șorț ce a fost cîndva alb.

— I-ai adus ? îl întreabă plutonierul pe caporal, ca și cum nu i-ar fi văzut pe cei cincizeci de flăcăi ce s-au înșiruit cuminți, doi cîte doi, în fața „frizeriei".

— Adus, să trăiți, don'plutonier! lipește călcîiele, reglementar și zgomotos, cu mîna la capelă, caporalul.

— Ascultă, leat, se adresează plutonierul, celor cincizeci de recruți. Uită-te bine la mine! De-acum încolo, eu sînt mama ta. Ai înțeles?

Privirea îi alunecă, fioroasă, printre rînduri, ca și cum ar căuta, cu tot dinadinsul, să-l găsească pe acela care nu știe cine e el. În sfîrșit, alegerea i se fixează tocmai pe ciobanul din munții Buzăului.

— Bă, cum te cheamă pe tine, ăla înaltu', cît prăjina de rufe a nevesti-mii? Și fiindcă flăcăul, emoționat și surprins, nu răspunde, plutonierul se îndreaptă direct spre el, în pas milităresc, cu un aer ce nu prevestește nimic bun. Bă, eu cu tine vorbesc, ce te faci că nu pricepi? Și mai înainte ca flăcăul să se dumirească despre ce e vorba, se trezește cu o pereche de palme, ce-i înroșesc obrajii.

— Vasile Bradu, să trăiți!

— A! Care va să zică știi să vorbești? Și cine-i mama ta?

— Apăi... matale oi fi de-acu înainte, răspunde repede vlăjganul, de teamă să nu mai încaseze iar ceva palme.

Răspunsul stîrnește hohote de rîs în rîndurile recruților, așa că plutonierul îl părăsește pe Vasile Bradu și face un „stînga-mprejur" impresionant pentru greutatea lui corporală, întorcîndu-se către ceilalți, înfuriat și țanțoș ca un curcan:

— Nu rîde, leat! Cin' ți-a dat permisie să rîzi? Eu trebuie să știu cum vă cheamă pe fiștecare, da' și voi să băgați la devlă că eu sînt plutonierul Cristea Barbălată și că după don' căpitan, care-i tatăl companiei, eu sînt al de-mi înec amaru cu voi. Ș-acum, fiștecare, cînd te

auzi strigat, intri-n frizerie să daî jos claia din cap. Într-un ceas-jumate să fie termenat. Executarea !

La început, Radu se întreabă cum e posibil să fie tunși cincizeci de oameni în nouăzeci de minute ! Dar pe măsură ce tinerii sînt strigați de caporal și intră apoi pe mîna „frizerului", își dă seama că „operația" s-ar putea să se termine chiar mai repede decît a fost prevăzută. Pentru că frizerul are o dexteritate rar întîlnită și din cîteva clămpănituri de mașină îi tunde „numărul zero". Cei tunși se uită într-un ciob de oglindă aninat de un cui în „frizerie", și parcă nu le vine să creadă. Chipuri tîmpe, capete chiluge răsar în frîntura de geam lucios. „Parcă am fi niște ocnași", reflectează cu amărăciune Radu.

Pînă în seară s-a făcut și „echiparea leaților", ca să fie arătoși la inspecția domnului căpitan, mîine dimineață.

Căpitanul Jean Florescu, un tip uscățiv, pare suferind de stomac. Tot regimentul știe însă că, în ciuda aparențelor, căpitanul nu e un om rău și că a căzut de trei ori la examenul de maior, nu pentru lipsă de inteligență, ci din cu totul alte motive. Comandantul garnizoanei, generalul Dobrău, a încercat, rînd pe rînd, să-și mărite măcar una din cele trei fete cu căpitanul, dar acesta a rezistat eroic, în ciuda tuturor presiunilor. Represaliile generalului s-au tradus în fapt prin intervenții categorice împotriva lui Jean Florescu la comisia de examinare a ofițerilor care urmează să fie avansați la gradul de maior.

E o dimineață de martie, cu cer senin. Vîntul aspru macină rămășițele de zăpadă. Căpitanul Florescu trece în inspecție compania de recruți, cu înfățișarea sa posacă, parcă veșnic nemulțumită de tot ce zărește dinaintea ochilor. La un moment dat se oprește și se adresează peste

capetele lor, de parcă ar fi vorbit cu cineva aflat undeva, în spațiu :

— Cine dintre voi are scrisul frumos ? Doi pași, înainte !

Trei flăcăi ies din rînduri. Căpitanul îi privește ca și cum nu și-ar aminti nimic despre ce a întrebat cu cîteva clipe mai înainte. După un timp, clipește și în sfîrșit ochii săi șterși, cenușii, licărește satisfăcuți :

— Cum te numești ?

— Radu Balmuș, să trăiți !

— Sper că o să fiu mulțumit de tine. Face o pauză, apoi tresare, ca și cum și-ar aminti de ceva. Bărbălată !

— Ordonați ! tună plutonierul și-și deplasează pîntecul cu o viteză uimitoare, în direcția căpitanului.

— Ia aminte ! Soldatul Radu Balmuș e numit furierul companiei.

— Înțeles ! Soldatul Radu Balmuș, furierul companiei, repetă plutonierul, ținînd să demonstreze căpitanului că a reținut cu exactitate ordinul.

Radu nu-și poate ascunde un zîmbet de mulțumire.

După prima zi de instrucție, la sala de mese se comentează în fel și chip „norocul care a dat peste Radu Balmuș". De fapt, și el și-a dorit acest lucru. Un furier are și timp liber, poate să iasă în oraș cu corespondența, are deci posibilitatea de a se mișca mult mai în voie decît ceilalți soldați din companie. Va trebui să profite de această libertate pentru a lua, cît mai repede posibil, legătura cu tovarășii.

După-amiază, căpitanul îl supune la „proba practică" : întocmirea unui registru unde sînt trecuți toți soldații și diferite rubrici necesare activității din companie. Rezul-

tatul îl mulțumește vădit, deoarece îi face semn lui Radu să se așeze pe un scaun la masa cu miros de rășină și acoperită cu hîrtie violetă care îi servește drept birou de lucru. Ba, pe deasupra, îi mai întinde și tabachera, îmbiindu-l să aprindă o țigară.

— Vă mulțumesc, domnule căpitan, nu fumez.

— Nici eu, răspunde neașteptat căpitanul, fără vreo urmă de supărare, pentru că a fost refuzat. De fapt, port tabachera în buzunar numai așa, să-i servesc pe fumători, explică el. Apoi, face o pauză și deși nu se uită direct în ochii lui, Radu are senzația stranie că e examinat cu multă atenție. De unde ești de fel ? îl întreabă deodată, ca și cum și-ar fi amintit brusc de existența lui în încăpere.

— Din Dobrogea, domnule căpitan.

„Trebuie să fiu prudent", își spune Radu. „Să-i dau răspunsuri cît mai vagi cu putință".

— Așa... Dobrogea... Căpitanul pare că își răscolește amintirile. N-am fost niciodată la mare, dar pe aproape, da. Eram tînăr, sublocotenent pe atunci, imediat după războiul mondial, cînd am făcut manevre la Medgidia. Cunoști orășelul ?

— Da, domnule căpitan ! L-am văzut cînd eram copil.

— De fapt, e un sat ceva mai răsărit, își continuă căpitanul Florescu șirul amintirilor. Era, pe atunci, un notar în Medgidia, un tip deștept, Spînu, și-avea o fată, o frumusețe rară. Avea o zestre bunicică fiică-sa. Dacă ar fi fost soția mea altfel ar fi stat acum lucrurile cu mine.

Și zîmbește trist imaginii depărtate.

*

Pentru Radu nu sînt motive să se teamă nici de căpitanul Florescu și nici de plutonierul Barbălată. Căpitanul îi

arată simpatie și nu a mai căutat niciodată să afle amănunte din trecutul lui ; probabil că nici nu-l interesează. Cît despre plutonier, el „e ocupat" cu ceilalți soldați din companie și fiindcă e „vulpe bătrînă" a înțeles că furierul e „protejatul" căpitanului, așa că îl evită.

Toată această stare de lucruri îi convine, pentru că a primit sarcini precise asupra celor ce are de făcut din momentul încorporării în armată.

Radu are nevoie de timp și liniște. Și le are pe amîndouă. După ce „prospectează terenul" vreme mai îndelungată, se hotărăște să-l încerce pe caporalul cu părul lucios și negru ca abanosul. E un băiat dezgheţat la minte. Înainte de armată, a lucrat la o schelă petroliferă din împrejurimile Ploieștiului.

Ocazia s-a ivit pe neașteptate, cu prilejul unei razii efectuată de Siguranță într-un cartier locuit îndeobște de muncitori. Razia se desfășura în stil mare și fusese necesar să se apeleze nu numai la forțele polițienești, ci și la armată.

Compania căpitanului Florescu a primit misiunea să înconjoare un cinematograf — singurul din cartier — și să nu permită nici unuia dintre cei aflați acolo să străbată în afară. pînă ce nu e verificat de un grup format din cinci agenți de la Siguranță.

...Noapte senină de vară, fără strop de nor, de se vede aproape ca ziua. Toate ieșirile sînt supravegheate de compania căpitanului Florescu, așa că în cazul cînd ar exista vreun „suspect" în interiorul cinematografului, n-ar avea nici o șansă să scape.

Radu face în așa fel ca să fie împreună cu caporalul. Vrea să vadă cum reacționează într-o asemenea misiune. Desigur, nu își face prea mari iluzii. S-ar putea ca acesta

să se ferească de el, să-și ascundă adevăratele sentimente, dar cine știe cum se ivește vreo ocazie ?

...Stau așa, împreună, cam de vreo jumătate de oră, la postul lor de observație, și nu se întîmplă nimic deosebit.

— Aș vrea să fumez o țigară, întrerupe brusc liniștea caporalul.

— N-ai decît. Cine te oprește ?

— Am uitat țigările în dormitor.

— Nu știi că eu nu fumez ?

— Așa e, încuviințează el necăjit. N-ai vrea...

S-a oprit din vorbă și scrutează, încordat, cu privirea spre colțul clădirii. Radu zărește și el, în aceeași frîntură de secundă, o umbră ce se furișează, ca o pisică, pe scara de incendiu a cinematografului și simte cum inima îi bate, deodată, năvalnic. Din depărtare se aud acum strigăte nelămurite, dar destul de puternice.

Radu își dă seama că, la rîndul lui, celălalt îl cercetează pe furiș, dar se preface că n-a observat nimic. Se gîndește că omul care s-a strecurat pe scara de incendiu a cinematografului, evitînd în acest fel, pe cît posibil, o întîlnire cu agenții Siguranței, poate fi un tovarăș de luptă, un comunist cunoscut și urmărit de aceștia.

Larma se apropie.

— Dacă mai am, totuși, o țigară, pe aici, fir-ar să fie de treabă...

Se preface că e preocupat să caute prin buzunarele vestonului. S-a întors cu spatele spre clădirea cinematografului, încercînd astfel să-i acopere vizibilitatea lui Radu. Dar tînărul forjor reușește să zărească, preț de cîteva secunde, umbra omului ce încearcă să se strecoare, în stradă, printr-o spărtură a gardului. În același timp, apar

un agent și doi sergenți de poliție, așa că urmăritul e nevoit să se retragă, cu repeziciune, îndărătul gardului.

— L-ați zărit ? șuieră agentul, gîfîind de alergătură.

— Pe cine ? întoarce întrebarea caporalul.

Agentul înjură de mama focului și parcă ar vrea să-l ia la palme pe caporal.

— Mă, l-ai văzut ori nu ?

— N-a trecut nici măcar o pisică pe aici, domnule.

Agentul pufnește pe nări. Răspunsul caporalului îl calcă pe nervi. Se-ntoarce către Radu.

— Nici tu n-ai văzut nimic, nu-i așa ? Sau dormi cu ochii la stele și cu gîndul la ăi de-acasă ?

— N-am văzut pe nimeni, domnule.

O clipă, numai o clipă, privirile celor doi ostași se întîlnesc. Radu percepe în ochii caporalului o ușurare.

— N-avea pe unde să iasă, decît pe aici, stăruie cu încăpățînare agentul. Dacă nu l-ați văzut nici unul dintre voi, înseamnă că e ascuns pe undeva, pe aproape. Ia căutați !

Agentul aprinde o lanternă și îndreptă fascicolul luminos de-a lungul gardului. În aceeași străfulgerare de gînd, Radu s-a repezit, odată cu caporalul, în direcția unde s-a ascuns urmăritul, ca nu cumva polițiștii să le-o ia înainte. Își strecoară capul prin spărtura ulucilor și privește cu atenție de-a lungul porțiunii strîmte dintre gard și clădirea cinematografului. Și din nou îl zărește pe omul acela, de astă dată ghemuit, parcă una cu pămîntul. Alături de el, simte răsuflarea fierbinte și încordarea celuilalt.

— Nu se vede nimic ? urlă agentul, nerăbdător.

— Nimic, domnule !

Au răspuns într-un singur glas.

— Ei, drăcia dracului, că doar nu-i fantomă !

Fascicolul de raze al lanternei cade apoi pe scara de incendiu.

— Să urce unul dintre voi pe scară !

Caporalul se cațără cu iuțeală pe trepte. Cînd ajunge sus, dispare pentru o clipă pe platforma îngustă, apoi reapare în capul scării, coboară și raportează agentului :

— Acolo-i o ușă închisă pe dinăuntru.

...Peste o jumătate de oră, razia ia sfîrșit. Agenții Siguranței și polițiștii se urcă în mașini, furioși de insucces.

Barbălată raportează căpitanului că și-a adunat toți oamenii companiei.

— Bine, plutonier ! Oamenii să meargă la culcare. E tîrziu și or fi obosiți.

*

Din seara aceea, Radu și-a găsit un prieten, a descoperit un om de încredere. Prin caporal a făcut legătura cu organizația U.T.C. din oraș. A trecut un an de cînd se află aici. Într-o dimineață călduță de aprilie, plutonierul Barbălată l-a înștiințat să se prezinte de urgență la comandantul companiei.

Căpitanul Florescu privește pe fereastră, gînditor, așa cum îi e obiceiul ; se pare că nici nu-l ia în seamă. Într-un tîrziu se întoarce spre el :

— Ești aici, Balmuș ? Încearcă să zîmbească, și ochii săi șterși, cenușii, licăresc satisfăcuți.

Fără îndoială, Radu îi e drag. Poate e chiar singurul om pentru care căpitanul are un sentiment mai deosebit.

— Am o veste bună pentru tine. De luni, ești repartizat ca furier la Comenduire. Ce zici ?

Radu își ascunde cu greu bucuria, dar îl încearcă, sincer, și o părere de rău : despărțirea de căpitan și de noul său prieten.

Ca și cum i-ar fi ghicit gîndul, căpitanul continuă, fără să mai aștepte răspunsul la întrebare :

— Nu ești singurul detașat de aici. Eu am fost numit, tot în cadrul Comenduirii, șeful biroului secret, deci vei fi subalternul meu direct.

Radu salută milităreşte, face „stînga-împrejur" și aleargă după caporal.

— Ai auzit ? îl întreabă.

— Ce ?

— Cum, nu știi nimic ?

Îi povestește, pe nerăsuflate, ce i-a spus căpitanul Florescu și îi mărturisește părerea de rău că nu vor mai fi împreună.

— Ba e foarte bine așa... cum nu se poate mai bine ! Îți dai seama, Radule ? Din cînd în cînd ai să te poți descazarma. Vei avea, astfel, o mai mare libertate de acțiune.

*

Pentru zilele cînd era descazarmat Radu închiriase o cameră mobilată la un oarecare „nea Sandu", pensionar, fost slujbaș la *Căile ferate*. Nimeni din cartierul gării, acolo unde îi e locuința, nu-l cunoaște sub un alt nume și nici bătrînul nu se supără de lucrul ăsta. Ba, dimpotrivă. Faptul că toată suflarea, de la mic la mare, îl salută cu respect și-i zice „nea Sandu" îi satisface orgoliul, socotindu-se un fel de „înțelept al cartierului".

Întreaga casă are trei încăperi și o bucătărie. În camera din față, de la stradă, locuiesc „nea Sandu" și soția lui, o

bătrînă mică, slabă, care calcă totdeauna cu fereală, parcă să nu tulbure somnul cuiva. Camera din mijloc e ocupată de un nepot al bătrînului, muncitor tipograf, membru al Uniunii Tineretului Comunist. Deşi nu a împlinit nici douăzeci şi cinci de ani, are de-acum trei copii. Ultima cameră, aceea lipită de bucătărie, e a tinerilor. Nu-i nici mare şi nici arătoasă. În schimb, sticleşte de curăţenie. Fiecare cameră are intrare separată, din curte. Cîndva, le unea cîte o uşă pe fiecare dintre ele, dar cînd s-a pensionat nea Sandu s-a gîndit că n-o să mai poată rezista dintr-o biată pensie, aşa că a zidit uşile, s-a retras cu bătrînica lui într-o singură cameră, iar pe celelalte două s-a hotărît să le închirieze. Pe la mijlocul lui octombrie, nepotul lui „nea Sandu" a fost arestat, pentru că în cursul unei acţiuni greviste răspunsese, cu aceeaşi monedă, loviturilor de baston pe care i le aplicase un poliţist.

— Crezi că vor smulge ceva copoii de la el ? îl întrebase cu îngrijorare caporalul, chiar în după-amiaza aceea, cînd Radu îi împărtăşise temerile lui.

— Nu, nu de asta mă tem. Dar copoii, cum le zici tu, vor face, cît de curînd, o percheziţie domiciliară, aşa cum se obişnuieşte. Dacă găsesc ceva, sînt şi eu în pericol de a fi descoperit.

Peste noapte, caporalul, fiind învoit, a rămas să doarmă la Radu. A doua zi, dimineaţă, nici nu apucaseră să se dea jos din pat, cînd, au auzit hămăiturile cîinilor la poartă. S-au uitat pe fereastră. „Nea Sandu", numai în pijama şi papuci, e îmbrîncit de doi necunoscuţi, care se reped apoi în camera nepotului lui „nea Sandu".

— Ai avut dreptate ! murmură caporalul.

Se îmbracă amîndoi şi ies în curte, tocmai în momentul cînd din casă se iveşte unul dintre cei doi necunoscuţi.

— Locuiți aici, fraților ?

— Da, răspunde Radu, repede, pentru amîndoi. Sîntem descazarmați.

— Aha !

Nu-și dau seama ce vrea să însemne acest „aha" al individului și atunci Radu adaugă :

— Eu lucrez la Comenduire.

Fața necunoscutului se mai luminează :

— Mda ! Aș putea să vă văd actele ?

— Poftiți actele, numai că vă rog să ne spuneți, fără supărare, în ce calitate ne legitimați ?

— Mda, desigur, ai tot dreptul, răspunde celălalt, răsfoind cu interes actul militar al lui Radu. Sînt comisarul de poliție Ducu. Dacă îți dă mîna, n-ai decît să întrebi de mine la orice comisariat.

În cameră țipetele și plînsul au încetat. Pe ușă își face apariția cel de-al doilea necunoscut. Trece cu privirea peste tinerii militari, apoi se adresează comisarului :

— Aici n-avem ce găsi la sărăntocii ăștia. Trebuie să cercetăm în împrejurimi, să luăm informații și de pe la vecini... Face o pauză și din nou măsoară cu privirea pe Radu și prietenul său. Cu ei ce e ? Sînt în regulă ?

— Da ! Flăcăul ăsta — și îl arată pe Radu — lucrează la Comenduire.

După felul cum discută între ei, se pare că cel de-al doilea necunoscut deține o funcție superioară aceleia a comisarului.

— Ia ascultați, băieți, se adresează el acum către Radu și caporal, sînteți ostași în termen ? Și continuă, fără să mai aștepte aprobarea lor : Ați jurat credință maiestății sale și neamului. Așa-i ? Și iar nu așteaptă nici un răspuns : N-ați observat nimic suspect la amărîtul ăsta ?

Arată, dispreţuitor, cu degetul întors spre camera tipografului. Cred că ştiţi că-i arestat...

— Nu, domnule, răspunde limpede Radu. Nu ştim nimic despre el. Noi, cu ale noastre... Venim seara, tîrziu, acasă, obosiţi de programul de peste zi.

— Părea să fie un om cumsecade, nu se poate abţine să nu adauge caporalul.

— Nu ţi-am cerut părerea ! Mie să-mi răspunzi scurt şi precis, ca la armată. Dacă ştii ceva, bine, dacă nu, tot vom afla noi. Hai, Ducule, să mai aruncăm o privire prin curte şi după asta să mergem prin vecini.

Se îndepărtează, fără să-i salute. Comisarul îl urmează docil.

— Le-ai notat numele ? întreabă el cînd socoteşte că nu mai poate fi auzit.

— Da, domnule inspector.

— Foarte bine. Trebuie să-i verifici neapărat. Mă tot întreb ce caută doi militari, şi încă unul de la Comenduire, în viesparul comunist din cartierul ăsta !

— Poate că-i o întîmplare.

— Da, poate... În orice caz, cercetează !

— Am înţeles, domnule inspector !

*

— Sînt comisarul Ducu, se legitimează el, cînd întîlneşte privirea întrebătoare a căpitanului.

— Am onoarea. Cu ce vă pot fi de folos ?

Ca de obicei, căpitanul Florescu pare dezinteresat de tot ce se întîmplă în jurul lui. Îl invită pe comisar să ia loc pe un scaun.

— E cam strîmt aici, la mine, se scuză el. Cameră de burlac, domnule comisar, ce să-i faci ? Oftatul lui trezeşte

un zîmbet compătimitor și înțelegător în același timp pe fața comisarului.

— Mi-am permis să vă deranjez acasă, pentru ca discuția noastră să aibă un caracter cît mai secret.

— Mai secret decît la serviciu ? ! se miră căpitanul.

— Tocmai voiam să vă explic. N-aș fi vrut să fiu văzut la Comenduire, deoarece e vorba de un subaltern al dumneavoastră.

Nici o fibră nu tresare pe fața căpitanului Florescu.

— Vă ascult, domnule comisar !

— Doresc să aflu, din dispoziția domnului inspector-șef al Siguranței, dacă numitul Balmuș Radu e om de încredere sau nu.

— Din moment ce lucrează cu mine...

— Nu vă supărați. E verificat ? Din ce mediu provine ? Aveți la dosarele respective amănunte privind persoana lui ? Dacă nu, bineînțeles, cu permisiunea dumneavoastră, ne vom informa noi, în amănunțime.

— Uite ce, domnule comisar... Nu știu cu ce anume v-a deranjat acest ostaș...

— Cu nimic. E numai o simplă verificare, la ordin...

— Mi-ați spus adineauri... Din ordinul domnului inspector-șef al Siguranței...

— Exact. Am omis să vă relatez faptul că numitul locuiește, cînd e descazarmat, în aceeași casă cu un individ periculos, care a fost dealtfel arestat.

— Și numai pentru atîta lucru îl bănuiți ?

— Domnule căpitan, în meseria noastră sîntem datori să cercetăm tot ceea ce ne apare ca suspect. Arestatul, tipograf de meserie, e bănuit că ar avea și o tipografie clandestină... Din păcate, n-am reușit să aflăm nimic de la el, oricît ne-am străduit. Dar un vecin, un cîrciumar, susținea că...

— Mă iertați că vă întrerup. Pe mine nu mă interesează decît ostașul meu. Ați primit vreo reclamație împotriva lui ?

— Nu, domnule căpitan. Ce e drept...

— Simplul fapt că locuiește sub același acoperiș cu acel tipograf nu justifică nici un fel de bănuială. Cel puțin asta e părerea mea. În orice caz, vă promit că îl voi verifica, în mod serios, pe subalternul meu. Dacă aflu ceva, vă înștiințez numaidecît. Vă rog să transmiteți salutul meu cordial domnului inspector-șef al Siguranței.

Comisarul Ducu înțelege că nu mai are ce discuta cu acest căpitan acru și posomorît și că nici nu-i mai dorește prezența, așa că se ridică imediat, ia o poziție militărească și îngăimă un „vă mulțumesc", care ține loc și de „la revedere".

Contrar obiceiurilor lui, căpitanul Florescu aprinse o țigară după plecarea comisarului.

*

Pe la sfîrșitul lui februarie, iarna se abătuse grea peste oraș. Ningea viscolit, în rafale lungi, ce măturau străzile de la un capăt la altul, așezînd zăpada în troiene și iar spulberînd-o, ca într-un dans nebun, fără încetare.

În camera întunecoasă, cu pereții jilavi, acolo unde-i este „biroul", căpitanul Florescu triază corespondența secretă.

De la vizita aceea neașteptată a comisarului Ducu a luat hotărîrea să verifice, primul, toate plicurile sigilate și parafate cu ștampila „secret". Poate că e o măsură de precauție față de suspiciunile inspectorului-șef al Siguranței din marele oraș, poate că e tocmai o hotărîre fermă de a îndepărta orice bănuieli îndreptate împotriva subal-

ternului său. Cine poate să-l înțeleagă pe acest om atît de închis și necomunicativ ?

Printr-o adresă oficială l-a înștiințat pe comisarul Ducu asupra măsurilor luate, precum și faptul că a verificat minuțios pe furierul Balmuș Radu, dar nu i-a găsit nimic compromițător în dosarul lui. Comisarul i-a telefonat, mulțumindu-i și asigurîndu-l că nu-l va mai deranja cu această problemă, decît într-un caz excepțional.

Căpitanul deschide unul dintre plicuri care conținea și o notă confidențială a comisarului Ducu. Parcurge plictisit primele rînduri, apoi se oprește din citit și tresare emoționat. Acum citește cu mare atenție rîndurile dactilografiate :

Direcția Siguranței Statului
Ordin strict confidențial.

„Vă facem cunoscut că militarul în termen Balmuș Radu a fost condamnat pentru activitate comunistă.

Veți lua măsuri pentru ca numitul să fie pus imediat sub supraveghere strictă și să-l înaintați cu escortă armată Comenduirii pieții din garnizoana orașului nostru.

Alăturat vă remitem copia fișei personale a muncitorului comunist Balmuș Radu, pentru identificare și confruntare."

Comisar Tănăsescu

Se ridică de la birou, îngîndurat. Un timp, măsoară camera în lung și în lat, cu pași mari, apăsați. Se oprește și apasă pe butonul soneriei. Pe ușă năvălește plutonierul Barbălată.

— Ordonați, domnule căpitan !

În zadar așteaptă plutonierul, în poziție de drepți. Căpitanul Florescu e absorbit, în continuare, de gînduri. După o vreme, tresare și-i face semn plutonierului că nu mai are nevoie de el. Și din nou măsoară camera, de parcă în pașii aceia se află rezolvarea problemei care-i frămîntă întreaga ființă. În sfîrșit, se pare că a găsit o soluție. Deschide ușa și-l strigă pe plutonier :

— Barbălată !

— Ordonați, domnule căpitan !

— Trimite-l pe furierul Balmuș la mine.

— Imediat !

— Să-mi aducă un vraf de lemne, că mi-a înghețat și sufletul de atîta frig.

— Înțeles, să trăiți !

Și plutonierul Barbălată aleargă, cu aceeași surprinzătoare ușurință față de greutatea lui, să execute ordinul căpitanului, fără să se mire de ce pentru căratul lemnelor a fost numit astăzi furierul Balmuș, cînd în mod obișnuit treaba asta îi revine, dintotdeauna, plantonului de serviciu.

Cînd Radu intră în cameră, cu brațele încărcate de lemne, înțelege imediat că s-a petrecut ceva deosebit. Căpitanul are privirea ațintită asupra lui și în ochii aceia cenușii, de obicei inexpresivi, licăresc acum parcă două luminițe arzătoare, fosforescente.

A isprăvit de umplut soba și se pregătește să plece, dar căpitanul îl oprește, cu un gest hotărît :

— Balmuș !

— Ordonați !

— Cînd te liberezi din armată ?

— Peste o săptămînă, domnule căpitan.

— Să-ţi facă Barbălată formele chiar mîine dimineaţă. Căpitanul îi întinde hîrtia oficială, simplu, fără nici o mişcare teatrală, ca şi cum i-ar da să citească o scrisoare oarecare. Radu parcurge rîndurile încet, fără grabă. Apoi ridică din nou privirea spre căpitan.

— Arunc-o în foc ! Şi plicul.

Flăcările mistuie lacome hîrtiile. Lui Radu i se pare că în cameră e acum atît de cald, încît nici nu mai poate să respire.

— Vă mulţumesc, domnule căpitan...

— Am ştiut de la bun început, din prima zi cînd te-am cunoscut, că eşti un om... un om adevărat...

Apoi, îşi aprinde o ţigară, se reaşază pe scaunul de la birou şi urmăreşte cu privirea inexpresivă rotocoalele de fum alburiu.

A doua zi, cînd plutonierul Barbălată îi înmînează foile de drum, Radu îl întreabă emoţionat :

— Nu l-am văzut astăzi de dimineaţă pe căpitanul Florescu.

— A telefonat că e bolnav, dar m-a rugat să nu-i trimitem doctorul acasă. Crede că nu va lipsi pentru multă vreme...

*

Conductorul de tren îl întrerupe din lunga-i visare, anunţînd profesional :

— Urmează Gara de Nord...

Radu abia reuşeşte să se dezmeticească. Îmbracă în grabă pardesiul, îşi îndeasă pe cap pălăria de fetru cu boruri largi şi se pregăteşte să coboare. Nu are decît trei minute pînă la plecarea celuilalt tren, aşa că va trebui

să aleagă, cît va putea de repede, să nu-i piardă. Norocul îl ajută. Mecanicul a întîrziat cu revizia locomotivei. În schimb, trenul e plin. Nu mai găsește nici un loc în compartimente, dar nu-i pare rău. Se așază la o fereastră, pe culoar, și cînd trenul pornește, filmul amintirilor se derulează pe întinsul nemărginit al vremii...

*

Domnul chestor Lupulescu răsfoiește alene ziarul *Universul*. Urmărește cu interes mai ales știrile externe, de ultimă oră. Soneria telefonului îi întrerupe lectura. Cu un gest plictisit, ridică receptorul :

— Alo ! Chestorul Lupulescu la telefon. Cine ? Aaa ! Dumneavoastră sînteți ? Să trăiți, domnule prefect !

La capătul celălalt al firului se află Grigore Androne.

— Ce mai faci, domnule chestor ? Te plictisești ?

Lupulescu scrîșnește de furie neputincioasă. „Androne este la fel de înfumurat și batjocoritor ca totdeauna", gîndește el. Dar ca de obicei, și încă de atîția ani, trebuie să-i suporte toate obrăzniciile, căci n-are ce face. Așa că răspunde cu un ton ce se vrea cît mai politicos și mieros cu putință :

— Dar de unde, domnule prefect ? Am atîta treabă pe cap...

— Îmi pare rău, însă trebuie să-ți mai dau și eu încă una.

— Vă ascult !

— Îți mai amintești de unul... Radu Balmuș ?

Lupulescu își scormonește memoria obosită :

— Balmuș ? !

— Da. Era muncitor la *Atelierele șantierelor navale*. Îl pusesem sub urmărire.

— Aha ! Al de-a fost martor la tribunal... la procesul acela de pomină ?

— Așa ! Așa ! Văd că începi să-ți amintești. Nu te-a lăsat chiar de tot memoria.

Lupulescu înghite în sec și înjură în gînd de toți sfinții care-i vin la-ndemînă.

— A dispărut chiar în timpul manifestației... Pe urmă n-am mai aflat nimic despre el. O fi și murit. De-atunci...

— Ba află că e sănătos tun și... îmi pare rău că trebuie să ți-o spun, altcineva mai isteț și mai harnic decît dumneata mi-a adus informații precise despre el. Comisarul Tănăsescu. de la Siguranță, a aflat de la un om de-al său, de încredere, că individul a reapărut în oraș. Trebuie să dai de el neapărat. Altfel o să avem iar necazuri. Așa că faci cum crezi că e mai bine și mi-l scoți din pămînt, din iarbă verde, te privește... Ai înțeles, domnule chestor ?

— Ce trebuie să fac ?

— Am un plan simplu și eficace. Am aflat că maică-sa e grav bolnavă. O internezi imediat într-un spital și o ții sub supraveghere. Înțelegi ?

— Am înțeles !

— N-ai înțeles nimic, dar îmi execuți ordinele așa cum ți le transmit. E clar ?

— Bine. Așa voi face, domnule prefect.

— Du-te chiar în dimineața asta la bătrînă. Să-mi comunici și mie cum a mers treaba.

— Vă telefonez acasă ?

— Nu ! Sînt invitat la masa de prînz de către doamnișoara Raluca Stratulat. Să-mi dai acolo telefon.

— Am înțeles !

Chestorul așază receptorul în furcă, zîmbind acru. După aceea apasă pe butonul soneriei.

Cînd gardianul de serviciu își face apariția, îi ordonă să-i pună imediat la dispoziție un automobil.

— De unde mașină, domnule chestor ? se vaită gardianul. Singura care ne-a mai rămas zace în garaj.

— De ce ? se trezește întrebînd prostește Lupulescu.

— Are cauciucurile uzate. N-am primit altele noi, de la prefectură, pe luna asta.

Chestorul înjură — bineînțeles în gînd — prefectul și cauciucurile uzate, apoi îi cere gardianului să i se pregătească o trăsură.

Așezat pe canapeaua trăsurii, urmărește distrat străzile pe care le parcurge. Deși e duminică și e o zi însorită de primăvară, atmosfera orașului îi apare tristă și sumbră. Oamenii sînt abătuți, grăbiți și îngrijorați. Le citește pe față frămîntările și grijile. Norii războiului — care au cuprins aproape întreaga Europă — se întind pretutindeni, din ce în ce mai amenințători. Odată cu venirea trupelor germane, au pătruns în țară, mai mult ca oricînd, lipsurile și sărăcia. Bineînțeles, pentru chestorul Lupulescu schimbarea aceasta a trecut, mai ales la început, aproape neobservată. Singurul lucru care l-a impresionat neplăcut și l-a afectat în mod deosebit a fost ascensiunea lui Grigore Androne.

Mai întîi, faimosul proces al celor douăzeci și cinci de comuniști îi adusese lui Androne numirea ca subprefect.

Fostul său subaltern urcase deci vertiginos cîteva trepte bune în ierarhia administrativă, datorită sprijinului nemijlocit al temutului și puternicului om de afaceri Xenofonte Stratulat. Acesta, după pronunțarea unor sentințe, care însumau zeci de ani de temniță grea, s-a ținut imediat de

cuvîntul dat. Şi iată-l, în acest fel, pe Androne ajuns şeful lui, dîndu-i acum el dispoziţii şi revanşîndu-se cît mai des cu putinţă pentru necazurile îndurate în trecut. Nu încetase vechea animozitate dintre ei şi continuau să se urască cu aceeaşi înverşunare. Androne a ştiut să se folosească de influenţa lui Stratulat. De fiecare dată, indiferent de situaţia nou creată, Androne reuşea să se facă preţuit şi admirat. Cameleon desăvîrşit, îşi schimba imediat culoarea după împrejurări, fără nici o remuşcare, jucînd totul pe cartea care-i aducea cele mai mari avantaje.

Drept urmare, s-a trezit numit prefect al judeţului în mai puţin de două luni de la prima întîlnire cu noii săi prieteni, aflaţi la putere, şi probabil că nu avea de gînd să se oprească aici.

Revăzînd toate aceste întîmplări şi fiind atît de adîncit în gînduri, chestorul Lupulescu îl întreabă pe birjar abia cînd îşi dă seama că trăsura s-a oprit de cîtva timp la poarta unei căsuţe modeste :

— Am ajuns ?

— Da, dom'chestor. Aici e adresa pe care mi-aţi dat-o.

Chestorul se grăbeşte să coboare din trăsură şi bate puternic în uşa care dă direct în stradă. Aude, mai întîi, o tuse seacă, după aceea nişte paşi tîrşiţi şi uşa se deschide încet. În prag s-a ivit o femeie nu prea în vîrstă, dar peste care suferinţele au lăsat urme adînci. Faţa îi e brăzdată de cute, iar părul i-a albit mult înainte de vreme. Îşi frămîntă mîinile zbîrcite în neştire. Gestul acesta e numai un tic nervos, fiindcă se vede bine că prezenţa chestorului nici n-o emoţionează şi nici n-o înspăimîntă. Îl priveşte pe bărbatul din faţa ei fără prea mare interes, căutînd să-şi amintească dacă l-a mai văzut sau dacă l-a mai cunoscut cîndva.

Chestorul pare stînjenit. Abia acum și-a dat seama că nu-i va fi prea ușor să discute cu această femeie. De aceea, întîrzie să-i vorbească și să-i împărtășească scopul vizitei. Răsucește stîngaci borul pălăriei, apoi se hotărăște brusc. Își îndeasă pălăria pe cap și-i comandă cu voce tunătoare :

— Fă-ți bagajele cu ceva lenjerie și urcă imediat în trăsură !

Femeia nu pare mirată sau speriată. Mai degrabă i se citește în ochi o tristețe nemărginită.

— Cine sînteți dumneavoastră și unde vreți să mă duceți ? întreabă ea, într-un tîrziu.

— Sînt chestorul Lupulescu. Iată legitimația mea ! Îi întinde cartonașul, dar femeia nici nu se uită. Dumneata ești grav bolnavă și trebuie să te internezi în spital.

— Vă mulțumesc, domnule chestor, dar mă descurc și singură.

Și dă să se-ntoarcă în casă.

— Stai, femeie ! se repede chestorul după ea. Înțelege că-i un ordin !

— Ordin ? !

— Da. Al domnului prefect.

— Nu-l cunosc.

— Nici nu-i nevoie. Mie așa mi s-a ordonat, așa fac. Hai, grăbește-te, că n-am timp de povești !

Femeia încruntă ușor sprîncenele :

— Dar pentru ce mi se face atîta cinste ?

— Las' c-o să afli ceva mai tîrziu. Acum nu mai pierde vremea.

„E ceva necurat la mijloc, gîndește femeia, dar ce anume ? O fi în legătură cu Radu ?"

N-are ce face și se supune, mai ales că privirea amenințătoare a chestorului nu prevestește nimic bun. Strînge, cît poate de repede, cîteva lucrușoare și le îndeasă într-o paporniță, apoi se urcă în trăsură alături de chestor.

— Unde mergem acum, domnule chestor ? întreabă birjarul.

— La spital. Ai înțeles ?

— Da, domnule chestor.

Caii se urnesc din loc sub șfichiul biciului și pornesc în trap mărunt spre centrul orașului.

*

Domnul prefect Grigore Androne poruncește șoferului să oprească mașina în fața imenselor scări de marmură, albă, străjuite de patru lei sculptați în piatră. Îmbrăcat elegant, ca întotdeauna, proaspăt bărbierit, pudrat și parfumat, cu o splendidă garoafă roșie la butoniera pardesiului, urcă scările monumentale, fredonînd o melodie la modă.

Cînd i se deschide ușa de la intrare și pătrunde în vilă, se îndreaptă cu pași hotărîți spre bibliotecă, dar servitoarea îl oprește printr-un gest :

— Domnișoara vă roagă s-o așteptați pe verandă.

Androne se supune dorinței amfitrioanei. De la ferestre admiră frumusețea peisajului marin, în această însorită zi de primăvară. Cu tot cerul senin, marea e agitată și valurile înalte se sparg de faleză, bolborosind înciudate.

Noul prefect al orașului zîmbește mulțumit gîndurilor sale.

Nu a mai fost la vila Stratulat de mult timp. Pe atunci era un simplu agent de Siguranță. Datorită acestui

domn Stratulat a reușit să urce primele trepte ale ierarhiei. Dar le-a urcat greu și dacă nu avea noroc poate c-ar fi fost și astăzi la ordinele unui imbecil ca Lupulescu. Guvernanții de azi s-au dovedit dispuși să-l ajute mai mult și mai repede. Influența lor e din ce în ce mai mare. Deocamdată l-au și numit prefect, dar în curînd, dacă-i va servi cum trebuie, s-ar putea, ba e chiar foarte posibil, să-l avanseze într-o funcție și mai înaltă. Să zicem, ministru. Și de ce nu, la urma urmei ?

Domnișoara Raluca Stratulat intră pe verandă și-l întrerupe din visare. Deși e îmbrăcată în rochie neagră de doliu, pare mai frumoasă ca oricînd.

— Mă bucur că ați răspuns imediat invitației mele, domnule prefect.

Androne se înclină exagerat și sărută mîna delicată și înmănușată.

— Sînt încîntat să vă revăd, stimată domnișoară, deși împrejurările sînt atît de nefericite.

Raluca suspină zgomotos și-și șterge lacrimile cu colțul batistei îndoliate, avînd grijă să nu-i intre rimelul în ochi.

Se așază amîndoi pe fotoliile de bambus și Androne nu se poate abține să nu remarce linia suplă a Ralucăi. Această imagine îl încurajează și mai mult pentru a-și atinge scopul, și e decis să-l pună în aplicare chiar din acest moment.

* * *

Decesul domnului Xenofonte Stratulat se produsese pe neașteptate și în condiții din cele mai suspecte. Era joi noaptea. Vineri dimineața, intrigată de faptul că stăpînul

întîrzia să sosească la micul dejun, servitoarea urcase la etaj și ciocănise la ușa dormitorului.

Nu a răspuns nimeni, cu toate insistențele ei. Atunci a apăsat pe clanță și a pătruns în încăpere. Deoarece storurile erau trase, n-a deslușit prea bine la început dacă domnul Stratulat se află sau nu acolo. A ridicat storurile și la lumina zilei a văzut o scenă înspăimîntătoare. Domnul Stratulat zăcea pe parchet, ca și cum ar fi căzut pe cînd încerca să se dea jos din pat. Ochii îi erau sticloși, gîtul țeapăn, iar degetele mîinilor îi rămăseseră înfipte în cearșaful plapumei, pe care o tîrîse după el în cădere. Înfricoșată, a început să strige după ajutor.

Mai întîi a apărut din dormitorul ei domnișoara Raluca, apoi au urcat în fugă scările, la etaj, grădinarul, bucătăreasa și administratorul. Acesta din urmă, mai calm și mai stăpîn pe sine decît ceilalți, a telefonat unui doctor și l-a și expediat pe șofer cu mașina, pentru a-l aduce cît mai degrabă.

Bineînțeles, doctorul a constatat același lucru pe care-l bănuiseră cu toții. Și cum se procedează în astfel de împrejurări, a anunțat poliția de cele întîmplate, pentru ca medicul legist să constate, la fața locului, cauza precisă a morții. Bănuielile s-au confirmat întru totul : Xenofonte Stratulat a murit datorită unei puternice doze de otravă. Cum și în ce împrejurări se petrecuseră faptele ? Sinucidere, sau crimă ?

Comisarul Lungu a fost delegat să ancheteze cazul. Din interogatoriile pe care le-a luat celor aflați permanent în vilă a reieșit că de la o vreme Stratulat obișnuia să ia somnifere în fiecare seară înainte de culcare. Acest lucru nu se întîmpla niciodată mai devreme de miezul nopții.

Amîndoi medicii au fost de acord că moartea s-a petrecut cu opt ore înainte de a se descoperi cadavrul, cam pe la ora nouă dimineața. Era clar că în locul somniferului Stratulat înghițise otravă.

Corpul neînsuflețit al bogătașului a fost transportat la morgă. Analiza efectuată de experți a constatat urme de nitrat de argint atît în stomacul mortului, cît și pe paharul din care băuse în noaptea cu pricina. Ipoteza sinuciderii se excludea de la sine. La fel ca și aceea a unei morți prin imprudență. Acum, pentru comisarul Lungu era clar că în eleganta vilă de pe malul mării se petrecuse cea mai oribilă crimă cu putință : Xenofonte Stratulat fusese otrăvit. Dar cine era autorul ? Nici un indiciu, cît de mic ; nici o urmă suspectă sau o amprentă nu apăruseră, cu toate investigațiile minuțioase și competente ale comisarului. Nimeni din casă nu auzise și nu văzuse nimic deosebit în noaptea crimei, iar bănuiala că s-ar fi putut strecura cineva străin în casă era exclusă cu desăvîrșire. În fiecare seară, la ora zece, ușile se închideau pe dinăuntru cu chei și zăvoare. Era un obicei respectat cu strictețe de-a lungul anilor. Iar persoanele aflate în vilă, în noaptea respectivă, nu erau decît două, în afara lui Stratulat : domnișoara Raluca și servitoarea. Ceilalți — administratorul, grădinarul, bucătăreasa și șoferul — locuiau în oraș.

Comisarul Lungu era înciudat și nedumerit, dar hotărît să descopere asasinul cu orice preț.

Dintre toți cei ce aflaseră de moartea lui Stratulat, cel care se interesase în mod deosebit de acest caz fusese prefectul Grigore Androne. La început, fără nici un gînd anume, doar din respectul pe care i-l purta, pentru că-l sprijinise să ocupe postul de subprefect. Urmărise îndea-

proape ancheta și chiar ceruse să i se prezinte dosarul cu concluziile la care se ajunsese în urma cercetărilor întreprinse.

Sîmbătă dimineața, pe la ora zece, comisarul Lungu a cerut să fie primit urgent în cabinetul de lucru al prefectului. Androne l-a invitat imediat. Comisarul părea foarte tulburat :

— Ce s-a întîmplat ? l-a întrebat Androne, bănuind că-i aduce o veste neobișnuită.

— Domnule prefect, e vorba tot de cazul Stratulat.

— A intervenit ceva nou ?

— Da. Cred, adică sînt aproape convins că am descoperit criminalul. După cum știți, domnul Stratulat a fost otrăvit cu nitrat de argint. E o otravă puternică, chiar în doză foarte mică, fiind ușor solubilă în apă... Dar nitratul de argint nu se găsește pe toate drumurile. Evident, se vinde la farmacii și numai pe baza unor rețete medicale. Așa că m-am hotărît să cercetez personal, în cursul dimineții de astăzi, la toate farmaciile din oraș, să văd cine e persoana care a prezentat o asemenea rețetă în ultimul timp. Spre norocul meu și spre ghinionul criminalului, am descoperit-o mult mai repede decît mă așteptam. La cea de-a doua farmacie pe care am controlat-o am găsit numele domnișoarei Raluca Stratulat înscris pe o rețetă, comandată joi dimineața și ridicată, în aceeași zi, după-amiază.

Comisarul face o pauză pentru a urmări efectul descoperirii sale. Trec cîteva clipe de tăcere. Prefectul își aprinde o țigară și privește gînditor pe fereastră. Afară adie un vînt primăvăratic, înfiorînd florile zarzărilor.

— Domnule comisar, am o mare rugăminte ! Te rog să nu mai încredințezi nimănui cele aflate. Voi prelua

personal acest dosar. Știu că nu-i o chestiune prea legală și oarecum neobișnuită, dar interese foarte serioase mă obligă să procedez astfel. Ți-aș rămîne îndatorat dacă vei fi de acord cu dorința mea.

Comisarul pare nu numai surprins, ci și abătut. Ceea ce-i cere prefectul e totuși o imixtiune directă în treburile brigăzii criminalistice și acest lucru nu poate să-l lase indiferent. Pe de altă parte, e curios să afle ce motive îl determină pe prefect să ia o astfel de măsură. Dorește, cu adevărat, să facă personal cercetările pentru a confirma concluziile de vinovăție, sau să mușamalizeze întreaga afacere ? Oricum ar fi, nu are posibilitatea să aleagă un răspuns. Fără îndoială, dacă nu vrea să-și riște întreaga carieră, va trebui să accepte cererea prefectului. Așa că schițează un zîmbet și se ridică de pe scaun, adresîndu-i-se cu amabilitate :

— Cînd doriți să vă predau dosarul ?

— Cît mai repede cu putință.

— Vi-l aduc chiar eu... în cel mult o oră.

Cînd comisarul ajunge la ușă, se aude strigat. Androne s-a ridicat de la birou, vine spre el și-l bate prietenește pe umăr :

— Domnule comisar, s-ar putea ca în urma cercetărilor mele să fiu de acord cu supozițiile dumitale. Dar tot atît de bine s-ar putea întîmpla să ți le infirm. Oricum ar fi, ești un comisar destoinic și-ți promit că la prima ocazie te voi propune pentru avansare.

O oră mai tîrziu, dosarul „Xenofonte Stratulat — crimă prin otrăvire" se află pe biroul domnului prefect Grigore Androne.

Norocul îi surîde lui Androne, ca și în alte rînduri. Întîmplarea a hărăzit o coincidență fericită : sîmbătă seara

a primit acasă un telefon de la domnișoara Raluca prin care era rugat să poftească la masă, a doua zi la prînz. Era tocmai ce și-a dorit.

*

Și iată-l, acum, așezat pe un fotoliu de bambus de pe veranda vilei, în prezența domnișoarei Raluca Stratulat, avînd un plan bine ticluit.

— V-am chemat, domnule prefect, rostește printre suspinde Raluca, pentru a mă ajuta. Vă rog să faceți acest lucru în memoria bunului meu unchi și tată adoptiv, care, după cîte știu, v-a fost mai mult decît un prieten.

— Așa este, domnișoară. Vă ascult cu cea mai mare atenție și vă asigur că voi face tot ce-mi va sta în putință pentru a vă servi.

Raluca face o pauză pentru a șterge din nou lacrimile cu mare atenție. Apoi reia firul discuției, încercînd chiar să schițeze un zîmbet. Căutînd să stea cît mai comod în fotoliu, își așază picior peste picior. Toate aceste mici manevre și cochetării feminine au darul să-l încînte și mai mult pe Androne, care așteaptă nerăbdător rugămintea domnișoarei Raluca.

— Sînt o nefericită, domnule prefect. Moartea admirabilului meu unchi m-a zdruncinat profund. Vă imaginați, nu ?

— Desigur, desigur ! se grăbește să răspundă Androne, zîmbind în sinea lui concluziilor comisarului Lungu.

— Am rămas singură pe lume, lipsită de omul care mă sprijinea moral și material.

— Moral înțeleg, dar material ? se încruntă ușor Androne. După cîte se pare, domnul Stratulat v-a lăsat o moștenire imensă !

— Da. Există și un testament în acest sens. Chiar ieri am fost la notar și mi l-a citit. Aici este toată nenorocirea. Eram convinsă că-mi va lăsa întreaga moștenire...

— Vă înțeleg acum și mai bine durerea, domnișoară.

Cuvintele prefectului sînt vădit ironice, dar Raluca e atît de preocupată de ideea ei, încît nu sesizează aluzia.

— Domnule prefect, numai dumneavoastră mă puteți salva. Sînt tînără, am fost crescută în lux și bogăție. Pentru mine, întoarcerea la trecut ar însemna o nenorocire, un adevărat dezastru.

— Ce-aș putea face pentru dumneata ?

— Să dispară testamentul în întregime...

— Domnișoară Raluca, vă dați seama ceea ce-mi cereți ?

— Da, îmi dau seama, dar nu am altceva de ales. Vă închipuiți că în situația în care mă aflu...

— Și presupunînd că aș accepta rugămintea pe care mi-o faceți, cum vedeți posibilă realizarea ei ?

— Foarte simplu.

— Credeți ? !

— Notarul Romulus Androne este, dacă nu mă înșel, vărul dumneavoastră.

Androne tresare. Surpriza e plăcută și-i ajută în planurile lui cum nu se poate mai bine.

— Domnișoară Raluca, cred că aș putea să vă fiu de folos.

— Eram convinsă.

— Dar... va trebui să încheiem o mică tranzacție.

— Vă ascult !

Grigore Androne își aprinde o nouă țigară. Savurează parfumul tutunului oriental cu o plăcere nemaipomenită. Înaintea ochilor lui nu mai e domnișoara Stratulat, ci o

veritabilă mină de aur, o comoară ca-n basmele din „o mie și una de nopți".

— În seiful biroului meu de la prefectură există un dosar. Pe nenumărate file sînt înscrise rezultatele cercetărilor efectuate de oamenii mei, privind descoperirea celui care l-a otrăvit pe venerabilul dumneavoastră unchi.

Se oprește o clipă, pentru a iscodi cu coada ochiului pe fața domnișoarei Raluca efectul vorbelor lui. Ea se albește brusc la față și agită enervată, cu degetele-i lungi și fine, lanțul de aur ce-i împodobește gîtul. Mulțumit, Androne își reia firul ideilor, privind-o și mai insistent, și mai insinuant :

— Stimată domnișoară, nu vreau să mai lungesc vorba. Nu numai că-ți voi împlini dorința — aceea de a dispare testamentul —, dar nu-mi voi aminti de dosarul despre care v-am vorbit și care, vă asigur, va fi uitat de toată lumea.

— Nu vă înțeleg ! bolborosește Raluca. Ce vreți să spuneți ?

— De ce mă forțați să vă amintesc lucruri neplăcute ? Doriți să vă vorbesc despre nitrat de argint, o substanță pe care o cunoașteți prea bine, sau despre o rețetă preparată la o farmacie în dimineața zilei de joi ? Nu e mai prudent și mai în interesul dumneavoastră să mă ascultați pînă la capăt și apoi să consimțiți la propunerea pe care am să v-o fac ?

Raluca își înfige dinții mărunți și albi, ca perlele, în buzele-i cărnoase. Ar vrea să-i azvîrle în față vorbe grele și tot disprețul pe care-l are față de el. Înțelege însă că, oricum, e pierdută și că nu mai are altă soluție pentru a se salva decît dacă acceptă tîrgul care urmează să i-l propună.

— Vă ascult ! consimte ea cu greu, deoarece își dă seama că e învinsă.

— Mă bucur că sînteți atît de înțelegătoare și vă felicit din toată inima, rînjește satisfăcut Androne. Veți moșteni, în calitate de nepoată a răposatului domn Xenofonte Stratulat, o avere uriașă. Atît de uriașă, încît, pentru a vă face bagajele și a părăsi țara, ca și pentru a duce o viață confortabilă în străinătate, vă este suficientă o pătrime din ea.

— Cum ? ! Dar ăsta, izbucnește Raluca, nemaiputînd să se stăpînească, ăsta e șantaj ordinar !

— Recunoașteți, domnișoară, e o diferență între ceea ce numiți dumneavoastră șantaj și o crimă care mi se pare cu adevărat ordinară.

— Și dacă refuz ?

— Nu aveți de ce refuza, sau dacă o faceți, riscați ca mîine să fiți arestată. Și, în definiiv, nu zău, domnișoară, e preferabil ca unei ființe atît de drăgălașe să-i putrezească oscioarele în cine știe ce temniță mucegăită decît să-și scalde superbul trup în apele albastre ale Mediteranei ?

Domnișoara Raluca își netezește cu palma frumosul păr negru, apoi își scutură buclele, cu un gest specific feminin, și aplecîndu-și capul cît mai aproape de prefect, îi surîde languros. Androne simte o dulce amețeală învăluindu-i mintea și sufletul...

Cinstit vorbind, Raluca e o femeie superbă ; prefectul are acum momente de descumpănire și slăbiciune.

— Ce-ai zice să împărțim frățește nu numai averea ? întreabă ea, apropiindu-se și mai mult.

Dar Androne nu e omul care să cadă atît de ușor în mrejele unei femei. Se depărtează, se întoarce cu pași împleticiți spre fotoliul de bambus, se așază, își potrivește ochelarii pe nas și surîde acru :

— Valorezi tu atîta bănet ? Trebuie să fiu nebun să accept un asemenea tîrg ! O pătrime, atîta vei căpăta, și nici măcar un singur leu mai mult.

Simte că este din nou el, Grigore Androne, omul care nu se teme nici măcar de o șerpoaică plină de venin și otravă.

O ciocănitură discretă în ușă întrerupe gîndurile celor doi.

— Coniță, la ce oră să vă servesc masa ?

— Cînd va dori domnul prefect, draga mea.

— A, nu ! Sînteți gazdă, protestează Androne, cu multă politeţe. Așa că vă rog să hotărîți dumneavoastră.

Dacă ar intra cineva pe verandă, n-ar putea să bănuiască furtuna care a bîntuit acum cîteva minute, atît de cordiale și respectuoase sînt relațiile dintre domnișoara Raluca Stratulat și bunul ei prieten și protector, prefectul Grigore Androne.

*

Cînd trenul ajunge în gară, înserarea a cuprins orașul. Radu simte mirosul algelor și aude vuietul surd, ca un cîntec monoton, al talazurilor. Se urcă într-o trăsură și-i cere birjarului să-l ducă în cartierul tătăresc. S-a hotărît să treacă întîi pe la Maria. Face într-adins un ocol, înainte de a se îndrepta spre casă, pentru o mai deplină siguranță.

Casa e în întuneric, dar pe laviţa de lîngă poartă se află vechea lui cunoștință : bătrînul cu barba și mustățile mai albe decît neaua.

Radu coboară din trăsură și se apropie de el.

— Bună seara ! Maria e acasă ?

Bătrînul nu-i răspunde. Pare morocănos, așa cum nu l-a mai văzut niciodată, și deși e întuneric, își dă seama că a tresărit și că-l cercetează cu o privire surprinzător de aspră.

— Cine ești dumneata ?

— Un prieten al Mariei.

— Se vede treaba că n-ai mai văzut-o de mult.

Radu ezită să-i răspundă. Întrebarea bătrînului îi pare oarecum curioasă.

— Mda... A trecut destulă vreme.

— Atunci, se vede că de-asta nu știi.

— Ce anume ?

— Că au luat-o cu... ei.

— Cine ?

— Domnii de la poliție.

— Cînd ?

— Să tot fie vreo lună de zile.

— O lună ? !

Radu rămîne pe gînduri.

Se urcă în trăsură, nehotărît. Încotro să se îndrepte ? Un îndemn lăuntric parcă îl oprește să se ducă acasă.

— Mă iertați că mă amestec, se întoarce birjarul de pe capră către el. Se pare că n-ați găsit persoana pe care o căutați și n-aveți unde dormi peste noapte, nu-i așa ?

— Cam așa ceva, murmură Radu.

— Știu eu un han ieftin pe aici, pe-aproape. Dacă vreți, vă duc pînă acolo.

— Bine. Mulțumesc !

Pe drum se gîndește că deocamdată nu are altceva mai bun de făcut. Arestarea Mariei îl pune pe gînduri și-l îndeamnă la și mai multă prudență.

*

Din bulevardul larg și pietruit se desprind, pe amîndouă părțile, străzi lăturalnice. Radu apucă pe una dintre ele care merge pînă în apropierea țărmului mării și se oprește la adresa ce i-a fost indicată. E o casă mai arătoasă decît celelalte și din toată înfățișarea ei se cunoaște că pe-aici a trecut o mînă de gospodar.

În curte, doi copii se joacă liniștiți. Cînd aud zgomot, privesc cu mirare spre străinul care s-a oprit la poartă.

— Pe cine cauți, nene ? îl întreabă cel mai răsărit dintre ei.

Radu îi zîmbește prietenos :

— Domnul Cristea e acasă ?

— Tata ? Dă la pește, că azi e liber.

— Mă ajuți să-l găsesc ?

— Da. Dar unde ți-e undița ?

— Eu am altă treabă cu dînsul, răspunde Radu, spre dezamăgirea copilului.

— Credeam că ești pescar ! Apoi se întoarce către celălalt băiat și-l amenință cu degetul : Să stai cuminte, Petrică, pînă mă întorc eu !

Îl urmează pe copil pînă la capătul străzii, care dă chiar spre faleză.

— E departe ?

— Nu. Vezi colo magazia aia ? În spate e o scară. Cobori pe ea și-o să-l întîlnești pe tata.

Băiatul face stînga-mprejur și aleargă, cît îl țin picioarele, spre casă.

Radu ocolește baraca de scînduri și găsește scara de care i-a vorbit copilul. De fapt, sînt niște simple trepte săpate în malul rîpos, care duc tocmai la plajă. Cînd

ajunge jos, zărește un bărbat voinic, îmbrăcat numai cu un tricou subțire, marinăresc, și cu pantaloni de doc, stînd tolănit pe-o stîncă și privind cu atenție străfundurile întinderii de apă. Lîngă el se leagănă în adierea zefirului trei undițe din trestie groasă. Se uită cu indiferență la Radu, fără nici un fel de curiozitate.

— Bună dimineața ! i se adresează Radu și se apropie pînă la cîțiva pași de el.

— Pe mine mă cauți ?

Bărbatul are vocea caldă și o înfățișare atrăgătoare ; un om dintr-o bucată, căruia nu-i sînt pe plac ocolișurile. Are ochi luminoși și inspiră de la bun început încredere și cinste.

— Dumneavoastră sînteți domnul Cristea ?

— Da. Cum de m-ai găsit... aicea ?

— V-am căutat acasă și băiatul mi-a arătat unde pot să vă găsesc.

— Cine te-a trimis la mine și pentru ce anume ?

— Niște prieteni ai dumneavoastră Ziceau că o să-mi puteți asigura o slujbă.

— Ești șofer ?

— Nu !

— Ce meserie ai ?

— Forjor. Dar prietenii vă roagă să-mi găsiți un post de funcționar.

— O să fie cam greu. Unde o să locuiești ?

— Nu știu.

Cristea arată spre geamantanul din mîna lui :

— Ăsta ți-e tot bagajul ?

— Da.

— O să-ți fac rost de-o cameră cu chirie, aici, în cartier, pe-aproape de mine. Cunosc un bătrîn, care-i

singur pe lume și n-are pe nimeni în casă. Cred că-ți convine.

— Într-adevăr, așa ar fi cel mai bine.

— Ei, precum văd eu, oftează Cristea, azi nu mai e rost de pescuit. Trebuie să aranjăm urgent amîndouă lucrurile care te interesează.

Radu îl ajută să strîngă undițele.

*

Către vremea prînzului, Cristea apare în noua locuință a lui Radu.

— Te simți bine aici, nu-i așa ? îl întreabă el, în vreme ce cercetează cu privirea încăperea. Știi, ți-am aranjat și chestia cu serviciul. Chiar de mîine ai să lucrezi la o societate particulară de construcții.

— Vă mulțumesc !

— Nu e nevoie. Mi-am îndeplinit o sarcină încredințată și-atîta tot.

— De mama ați aflat ceva ?

— Da. Ai procedat foarte bine că nu te-ai dus direct acasă. M-am informat, discret, prin vecini. Mama dumitale a fost transportată la spital, duminică. A venit cineva cu trăsura chesturii. Asta mă face să bănuiesc că e un lucru suspect la mijloc, poate chiar un aranjament al celor de la Siguranță. Cu atît mai mult cu cît casa e supravegheată, zi și noapte. Poate că au aflat de venirea dumitale, aici, și-ți întind vreo cursă.

— Aș vrea, totuși, să ne vedem, cît de puțin, dacă nu se poate altfel. Gîndiți-vă, e atîta vreme.

— Da. Te înțeleg. Am să fac tot ce-mi va sta în putință. Fii cu ochii în patru !

*

Agentul de Siguranță, postat în apropierea salonului unde e internată bătrîna Balmuș casă plictisit. Mai e o jumătate de oră pînă să-i vină schimbul și n-a pus o țigară în gură, de azi-dimineață, pentru că regulamentul spitalului interzice categoric acest lucru.

„Fir-ar să fie de regulament, gîndește agentul. Și la urma-urmei, ce-o să se întîmple, dacă mă reped zece minute pînă-n grădină ? Doar n-o pica tocmai acum individul ?“ Cînd coboară scările, se întîlnește pe trepte cu una din surorile de caritate, o fetișcană care zîmbește întruna.

— Ieșiți să luați aer, domnule ?

— Ia, așa nițel, să trag vreo două fumuri dintr-o țigară.

Fetișcana zîmbește, ca de obicei, și după ce se convinge că bărbatul a ieșit pe ușă, intră în salonul unde se află internată bătrîna.

Peste puțină vreme, cele două femei coboară grăbite, pe o altă scară care duce în grădina aflată în spatele spitalului.

*

Radu așteaptă de aproape trei ceasuri, la gardul de sîrmă împletită care separă grădina din spatele spitalului de un crîng de salcîmi. Mai bine-spus, s-a tot adăpostit de priviri indiscrete în umbra copacilor.

În sfîrșit, de după colțul clădirii se ivesc, șovăitoare, două femei. Radu încă nu se arată, deși acum le zărește foarte bine. Cînd sînt aproape de gard și socotește că nu mai e nici un pericol, le răsare, drept în față, pe neașteptate.

Cîteva clipe privirile mamei și fiului caută, cu emoție, una către alta. Nu pot rosti nici un cuvînt. Numai lacrimi fierbinți se preling pe fețele arse de soare și înăsprite mai înainte de vreme. Apoi degetele bătrînei încearcă să mîngîie obrajii flăcăului prin rețeaua de sîrmă împletită, dar nu reușește decît să-i atingă în treacăt fața, iar el îi sărută cu înfrigurare degetele zbîrcite.

— Ești sănătos ?

— Da, mamă. Dar dumneata ?

— Dacă ți-e bine...

Nu mai continuă. Se înțeleg doar din priviri și se despart fericiți și nefericiți, cu suflete înveselite și întristate, fiecare purtîndu-și mai departe gîndurile.

*

Clădirea reprezentanței comerciale a Reichului e luminată feeric. În saloanele de la etaj se dansează, în timp ce în sala imensă de la parter s-a organizat o masă impunătoare, în jurul căreia sînt adunate o bună parte din notablitățile orașului, precum și o sumedenie de ofițeri și civili nemți.

Îmbrăcat într-un impecabil costum de seară, prefectul Grigore Androne străbate gînditor și indispus holul de la intrare. A primit acasă un telefon de la chestorul Lupulescu. Chestorul nu are nici o veste că Radu Balmuș ar fi sosit în oraș. „Și totuși, se gîndește prefectul, informațiile primite de la comisarul Tănăsescu nu pot fi puse la îndoială." Ca și în urmă cu ani de zile, tînărul pe care-l caută a dispărut iar.

Pe de altă parte, invitația la această petrecere, venită din partea domnului Hagen, șeful serviciului Gestapoului,

nu putea fi refuzată, cu toate că evenimentele petrecute în ultima vreme în oraș sînt atît de alarmante, încît i-a pierit orice chef. În urmă cu o oră, s-a produs un fapt grav. Dintr-o greșeală, sau mai degrabă ca urmare a unui sabotaj, vasul comercial „Bavaria" a eșuat, și întreaga încărcătură e în pericol. Probabil că și nemții, la rîndul lor, au fost informați de cele întîmplate, așa că Androne se așteaptă să fie primit cu ostilitate. Ceea ce îl neliniștește și mai mult e faptul că nemții și-au găsit să facă această petrecere tocmai în ajunul zilei de 1 Mai, adică atunci cînd se ridică nenumărate probleme, iar prezența lui la prefectură e indispensabilă.

Și totuși, trebuie să surîdă și să facă față delicatei situații în care se află.

Chiar directorul general al reprezentanței comerciale, baronul Klaus von Ringen, i-a ieșit înainte și-i întinde mîna grasă și transpirată, cu multă curtoazie :

— Încîntat, încîntat să vă revăd, domnule prefect !

Domnul director general are toate motivele să fie mulțumit. Grigore Androne nu e străin de avantajele create firmelor germane de import-export. În acest sens, cotaparte pe care a primit-o a avut darul să stimuleze activitatea prefectului.

— Nu mai puțin, Herr von Ringen.

Baronul îl ia amical de braț și-l conduce pînă în sala de la parter.

Cu privirea încețoșată, salută sau răspunde la saluturile ce i se adresează și nimerește cu greu locul ce i-a fost rezervat.

S-a băut multă șampanie pînă la venirea lui, așa că oaspeții au o bună dispoziție stridentă și exagerată. Doamna baroneasă, o femeie trecută de cincizeci de ani, fardată

violent, îi întinde o cupă cu șampanie și, răspîndind în jurul ei un iz de cumplită vulgaritate, îl invită, pe loc, la un bruder-șaft. Spre dezamăgirea baroanei, Klaus von Ringen revine în scurt timp și-l roagă pe Androne să-l urmeze.

Într-un birou, a cărui ușă capitonată nu lasă să treacă absolut nici un zgomot, se află instalați, în fotoliile plușate, doi civili. Baronul face prezentările de rigoare și se retrage din încăpere, sub pretextul îndatoririlor sale de gazdă.

— Luați loc, domnule prefect ! îl invită unul dintre cei doi bărbați. Așadar, am plăcerea și onoarea să vă cunosc personal. Doriți un lichior ? Sau preferați o țuică românească ? zîmbește el, cu subînțeles.

— Vă rog să nu fiți supărat, domnule Hagen, dar o migrenă îngrozitoare mă obligă să vă refuz.

— Îmi pare rău. Atît pentru că nu vă simțiți bine, cît și pentru faptul că v-am deranjat de la o petrecere plăcută, într-o companie atît de aleasă. Dar domnul Regenbogen — și-l arată pe bărbatul uscățiv care fumează o havană și pare complet dezinteresat de cele ce se discută — mi-a făcut adineauri o comunicare neplăcută.

— Vă referiți la „Bavaria" ?

— Exact, domnule prefect ! Văd că sînteți tot atît de bine informat ca și noi.

— După cîte știu, e vorba de o greșeală a echipajului vasului de pilotaj.

— Cred că în privința asta vă înșelați. Domnul Regenbogen, distinsul meu coleg, a călătorit cu „Bavaria" de la Istambul pînă aici, în port. Dumnealui nu este numai un iscusit agent al poliției noastre, ci și un excelent expert în navigație. Mai demult a funcționat în marina comercială.

Vă rog să fiți atît de amabil și să ascultați opinia domniei-sale.

Domnul Regenbogen pare mai puțin diplomat decît șeful Gestapoului. De aceea poate se și exprimă în termeni concișI, duri, fără echivoc sau menajamente :

— Sabotaj ! Înțelegeți ? Crimă la adresa Reichului. Cu ochii mei am văzut tot ce s-a petrecut. Sabotorii trebuie împușcați imediat !

— E clar, domnule prefect ?

Androne nu pricepe cît e de clară, dar mai ales de reală, declarația domnului Regenbogen. Însă este conștient că în fața lui Hagen va trebui să fie de acord cu afirmațiile făcute de acesta și că într-un fel se impune să facă anumite promisiuni în legătură cu cercetările, prinderea și pedepsirea sabotorilor.

— Da, domnule Hagen ! Voi dispune imediat să se facă o anchetă.

— Dorim o satisfacție completă, domnule prefect. Căpitanul vasului „Bavaria" ne va prezenta mîine, conform dispozițiilor primite, situația valorică a daunelor ce ne-au fost pricinuite prin această acțiune de sabotaj.

— Sînt de acord cu dumneavoastră. Va trebui să fiți despăgubiți.

— Nu noi, personal, ci statul german, domnule prefect ! se grăbește să rectifice domnul Hagen. În ceea ce privește activitatea pe care o conduceți, mă simt obligat să vă atrag atenția că agenții Siguranței nu-și prea fac datoria. Altfel, e complet inexplicabilă înmulțirea actelor teroriste din ultimul timp.

— La noi nu se îngăduie nici o slăbiciune în fața unor astfel de situații, intervine uscățivul domn Regenbogen.

Prindeți cîțiva dintre conducătorii comuniști, și vor servi de exemplu și celorlalți.

— Natural ! Natural ! Drumul trebuie curățat de rădăcini și atunci arborii se vor prăbuși de la sine, adaugă filozofic Hagen. Va fi necesar să ținem cît mai strîns legătura de aici înainte.

— Bineînțeles ! se grăbește Androne să confirme.

— Dar despre lucrurile acestea vom putea discuta în liniște zilele următoare. Deocamdată, cred că e cazul să ne întoarcem în mijlocul distinșilor noștri amfitrioni și invitați.

Androne înghite un calmant, bea un pahar cu apă minerală și caută să se eschiveze. Cu toate stăruințele baronului von Ringen, reușește să găsească explicații : se grăbește să plece spre prefectură, unde chestorul Lupulescu îl așteaptă să-i expună raportul asupra situației din oraș.

La poartă, două santinele germane, cu puștile-mitralieră sub braț, îl opresc și-l legitimează. Asta are darul să-l înfurie, dar un ofițer de poliție, după ce-l salută și-i cere scuze, îl roagă să-l urmeze, pentru a-i arăta motivele care au determinat astfel de măsuri. Cînd ajung în stradă, Androne constată cu stupoare că pe gardul de piatră care înconjoară clădirea reprezentanței comerciale sînt lipite zeci de manifeste. Nu e nevoie să le mai citească. Știe textul aproape pe dinafară, deoarece Lupulescu i-a adus la birou într-o zi o servietă plină cu aceste „fițuici de propagandă comunistă", cum le zice chestorul.

Se înțelege cu ofițerul să dea jos manifestele de pe gard, fără a mai pomeni cuiva despre acest lucru, iar el se îndreaptă către automobilul care-l așteaptă cîțiva zeci

de metri mai departe. Dar nu apucă să ajungă pînă acolo, și-i iese înainte, aținîndu-i calea, o namilă de om.

„Asta-mi mai trebuia acum !" bombăne în gînd Androne, recunoscîndu-l pe Milu Dandu.

Fostul boxer și agent de poliție nu mai e același de odinioară. E un om vlăguit de forță, cu o privire rătăcită și sticloasă, cu fața buhăită de băutură.

Trimis ca muncitor la silozuri de către Androne, cu misiunea de a descoperi pe conducătorii grevi știlor, Dandu eșuase. Androne l-a abandonat și el, așa după cum îl sfătuise Lupulescu în nenumărate rînduri. Cînd a ajuns subprefect, a semnat cu multă indiferență actul prin care Milu Dandu era scos din cadrele Siguranței și n-a mai vrut să știe nimic despre el.

Cît despre Dandu, tîmp și alcoolizat, nefericit că a fost abandonat atît de ușor de fostul lui protector, s-a prăbușit de-a binelea. Dat afară și de la silozuri, rătăcea fără rost pe cheiurile și prin docurile portului, trăind de azi pe mîine din tot felul de afaceri necinstite.

Androne nu l-a mai văzut de atunci. Poate de aceea cu greu a recunoscut în această epavă pe colegul de altădată. Se oprește în loc, așteptînd să vadă ce urmează, înfiorat de o reală emoție.

— Să trăiești, dom' prefect, și la mai mare ! rînjește Dandu, și el nu poate deosebi dacă urarea e rostită în batjocură sau cu seriozitate.

De aceea se mulțumește să-i răspundă cu un „bună seara" și caută să treacă mai departe. Dar Dandu s-a proptit chiar în mijlocul trotuarului și întinde brațele în așa fel, încît lui Androne îi e imposibil să-l evite. Fostul agent de poliție îl cuprinde brusc de reverele elegantului

său pardesiu. Gura îi duhnește a băutură și mahorcă. Androne schițează o strîmbătură de dezgust și gestul nu trece neobservat.

— Ți-e silă de mine, ai ? se repede Dandu.

— Nu ! răspunde prefectul, gîndindu-se dacă n-ar fi cazul să ceară agentului din mașină să intervină.

Ca și cum i-ar fi ghicit gîndurile, Dandu îi dă drumul din strînsoare, tot atît de brusc cum l-a înhățat.

— Să nu chemi pe nimeni. N-are de ce să-ți fie frică de mine. Eu nu-mi uit foștii prieteni.

— Nici eu nu te-am uitat, minte Androne, răsuflînd ceva mai ușurat.

— Nu, zău ? rînjește iar Dandu. Da', nu-i nimic. Te-a-junge și pe tine, n-avea grijă !

— Ce să mă ajungă ?

— Ei, la dracu ! Moartea ! Odată și-odată tot ne ducem în pămînt. Și se trage de ureche, după vechiul său obicei, atunci cînd vrea să-și amintească de ceva. Dar nu pentru asta te-am oprit. Știi, te pîndesc de mai multe zile să-ți ies în cale, da' n-a fost chip. Nu vreau să mă-ntîlnesc cu hapsînul ăla de chestor, că e în stare să mă bage la zdup.

— Vrei ceva bani ?

— Nu, nu, mulțumesc. Mă descurc și singur. Altceva vreau să-ți spun. Am un pont grozav pentru tine.

— Ce anume ?

Androne zîmbește neîncrezător.

— Nu rîde ! Îl credeți voi un prost pe Milu Dandu, dar nu-i chiar așa. Am descoperit ceva care te interesează.

— Sînt curios să-mi spui.

— Ehe, curiozitatea se plătește !

— Ți-am oferit și adineauri bani. Ai refuzat.

— Vreau altceva. Face o pauză și iar se trage cu furie de ureche, pînă o înroșește. Auzi, dacă-ți spun locul unde se întîlnesc niște comuniști, îmi promiți că mă primești, chiar a doua zi, în poliție ?

— Trebuie să înțelegi că e foarte greu ceea ce-mi ceri.

— E greu ?

— Nu depinde numai de mine. Te-am putea plăti altfel.

— Cum ?

— Să zicem că.... ți-am face o pensie pe viață ?

— Nu-mi trebuie ! Eu nici așa nu mai am mult de trăit. Dar asta simt eu că mi-ar face tare bine...

— Ce anume ?

— Să fiu iar în poliție. Știi, am și eu ambiția mea. Îmi promiți ?

— Ascultă, Milule, acum mă cam grăbesc! Am o mulțime de treburi și toate urgente. Eu nu zic că nu ne interesează propunerea ta, dar, crede-mă, ca să te reprimim în poliție ar fi tare greu. Trebuie să fii înțelegător. Uite, mai gîndește-te ! Eu îți stau la dispoziție oricînd, cu bani sau cu pensie pe viață... Ce vrei tu să-ți alegi... Da' să știi că am să mă interesez și de dorința ta. Cine știe !

De data asta, Dandu nu-l mai ține în loc. A rămas pe trotuar, ca încremenit, nevenindu-i parcă să creadă că nu-și va mai putea îndeplini vreodată visul.

Cînd Androne ajunge la prefectură, îl găsește pe Lupulescu agitat și transpirat, de parc-ar fi cărat pietre de moară.

— V-am căutat peste tot și nu v-am găsit.

— Ce este ? Îmi pari foarte tulburat.

— Cum să nu fiu ? Zbîrnîie telefoanele tot timpul şi nu ştiu ce să le răspund. Domnul primar se interesează dacă aţi luat măsuri speciale.

— Ce mai vrea şi ăsta ? Cum adică „speciale" ?

— Pentru împiedicarea unor eventuale manifestaţii în cursul zilei de mîine. Era foarte supărat.

— Să fie sănătos ! Ce-ar vrea să fac ? Să stau să păzesc tot oraşul cu mîna de oameni pe care-i avem ?

— Zice că ar fi nimerit să organizaţi, încă din noaptea asta, patrule de jandarmi.

— Ştii ce, Lupulescule ? Să nu mă-nveţe pe mine nimeni ce am de făcut.

Chestorul surîde acru : „Tot înfumurat ai rămas ! Ce-am să mai rîd cînd oi da şi tu într-o bună zi de bucluc şi ţi-o reteza careva nasul !"

Androne se aşază la birou şi-şi cuprinde faţa în mîini. E obosit, enervat, iar durerea de cap i-a revenit cu şi mai multă tărie. Lupulescu are impresia că nu l-a văzut niciodată atît de indispus şi abătut.

— O cafea tare, fără zahăr ! comandă el unui agent de serviciu, în vreme ce ridică receptorul telefonului.

*

Radu îşi trage şapca peste frunte, să-i acopere faţa cît mai bine. Apoi se uită către tovarăşul său şi-l întreabă din privire dacă e pregătit. Omul clipeşte din ochi, în semn că acţiunea poate să înceapă.

Fostul magazin al lui Niculescu e aşezat în plin centru, în apropiere de sala „Dacia". Aici şi-au instalat fasciştii cel mai mare depozit cu provizii pentru armată.

Planul, în linii mari, a fost stabilit cu minuțiozitate. Acum, pentru ca totul să fie dus la bun sfîrșit, nu mai depinde decît de acei oameni cărora li s-a încredințat această importantă misiune. La intrarea în depozit patrulează un soldat înarmat pînă-n dinți. Cînd îi vede că se apropie, le face semn să se oprească și-i întreabă de la distanță ce doresc.

— Sîntem de la *Uzinele comunale*. Am fost chemați de administratorul dumneavoastră.

— Un moment ! exclamă santinela și trage de mînerul unui mic clopot aflat la intrare.

În deschizătura îngustă din ușa masivă de fier forjat și-a făcut apariția capul unui bărbat, cu părul auriu ca spicul de grîu.

— Ce este ? întreabă el.

— Îl caută pe domnul plutonier Zviebel, explică santinela, arătîndu-i pe cei doi bărbați îmbrăcați în salopete, care stau ceva mai departe, rezemați de un cărucior încărcat cu tot felul de scule.

— O să verific prin telefon. Spune-le să aștepte ! Capul blond dispare și după vreo cinci minute își face iar apariția. E-n regulă, camarade ! El i-a chemat, ca să ne desfunde haznaua. Ce dracu, mi-a spus plutonierul... Doar nu era să facem noi operația asta ? !

Santinela face mare haz de ironia domnului plutonier Zviebel, apoi se încruntă brusc :

— Apropiați-vă ! Trebuie mai întîi să vă controlăm !

Ușa grea de fier se deschide încet și-și fac apariția cîțiva soldați care îi percheziționează amănunțit pe cei doi muncitori de la *Uzinele comunale*.

— E în regulă, acum puteți intra ! spune militarul cu părul blond, după ce soldații au terminat percheziția.

Sînt conduși, sub escortă, pînă la dependințe. Lîngă ei, la o oarecare distanță, pentru orice eventualitate, rămîne o altă santinelă.

— Cunoști bine clădirea ? îl întrebă Radu pe celălalt.

Am lucrat vreme de cincisprezece ani la magazinul lui Niculescu. De asta m-au delegat tovarășii să te însoțesc.

— Crezi că pe-aici vom putea strecura explozibilul ?

— Da ! Gura asta îngustă de canal trece chiar pe lîngă unul din pereții depozitului.

— Bine ! Atunci să ne apucăm imediat de lucru.

Radu scoate, cu infinite precauții, dintr-unul din cele două tuburi de absorbție, o cutie ceva mai mare decît un pachet obișnuit de țigări, încărcată cu un explozibil extrem de puternic. Introduce fitilul în cutia explozibilului. Acum știe că va urma partea cea mai grea. Va trebui, fără să fie observat de santinelă, să coboare întregul dispozitiv, desfășurînd fitilul pînă la capătul de jos al gurii de canal. Dar pentru această operație îi sînt necesare cel puțin două minute.

— Cum facem ? îl întreabă tovarășul său, atunci cînd Radu îi împărtășește intențiile.

— Știi nemțește ?

— Așa și-așa.

— E bine și-atît. Cînd ți-oi spune eu, te prefaci că vrei să-i ceri ceva, un material pe care l-am uitat în cărucior și de care avem neapărată nevoie. Cred c-o să te însoțească, iar eu voi rămîne singur două-trei minute, timp suficient să realizez ce trebuie.

— Dar dacă-l cheamă pe altul să mă-nsoțească, și el rămîne cu tine ?

— Atunci voi coborî explozibilul chiar sub nasul lui.

După îndelungi parlamentări, santinela se învoiește să-l însoțească. Rămas singur, Radu ridică chepengul gurii de canal și începe să deruleze firul la capătul căruia este legată cutia. Broboane reci de sudoare îi împînzesc fruntea, deoarece la cea mai mică atingere pe pereții canalului se poate produce explozia.

În sfîrșit, cutia atinge ușor fundul gurii de canal. Parcă au trecut ceasuri îndelungi. Abia mai are timp să așeze chepengul la loc, cînd cei doi se reîntorc în încăpere.

— Ai reușit ? îl întreabă, într-un tîrziu, tovarășul lui.

— Da ! Ai grijă, cînd vom pleca, să faci în așa fel încît să ții iar santinela de vorbă. Trebuie să aprind capătul fitilului.

— Cît timp va trece de la aprindere și pînă la explozie ?

— Aproximativ zece minute. Avem vreme să ieșim din clădire.

După o vreme, strîng lucrurile. Radu îi face semn celuilalt că a sosit momentul să distragă atenția santinelei. Treaba merge mai ușor decît se așteptau. Soldatul nu observă că Radu a aprins, odată cu țigara, și fitilul explozibilului.

— I-am spus că sîntem gata.

— Să ne grăbim !

Pornesc toți trei și ajung în camera de la intrare. Alături de soldatul cu părul mai galben ca spicul de grîu se află un gradat rotofei, ceva mai în vîrstă.

„Trebuie să fie plutonierul Zviebel", gîndește Radu.

— Ei, Kamerad, ați isprăvit lucrul ? îi întreabă gradatul.

Și continuă să le vorbească, dar pentru a fi înțeles mai bine își însoțește cuvintele cu gesturi și mimică potrivite.

— Ce spune ? se enervează Radu la gîndul că timpul trece și explozia se va produce în curînd.

— Vrea să vadă cît e de bună treaba pe care am făcut-o, traduce celălalt numai ultimele cuvinte ale plutonierului, și pălește ușor. Unul din noi va trebui să se întoarcă la dependințe împreună cu plutonierul și santinela.

— Eu voi fi acela, hotărăște, fără ezitare, Radu.

Celălalt zîmbește trist, apoi, repede, pentru ca Radu să nu mai aibă timp să intervină, face semn plutonierului și santinelei să-l urmeze.

— E mai bine așa ! rostește el din pragul ușii, întorcîndu-se spre Radu.

Și dispare pe coridorul la capătul căruia îl așteaptă moartea.

Radu iese în stradă. Îl macină gîndul că acțiunea a cerut sacrificarea unui tovarăș de luptă.

„Și nici măcar nu știu cum îl chema", își spune el, privind cerul întesat de stele.

*

Soneria telefonului răsună strident în încăpere. Androne privește ceasul din perete. E aproape miezul nopții.

— La telefon e colonelul Topp ! îl informează agentul de serviciu.

— Să-l ia dracu ! izbucnește Androne.

— Mă rog, cum credeți. Numai că, deocamdată, a luat cel mai important depozit de alimente al nemților.

— Dă-mi receptorul !

Androne încearcă să-i vorbească ofițerului, dar nu reușește, deoarece colonelul urlă ca un nebun și nu mai contenește cu explicațiile :

— Înțelegi, domnule prefect ? O explozie nemaipomenită ! Un nou sabotaj al comuniștilor dumneavoastră ! Pînă să intervină pompierii, a ars tot. Numai scrum și cenușă cît vezi cu ochii. O crimă la adresa Reichului ! conchide el.

— Și ce vreți, domnule colonel ? Să vă asigur și paza personală ? răbufnește Androne, trîntind enervat telefonul în furcă.

Într-un tîrziu, soarbe din cafeaua rece și amară, ca și gîndurile ce l-au cuprins. Și deodată, fără să-și dea seama nici el de ce, peste imaginile evenimentelor ce i-au produs atîta bătaie de cap în ultima vreme se suprapune o altă imagine : chipul unui comunist tînăr, care îl obsedează și-i inspiră teamă. O teamă care aproape că-l paralizează și-i macină creierii pînă la disperare.

Cînd zorii mijesc la fereastră, îl cheamă pe chestor la telefon :

— Lupulescule, îl vreau pe Radu Balmuș, viu, înțelegi ? Mobilizează toate forțele de care dispunem în oraș. Ori el, ori noi ! spune mai mult pentru sine, și așază receptorul în furcă, fără să mai dea nici un fel de explicații.

Apoi, ridică un foarfece de pe birou, se îndreaptă ca un somnambul spre pervazul ferestrei și cu o mișcare bruscă taie o floare de mușcată dintr-un ghiveci și o strivește, în tăcere, între degetele fine și albicioase.

Cei cinci bărbați stau așezați în jurul unei mese din modesta cafenea de la marginea orașului. E o după-amiază călduroasă de început de iunie. În afara lor și a patronului cafenelei, bătrînul Ali, în local nu mai e nimeni.

— Ai verificat informația, telegrafistule ? întreabă Radu.

— E absolut exactă, răspunde cel întrebat. Convoiul, format din trei mașini grele, de tip „Henschel", pornește din port la ora opt seara. Îi știi cît sînt de punctuali...

— Și noi trebuie să fim la fel.

— Bineînțeles.

— Voi știți ce aveți de făcut ? se adresează el șoferilor.

— La ora opt fără zece ieșim cu autobuzele din garaj, răspunde unul dintre ei.

— Iar la ora opt și cinci ne tamponăm la punctul stabilit, completează celălalt.

— Restul ne privește pe noi, pe mine și pe „caporal". Radu îl arată pe tînărul îmbrăcat militar, care stă în dreapta lui. Și acum, ne răspîndim fiecare la locurile noastre. Aveți grijă să nu fiți urmăriți. Eu plec ultimul.

Șoferii se ridică amîndoi deodată și părăsesc cafeneaua. La puțin timp îi urmează și telegrafistul.

— Caporalule, acum o să pleci și tu ! Nu uita că ești singurul înarmat dintre noi și cred că astă-seară ar fi bine să ai arma la tine. Sper să nu fie nevoie de ea, dar la caz de primejdie, n-avem de ales.

După plecarea caporalului, Radu se îndreaptă spre Ali, să-i plătească consumația. Turcul moțăie, toropit de căldură, îndărătul tejghelei.

— Cît am de plată, Ali ?

— Nimic, domnu, nimic.

— Cum așa ? Nu se poate ! Doar am băut cinci cafele și am mîncat vreo duzină de acadele cu susan.

— Să fiți sănătos, bre, domnu', și Alah să vă ție în pază ! Ali, om sărac, dar azi e ziua lui. Ali face cinste.

— La mulți ani, Ali !

— Mulțumesc, domnu.

Radu dă să plece, dar ușa cafenelei se deschide brusc și în pragul ei apare un bărbat care se clatină zdravăn pe picioare.

— Ali ! urlă el. Ali, porc bătrîn, unde eşti ?

— Aici, luminăţia ta, aici !

Radu se ascunde după un stîlp, spre a nu fi văzut. L-a recunoscut imediat pe bărbatul care a intrat în local. Îi revine în minte o după-amiază ploioasă de toamnă. Apoi o staţie de autobuz...

...Un individ îl acostează şi-i cere o ţigară. Se urcă după el în autobuzul ticsit de lume. O încasatoare nespus de frumoasă. E Maria. „Maria, muiere afurisită !“ urlă individul. După o discuţie violentă, şoferul îl dă jos. „Maria, muiere afurisită !“ Dandu ! Ăsta e numele bărbatului. Dandu de la silozuri. A slăbit mult, are faţa buhăită, se vede că de băutură, dar tot l-a recunoscut. E Dandu ! Dar unde a mai auzit vocea asta gîjîită, şuierătoare ? Îi vine în minte o noapte... „Aruncă-l aici !“ Paşi tîrşiţi şi răsuflări greoaie. „Aruncă-l aici !“ Un om aruncat ca un balot, în mijlocul unei străzi pustii. Şi el, ascuns în şanţ, lîngă gardul ţepos, nemişcat, ţinîndu-şi răsuflarea. „Aruncă-l aici !“ „Maria, muiere afurisită, unde eşti ?“ „Ali, porc bătrîn, unde eşti ?“

„Cum de nu mi-am dat seama că cel ce se dădea drept muncitor la silozuri este... Vocea asta nu poate fi decît a unuia şi aceluiaşi om. Ali, bunule şi credinciosule Ali ! Tu trăieşti. Eşti viu. Tremuri îndărătul tejghelei. Sînt aici, nu-ţi fie frică ! Nu vreau să aflu decît un singur lucru de la tine. Şi de va fi aşa cum gîndesc, ceasul răfuielii e aproape.“

— Ali ! Dă-mi să beau ! Numaidecît !

— Nu estem băutură, bre !

— Minţi, ticălosule ! Ai să dai de dracu, auzi ? Ai făcut din cafeneaua ta nenorocită tainiţă pentru comunişti !

— Ali face o cafea la tine.

— Ce vrei să spui, porc bătrîn ? Că sînt beat ?

— Ali nu spus asta.

— Nu-mi trebuie cafea ! Să-mi scoţi, de unde-oi şti, o sticlă de rom. Da' să fie *Jamaica !*

— Ali...

— Dă-mi sticla sau îţi fac praf dugheana asta nenorocită ! Anunţ la Siguranţă tot ce se întîmplă aici ! Şi-ţi crăp capul ăsta sec, tîlharule !

Îl zgîlţîie pe bătrîn de umeri, pe urmă-l repede cu capul în rafturi şi-n tejghea. Cînd îi dă drumul, Ali se prăbuşeşte moale pe podeaua cafenelei.

Omul îşi priveşte aiurit opera. Apoi se repede pe uşa cafenelei, împleticindu-se. Radu iese de după stîlp şi se apleacă asupra bătrînului, căutînd să se încredinţeze că mai trăieşte. Cînd îi simte răsuflarea, suspină uşurat. Înmoaie un prosop într-o căldare cu apă proaspătă şi şterge faţa bătrînului, iar sub căpătîi îi aşază, făcute ghemotoc, toate şervetele pe care le găseşte la îndemînă.

Ali deschide ochii şi-l priveşte, recunoscător :

— Tocmai de ziua mea, bre ! murmură el, în vreme ce ochii îi înoată în lacrimi.

— Ali, îl cunoşti ? Ştii cine e şi cum îl cheamă ?

— Ali spune... fereşti la el. Asta om rău. Dandu cheamă. Bătrînul face eforturi să vorbească. Asta poliţai, mai demult... Omorît mulţi oameni de treabă...

Radu aude zgomote în stradă. Nu-i vine să-l lase pe Ali în starea în care se află, dar nici nu mai poate rămîne acolo.

— Ali, sînt oameni pe-afară. O să intre aici şi nu vreau să mă găsească. Înţelegi ? Ali, trebuie să plec ! E vorba de viaţă şi de moarte.

Bătrînul închide pleoapele, în semn că a înțeles.

— Estem ieșire prin bucătărie... Altă stradă... Nu vede nimeni...

— Mulțumesc, Ali !

— Dacă Ali moare, dumneata, bre, nu uita cine lovit pe Ali...

— Nu, Ali ! N-am să uit.

Bătrînul surîde. Cînd clienții intră în local, Radu se și află pe strada deserică din spatele cafenelei.

*

Trei mașini grele, încărcate cu arme și explozibile, părăsesc rampa de încărcare a portului. În cabina primei mașini se află, alături de șofer, căpitanul neamț însărcinat cu conducerea transportului. Pentru paza prețioasei încărcături, pe fiecare dintre mașini sînt postați cîte patru subofițeri înarmați cu puști-mitraliere.

Mașinile înaintează încet pe șoseaua îngustă ce șerpuiește de-a lungul falezei. Dar iată că la numai cinci minute de la plecare, mașinile sînt nevoite să se oprească. Două autobuze locale, folosite pentru transportul pasagerilor, s-au tamponat între ele și barează drumul.

Unul din subofițeri, care se află în prima mașină, este trimis să cerceteze ce s-a întîmplat. Discută aprins cu șoferii celor două autobuze, apoi se întoarce în pas alergător să raporteze căpitanului :

— Domnule căpitan, pe aici nu se mai poate trece. Trebuie să căutăm alt drum.

— Schnell, so fort !

Subofițerul se uită cu îngrijorare în toate părțile, căutînd o soluție. Constată că o manevră de întoarcere ar fi

anevoioasă și le-ar răpi timp. Doar în stînga șoselei se zărește o fișie îngustă de drum, coborînd pe sub faleză. Chiar dintr-acolo se ivește o motocicletă condusă de un ostaș român. Subofițerul neamț îi face semn să oprească :

— Camarad ! Ăsta drum bun, de unde tu venit ?

Ostașul ia poziție de drepți :

— Da, camarade !

— Loc mașini grele — și-i arată cele trei „Henschel" — bun este ?

— Da, da ! Sigur că da.

— Și asta drum unde duci ?

— Tot acolo unde ajungi și pe șosea.

— Gut ! Asta varianta șosea principal. Ja ?

— Da, da. Varianta.

— Danke schön.

Din nou, subofițerul aleargă pînă la căpitan și-i raportează cele aflate. Căpitanul pare mulțumit. Dacă varianta de sub faleză iese din nou la șosea, înseamnă că pot să-și continue drumul, fără a mai pierde timp.

Un semnal scurt și convoiul pornește. Panta e destul de înclinată, iar vizibilitatea redusă din cauza stîncilor falezei. Cînd șoferul primei mașini încearcă să frîneze e prea tîrziu. Drumul cotește brusc și nu mai are continuare. Cele trei mașini se prăvălesc de la o înălțime de peste zece metri. Marea le înghite lacomă, una după alta, cu oameni cu tot.

*

În dimineața următoare, prefectul Grigore Andronc se află în biroul domnului Hagen. Contrar așteptărilor, șeful Gestapoului nu pare să fie nici indispus, nici tulburat.

Dimpotrivă. Îl primește cu zîmbetul pe buze și-i întinde afabil mîna :

— Luați loc, domnule prefect ! V-am chemat, așa după cum v-am promis mai demult, spre a discuta în liniște, aici, în biroul meu. Din păcate, nu am să vă comunic vești plăcute. Face o pauză, intenționat, lăsîndu-l pe Androne să se frămînte neliniștit pe fotoliu. Cred că nu e nevoie, continuă el, să vă reamintesc ceea ce s-a petrecut ieri-seară ! Țin să vă atrag atenția însă că dacă acest odios atentat s-ar fi petrecut într-o țară ocupată de trupele noastre ar fi avut urmări dintre cele mai grave cu putință pentru întreaga populație a orașului. Întrucît armata Reichului se află aici pe teritoriul unei țări care ni s-a declarat aliată și prietenă, consider că este cazul, deocamdată, să se ia măsuri numai în ceea ce vă privește pe dumneavoastră. Ca urmare a repetatelor acte de sabotaj îndreptate împotriva armatei germane, săvîrșite pe teritoriul orașului dumneavoastră, am considerat că e absolut necesar să atrag atenția domnului ministru ambasador al Reichului la București asupra celor întîmplate. Am aici — și domnul Hagen arată cu degetul o mapă cenușie de pe birou — scrisoarea ce urmează doar să fie datată și expediată excelenței sale. Doriți o havană, domnule prefect ?

— Nu, mulțumesc !

Androne, livid, își prinde fruntea în palmele transpirate de emoție. Întreaga-i carieră pare a fi compromisă definitiv, tocmai cînd se aștepta cel mai puțin. Una după alta, loviturile primite l-au zdruncinat puternic, l-au proiectat în abis de pe culmile pe care abia reușise să le cucerească. Visuri clădite din nisip, iluzii zadarnice —

strînse cu patimă de avar — și apoi risipite, într-o clipă, cum se-mprăștie colbul din drum, în adierea vîntului.

— Domnule prefect, surîde Hagen, vă ofer o ultimă șansă. Aveți la dispoziție exact patruzeci și opt de ore. Sînteți atent ?

— Da, vă ascult !

— Dacă în acest interval de timp reușiți să arestați autorii sabotajelor, aveți cuvîntul meu de onoare că voi preface în fărîme raportul pe care l-am întocmit. Dacă nu...

Androne se ridică de pe fotoliu, salută și pleacă. Cînd ajunge la automobilul care-l așteaptă în fața clădirii, ordonă șoferului să-l conducă la prefectură. În drum, și-aduce aminte, nu știe nici el cum, de Milu Dandu.

Formează la telefon numărul chesturii.

— Lupulescule, tu ești ?

— Da.

— Îl cauți și mi-l aduci imediat, de unde-oi ști, pe Dandu.

— Nu e nevoie să-l mai caut.

— A crăpat ?

— Încă nu, dar nici mult nu mai are.

— De ce ?

— S-a îmbătat crunt astă-noapte la cîrciuma lui Fane Roșioru. Pînă la urmă, s-a lăsat cu scandal și bătaie. Un alt vagabond l-a înjunghiat cu cuțitul.

— Și unde-i acum ?

— L-am transportat la spitalul penitenciarului. Doctorii spun că se prăpădește.

Androne înjură. Trîntește receptorul în furcă și se repede ca turbat pe scări.

— La spitalul penitenciarului ! strigă el către șofer. În cea mai mare viteză !

Spitalul e cenușiu, trist și nu se deosebește cu nimic de celelalte corpuri de clădire ale închisorii decît prin mirosul de formol, care te trăsnește de cum intri pe ușa principală.

Medicul de serviciu clatină din cap, posac și pesimist :

— Nu cred c-o să-i mai puteți vorbi.

— Doctore, e o chestiune foarte importantă. Insist să mă conduceți la el !

— Bine. Cum doriți. Eu am chemat și preotul, să-l împărtășească.

Androne îmbracă un halat jerpelit peste hainele elegante și-l urmează pe medic de-a lungul unui coridor întunecos. Pătrund amîndoi într-o încăpere unde se află vreo douăzeci de paturi de campanie. Androne se strîmbă, îngrețoșat. Pe dușumele s-a dat cu gaz și din combinația acestuia cu formolul și cu igrasia, care a ros tencuiala pereților pînă la jumătate, rezultă un miros greu suportabil chiar pentru un om sănătos.

Medicului nu-i scapă neobservat gestul prefectului.

— Să știți că e chestie de obișnuință, caută el să explice și să scuze în același timp ambianța în care zac vreo cinci oameni.

Androne n-are însă timp să-i răspundă. Îl caută din ochi, pe Dandu. Îl zărește într-unul din paturile așezate lîngă fereastra zăbrelită care dă spre curtea interioară a închisorii. Capul enorm se bălăbăne pe perna tare și aspră, în vreme ce mîinile se zbat neputincioase, încercînd să arunce de pe el pătura cazonă.

— Dă-mi să beau, Ali ! Mi-e sete ! Mă arde, Ali ! Înțelege !

Medicul se uită semnificativ spre Androne :

— Nu v-am spus eu ? Aiurează. N-o să puteți sta de vorbă cu el.

Prefectul se preface că nu aude. E obsedat de ideea că singura lui salvare e să vorbească, neapărat, cu Dandu. Se apropie de pat și se apleacă peste trupul cuprins de febră, încercînd să-i atragă atenția. Și fiindcă nu reușește, îi imobilizează brațele și cu furia disperării îl zgîlțîie pînă ce privirea lui Dandu se oprește năucă asupra lui.

— Mă recunoști ? strigă Androne.

— Da ! murmură Dandu.

Ajutat de Androne, muribundul se ridică în capul oaselor. Frisoanele parcă i-au încetat, privirea pare mai limpede și în colțul buzelor s-a ivit un început de zîmbet.

— Ai venit ?

— Știi pentru ce, nu-i așa ?

— Te-am așteptat. Știam c-ai să mă cauți.

Brusc, ochii i se împăienjenesc și un horcăit prelung îi zbuciumă pieptul. Androne se uită disperat către medic :

— Ce se întîmplă ?

— Cred că o să intre în comă.

— Dandule ! Dandule ! Mă auzi ? Ți s-a împlinit dorința !

Muribundul redeschide ochii și încearcă să zîmbească, dar nu reușește decît o schimonoseală :

— Sînt... sînt iar...

— Da. Am aici — și-arată spre buzunarul de la haină, — numirea ta.

— Agent ?

— Mai mare. Chestor ! minte cu seninătate Androne.

— Chestor ? !

— Da. Ești mulțumit, nu-i așa ? Acum vreau să te știi și tu de cuvînt. Mi-ai promis ceva. Îți amintești ? Aveai un pont. Spune-mi-l ! De ce taci ? Vorbește !

— Cafeneaua... face un ultim efort muribundul. Cafeneaua... Acolo... Cafeneaua... lui Ali... La patru... întotdeauna la ora patru...

Dandu cade, moale, pe spate. Ochii devin din ce în ce mai sticloși. Horcăiturile se înteţesc. Privirea i se pironește pe tavanul camerei. De-acolo a pornit spre el un boxer uriaș, mai uriaș decît el, rînjind. Zadarnic încearcă să se ferească. Pumnii aceia imenși se apropie tot mai mult de fața lui și-l lovesc, îl lovesc fără încetare, necruțători.

— S-a sfîrșit ! rostește încet medicul.

— Un telefon ! Unde-i un telefon mai aproape ? se interesează Androne, fără să se mai sinchisească de Dandu.

Medicul îl conduce în biroul administrației.

— Lupulescule ! Eu sînt, Androne ! Cunoști cafeneaua lui Ali ?

— Da, domnule prefect. E tocmai la marginea de nord a orașului.

— Mobilizează cei mai buni oameni pe care îi ai la îndemînă ! Eu mă duc într-acolo, să studiez terenul. La ora trei și jumătate să te prezinți cu oamenii la prefectură.

Așază receptorul în furcă. Pentru prima oară în ultimele două săptămîni, domnul prefect Grigore Androne zîmbește.

*

E o după-amiază moleșitoare. Arșița soarelui dogorește și încinge caldarîmul străzii și tabla de pe acoperișurile caselor. Radu se îndreaptă alene spre cafeneaua lui Ali. A hotărît să schimbe locul întîlnirilor conspirative. De la întîmplarea cu Dandu, cafeneaua lui Ali a devenit pri-

mejdioasă. Va găsi el un alt loc mai ferit. Ar fi trebuit să amîne și întîlnirea de astăzi, dar n-a reușit să-i găsească pe telegrafist și pe caporal.

Dimineață a reușit să-l întîlnească doar pe unul dintre șoferi. S-a așezat pe scaunul cel mai apropiat de el și șoferul, de cum l-a zărit, a înțeles că Radu are să-i comunice ceva important.

— Ce mai faceți ?

— Mulțumesc, bine ! Voiam să-ți spun să nu mai treci azi pe la prietenul nostru.

— Nu vă mai place cafeaua lui ?

— Cam așa ceva. A început s-o facă amăruie.

— Bine. Să-i spun și colegului meu ?

— Dacă-l vezi...

— Negreșit.

Șoferul nu mai scoate o vorbă pînă la prima stație. Atunci se adresează lui Radu :

— Dacă găsiți un negustor mai cinstit, să mă anunțați și pe mine.

Doi oameni erau înștiințați. Mai rămîneau ceilalți doi. Caporalul poate că nici n-o să vină dacă va fi reținut cu treburi la unitate.

*

În cafenea e o zăpușeală și mai mare decît afară. Ca de obicei, la ora asta încă nu și-au făcut apariția și alți clienți. Radu ia loc la masa obișnuită și comandă o cafea soției lui Ali.

— Ce face soțul dumitale ?

— Este bolnav. Tare bolnav. Este cap cît dovleacul. Ali stat acasă încă mult timp ! răspunde femeia și dispare în bucătărie.

Radu privește cu îngrijorare ceasul. E trecut de patru și un sfert și încă n-a apărut nimeni dintre oamenii lui.

— Cafea dacă răcit nu mai e bun.

Tresare. Nici nu și-a dat seama cînd i-a adus cafeaua la masă. Soarbe, fără nici un chef, două înghițituri. Tocmai cînd se hotărăște să plece, pe ușă apare telegrafistul. Are o servietă sub braț.

— Am întîrziat ! zice el și se așază ostenit la masă. Ceilalți unde sînt ?

— De caporal nu știu nimic Pe șoferi i-am anunțat eu să nu mai vină. Dacă vă găseam și pe voi am fi amînat întîlnirea pentru altă dată.

— De ce ?

— Cred că nu trebuie să mai venim aici. Aș vrea să schimbăm locul. Tu de ce-ai întîrziat ?

— Știi, am impresia că evenimentele se precipită. Poate de-asta nici n-a mai venit caporalul. Se vorbește prin oraș că se împart ordine de mobilizare.

— Nu trebuie să mai zăbovim nici noi pe-aici. O să te înștiințez cînd ne mai întîlnim. Materialele sînt în servietă ?

— Da Vin direct de la „tipografie". De-asta am întîrziat.

— Bine. Le iau eu. Acum ne despărțim. Ca de obicei, pleci tu înainte.

Telegrafistul se ridică și dă să plece, dar în ușă și-au făcut apariția doi indivizi care-i barează trecerea.

— Încotro așa de grăbit, tinere ?

— Actele ! Să-ți vedem actele dacă sînt în regulă.

Radu aruncă o privire disperată spre servieta care a rămas pe masă. Calculează în gînd, la iuțeală, ce are de făcut. Înșfacă servieta și din patru pași e la ușa bucătă-

riei. A mai ieșit pe-aici, atunci cînd Dandu îl atacase pe bătrînul Ali.

— După el ! aude în urma lui. Nu-l lăsa să scape !

Trece ca un vîrtej prin bucătărie, înspăimîntînd-o pe soția lui Ali. Spre norocul lui, ușa e deschisă. Aleargă cît îl țin puterile. La capătul străzii e o vîlcea și de aici se face un drumeag care iese la o pădurice. Dacă ajunge acolo, e salvat. În apropiere se aud țignale și comenzi scurte. Un glonț îi șuieră pe la ureche.

„Nu trebuie să cad în mîinile lor, nu trebuie !"

— Țintiți la picioare, dobitocilor ! Îl vreau viu !

Încă două gloanțe trec pe lîngă el și se înfig într-un copac de pe stradă.

Respirația îi e tot mai șuierătoare, dar nu încetinește fuga. Aleargă în zigzag, pentru că asupra lui se abate o ploaie de gloanțe.

Ajunge nevătămat la vîlcea. Iată și drumeagul ! Încă puțin, încă un efort și va ajunge la pădure. Acolo îi vor pierde urma. Aleargă, cu răsuflarea întretăiată. Inima bate să-i spargă pieptul.

„Nu trebuie să cad în mîinile lor, nu trebuie !"

Deodată, se oprește în loc și rămîne împietrit, neveninu-i să-și creadă ochilor. Chiar în mijlocul drumeagului și-au găsit loc de joacă trei copii.

„Dacă trec pe-aici, or să-i omoare !"

— Pe drumeagul din vîlcea ! Pe-acolo a luat-o !

Radu se uită în jurul lui, cu disperare. Singurul loc de trecere, singurul loc pe unde ar putea să se salveze e drumeagul pe care se joacă trei copii în iarba verde, neștiutori de pericolul care-i pîndește.

— Nu trageți ! Nu trageți ! Nu trageți ! strigă, cu ultimele-i puteri.

L-au găsit așa, încremenit ca o statuie, cu brațele întinse, acoperind cu trupul lui calea gloanțelor asasine.

Un pescăruș se rotea pe deasupra lor. Unul dintre urmăritori, înfierbîntat peste măsură, a tras.

Pasărea, izbită în plin, a planat un timp lin, apoi a zbătut aerul cu disperare din aripi și s-a prăbușit însîngerată în iarbă.

Copiii continuau să se joace.

Lector : SORIN NICOLAE
Tehnoredactor : AUREL BUCUR

Apărut 1980. Bun de tipar 31.I.1980. Coli tipar 5,75.

Comanda nr. 90 407
Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

EDITURA EMINESCU

Lei 4,75

Colecția Clepsidra

mircea popescu iarba din fața casei